

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemam:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izjaha vauk dan svetovni izseljenski nedeljo in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petič vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče, levo), Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 89

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Slovinci in Slovenke!

Na Balkanu grme svojo strašno pesem topovi in slovanska kri se lije v potokih. Neizrečno trpljenje krščanske raje, za katero ni imela srca kulturna Evropa, je potisnilo balkanskim državam orožje v roke, da osvobodijo rajo pestoletnega robstva ter napravijo konec turškemu tiranstvu.

Vojna, ki je izbruhnila na Balkanu, je vojna za **svobodo**, za **civilizacijo**. Nobena vojna še ni izvirala iz tako plemenitih, tako vzvišenih in obenem tako pravičnih motivov kakor ta.

Črnogorec in Grk, Bolgar in Srb, vsi so dvignili bojno kopje in zahvihteli meč, da svojim v neznosnem robstvu zdihujočim in mročim rojakom izvojujejo najprimitivnejše človeške pravice.

In ta vojna, ki bo morda najstrašnejša, kar jih pozna zgodovina, bo zahtevala ogromnih žrtev zlasti na slovanski strani, saj so zapletene v njo tri države, ki so meso našega mesega, kri naše krvi, tri jugoslovanske države Crna gora, Srbija in Bolgarska. Za svobodo zatiranih in trpečih bratov v Stari Srbiji in Makedoniji bo dalo svoje življenjske tisoče in tisoče jugoslovanskih junakov, na polju slave pa bo obležala hekatomba ranjenih boriteljev, „za krst častni i slobodu zlatnu“.

In usodo teh ublažiti, jim olajšati trpljenje, je naloga vsakega človekoljuba, je sveta dolžnost tistih, ki jih spajajo z žrtvami osvobodilne vojne vezi krvi in jezika.

Slovinci in Slovenke! Na trakijskih, makedonskih in albanskih bojiščih mro za svobodo kot junaki tisoči in tisoči. Ti so si pridobili venec slave, tem ni treba več pomoči!

Nujno pa so potrebni izdatne pomoči oni legijoni ranjencev, ki pokrivajo bojna polja ob Skaderskem jezeru, pod Durmitorjem, na Kosovem in pod Šarom, pod Rilom in sivim Balkanom.

Bratje naši so to in bratski smo jih vsikdar ljubili v dnevih sreče, Nesreča je sedaj njih družica, beda njih tovarišica. Čas je sedaj, da jim dejansko pokažemo svojo bratsko ljubav in da pomagamo otirati bratske solze.

Zato pozivamo vse Slovence, ki so dobre volje, brez razlike stanu in prepričanja, naj položijo svoj obol na oltar bratske ljubezni in človekoljubja.

Siromaki smo Slovenci in tudi naše trpljenje je veliko; zato pa bije v nas gorko in plemenito srce, ki čuti in razumeva bolj kot kdo drugi bratsko bol in bratsko gorje.

Zato bomo Slovenci, dasi siromaki, darovali z odprto roko v plemenito svrhu. Saj se gre za sveto in vzvišeno stvar otirati solze onim, ki so tvegali kri in življenje za svobodo trpečih bratov, naših!

Mladina slovenska, spominjaj se, da se bore bratje na Balkanu tudi za tvoje ideale, Slovenka, zamisli se v položaj svojih sestra na Balkanu, ki so poslale svoje moče in brate v krvavo borbo brez nade, da se vrnejo še kledaj — ter **pojdi in stori, kar ti velewa čustvo in kar ti govori zlato srce slovensko!**

Osnovali smo odbor za nabiranje darov za „**Rdeči križ balkanskih držav**“ in prosimo vse rodoljubne Slovence in Slovenke, naj se odzovejo glasu krvi ter po svojih močeh žrtvujejo na oltar bratstva in človekoljubja.

Darovi se naj pošiljajo na naslov enega izmed društvenih blagajnikov.

Odbor za nabiranje darov za „Rdeči križ balkanskih držav“.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1912.

Dr. Ivan Tavčar,

župan ljubljanski in dež. poslanec, predsednik.

Dr. Karel Triller,

podžupan ljubljanski in dež. poslanec, podpredsednik.

Dr. Tone Gosak,

odvetniški kandidat, I. blagajnik.

Vera dr. Slajmerjeva,

predsednica.

Rasto Pustoslemšek,

urednik in obč. svetnik ljubljanski, I. tajnik.

Arnošt Bezenšek,

oddelni predstojnik banke „Slavije“, II. blagajnik.

Ivan Hribar,

ravnatelj banke „Slavije“ in predsednik „Ljubljanske kreditne banke“, podpredsednik.

Dr. Ivan Lah,

urednik in pisatelj, II. tajnik.

ODBOR:

Franja dr. Tavčarjeva, Terezina dr. Jenkova, Minka Govekarjeva, dr. I. Avramović, zdravnik. **Dr. Fran Hešl,** prof. in urednik „Slovana“. **Dr. Demeter vitez Bleiweis - Trsteniški,** predsednik „Društva zdravnikov“. **Fran Govekar,** mag. komisar in pisatelj. **Dragotin Hribar,** lastnik tiskarne. **Dr. Ivan Jenko,** primarij. **Dr. Josip Lavrenčič,** odvetniški kandidat. **Dr. Ivan Oražen,** zdravnik. **Ladislav Pečanka,** ravnatelj „Ljubljanske kreditne banke“. **Josip Reinsner,** prof. in dež. poslanec. **Adolf Ribnikar,** tržni nadzornik in dež. poslanec. **Dr. Edo Slajmer,** vladni svetnik. **Anton Trstenjak,** kontrolor „Mestne hranilnice ljubljanske“. **Josip Turk,** posestnik in deželni poslanec.

Za Stajersko: Dr. Vokoskav Kukovec, odvetnik in dež. poslanec. **Dr. Fran Rosina,** odvetnik. **Dr. Josip Sernec,** odvetnik.

LISTEK.

Rdeči polumesec in vojni poročevalci.

Spisal Luigi Calco.

Zopet se je moral sestati tiskovni odsek nekega znanega dnevnika, ki se kaj rad pobaha, da je najbolje informiran list. Da se je moral sklicati tiskovni odsek, sta bila dva važna vzroka; pred vsem je bilo treba razrešiti vprašanje, ali naj se list zavzema za nabiranje prispevkov za balkanski »Rdeči križ«, ali pa za otomanski »Rdeči polumesec« in ali naj list pošlje na bojno polje svoje posebne poročevalce, ali ne.

Razun zadržanega predsednika tiskovnega odseka so se vsi ostali člani zbrali ob določeni uri polnoštevilno v uredniški sobi našega lista. Veselih obrazov pa med njimi ni bilo videti; nasprotno so se vsi člani držali prav črno in grdo, posebno pa podpredsednik stolni kanonik Zvitokljun.

Ko so se po svojih dostojanstvih posedli okrog mize, je pa predsedujoči stolni kanonik Zvitokljun takoj otvoril sejo s primernim nagovorom sledeče vsebine:

»Lepe moram požirati v zadnjem času. To se imam vse Vam zahvaliti,

ki bi radi igrali imenitne vloge, ne da bi Vam bilo treba kaj delati in misliti. Danes me je naš dični predsednik radi Vas ozmerjal kakor psa. Take sem moral slišati, da me še sedaj ušesa bole. Kar naravnost v brk mi je povedal, da imamo vsi skupaj v glavi namesto možgan čisto navadno kašo. Če bi v glavi ne imeli kaše namesto možgan, je dejal naš predsednik, potem bi se ne moglo zgoditi, da bi nas ti vražji liberalci prehiteli z ustanovitvijo pomožnega odbora za »Rdeči križ združenih balkanskih držav«! On naj seveda za vse nas misli in dela, čeprav ima že drugega čela in skrbi več kot zadosti. On naj se briga za vsako malenkost, med tem bomo pa mi blagovolili počivati na mehkih blazinah in pasli lenobo. S takimi in podobnimi ljubeznjivostmi me je naš dični predsednik pital več kot eno uro in mi potem strogo ukazal, da moram takoj sklicati tiskovni odsek, ki mora še danes glede pomoči balkanskim ranjencem grdo zavozeti naš voz spraviti iz blata. Torej gospodje, ki toliko veste in znate, napnite svojo kašo, sem hotel reči možgane in povejte, kaj naj storimo v konkretnem vprašanju, ali naj capljamo za temi preklicanimi liberalci in jim popižnjo pošiljamo svoje prispevke za balkanski »Rdeči križ«, ali naj osnujemo svoj samostojni odbor za balkanski »Rdeči križ«, ali naj sestavimo odbor za »Rdeči polumesec«, ali kaj naj storimo? Besedo imaš prvo Ti, Debeloglav!»

Stolni kanonik Debeloglav si je predvsem s svojim rdečim robcem obrisal potno čelo, nato očedil svoj nos in potem začel tako - le odgovarjati jeznemu tovarišu Zvitokljunu:

»Tja, tja, danes pa človek res ne more več mirno živeti. Če bi vedel, da imajo ljubljanski kanoniki opraviti s takimi sitnostmi, ne bi se nikdar potegoval za dragi ljubljanski kanonikat in bi raje še danes pasel mirno svoje ovčice v svoji dolenski župniji. Tja, sedaj je pa taka, da sem se presneto vrezal, ko sem mislil na svoja stara leta imeti kot kanonik lepo in brezdelno življenje. Tja, še misliti bom moral na svoja stara leta. Tja, ker je že tako, pa naj povem, kar mislim. Moj svet je ta, da lastnega odbora za balkanski »Rdeči križ« pod nobenim pogojem ne smemo osnovati. Tja, kdo naših ljudi bo de pa za ta odbor kaj prispeval? Ali mislite, da mi stolni kanoniki ljubljanski? Se pa presneto motite. Tja, mi smo navajeni samo denar spravljati, ne pa izdajati. O drugih naših ljudeh pa še ne govorim — saj veste, da je njihov bog — bog Pobasaj! Če ste pa že za to, da moramo kaj storiti za balkanske ranjence, tja, potem imam pa jaz svojo izvirno in dobro misel. Duša je več vredna kot telo; duša je neumrjoča, telo se pa ob smrti povrne zopet k materi zemlji. Če so se ti, z vragom sporazumljeni liberalci, zavzeli za grešna telesa — kaj drugega od njih tudi ni bilo pri-

čakovati — potem se pa mi postavi na bolj vzvišeno stališče in se zavzemimo za uboge duše v balkanski vojski padlih vojakov. Te uboge duše so veliko bolj potrebne pomoči, kot pa ranjena telesa, vsaj so skoro izključno le krivoverske duše in duše nevernikov. Rešimo te duše na ta način, da bomo brali za nje svete maše in to bode bolj in več izdalo, kot pa vsa pomoč ranjencem, ki bodo tja, če je tako božja volja, ozdravili tudi brez našega denarja. Ker pa smo mi duhovniki, kakor je splošno znano, danes že tako največji reveži, seveda teh sv. maš ne moremo zastopjati, tja, temveč moramo dobiti vsako mašo tudi plačano. Za vsako sv. mašo se pa mora, kakor so naši duhovniki sobratje že skoro splošno vpeljali, plačati po deset kron, kar je gotovo jako malo z ozirom na neizmerne koristi, ki jih ima vsakdo od sv. maše. Ustanovi naj se torej od naše strani, tja, kako bi rekel, vseslovenski veliki odbor za nabiranje prispevkov za sv. maše, ki se bodo brale največ v Ljubljani za uboge duše v balkanski vojski padlih vojakov. To je moj nasvet in mislim, da kaj boljšega ne bomo mogli ukreniti, tja, tja, pravim.»

Po tem dolgem, utrudljivem govoru si je stolni kanonik zopet z rdečim robcem očedil svoj nos in potem obrisal svoje potno čelo. Za njim je pa takoj poprijel za besedo kaplan Nadut, ki je govoril nekako tako-le: »Z odkritim veseljem pozdrav-

ljam globoko premišljeni hasvet prečastitega kanonika in ga v polni meri odobravam. Le en pomislek načelnega stališča imam. Obrazložil sem vam že pri zadnji seji, da se raz svoje, vam že znano načelno stališče zavzemam odločno za Otomane in v posledici tega moram biti tudi zoper Rdeči križ balkanskih združenih držav in za rdeči polumesec. Radi tega bi jaz nasvetoval, da osnujmo pod imenom »Rdeči polumesec« svoj posebni odbor, v katerega se pa ne sme sprejeti nobenega grešnega liberalca, in ta posebni odbor naj potem pri vseh ljudeh — iz milosti dovolim, da mu ni treba izzeti liberalcev, še prav pošteno naj jih odira — nabira prispevke, katerih pa seveda ni treba nikjer izkazovati, ker bode izvoljeni odbor užival naše popolno in neomajano zaupanje in iz teh prispevkov naj se pa potem plačuje one sv. maše, ki se bodo služile za padle vojaške. Torej moj nasvet je ta, da prosim prečastitega gosp. stolnega kanonika, da naj svoj predlog v toliko izpremeni, vkolikor sem se drznil prepričljivo nasvetovati. V ostalem se pa seveda pridružujem v polnem obsegu predlogu prečastitega gospoda stolnega kanonika.»

»In vi, gospod Žabar, kaj je vaše mnenje?« je vprašal kanonik Zvitokljun našega starega znanca gospoda Žabarja.

»Če sta že prečastita predgovornika,« je začel gospod Žabar, »zadela takorekoč jedro te sporne stvari, po-

Avstrija in Balkan.

»N. fr. Presse« je v petek priobčila članek, ki je vreden pozornosti, zakaj v njem se zrcali, na kako vlekritično točko je dospela avstrijska politika napram Balkanu in kako popolno se je spremenilo stališče tistih, ki so doslej z veseljem podpirali vse sovražnosti pri Jugoslovanih sploh, zlasti pa zoper Srbijo.

»N. fr. Presse«, ki je pred tremi tedni še govorila tako, kakor da je treba le migniti s prstom, pa ostane status quo na Balkanu nedotaknjen, se je temeljito obrnila. Zdaj vprašuje: »Ali naj hodimo na Balkan z življenjem ali proti življenju; ali naj bomo zopet razkričani kot sovražniki tistih narodov, bivajočih od naših meja do Lima in Egejskega morja, ki silijo navzgor; ali naj se zopet na ime avstro-ogrsko monarhije zlija sovraštvo milijonov? To smo storili na Nemškem in konec je bil, mir v Pragi, ki nas je veljal naše svetovno stališče in je težave notranje politike desetkrat povečal; to smo storili v Italiji in delamo po najbridkejših doživljajih za to še danes pokoro. Napaka, ki meče tako temne sence na preteklost, se ne sme ponoviti. Le nikar zopet pasti v zmote! Smatrajmo hladno in odkrito uspeh balkanskih kraljestev za potrebno posledico življenja, kateremu se ne smemo ustavljati. Ti štirje kralji, ki hočejo po odločilnih bitkah žeti sadove svojih zmag, ne smejo biti po naši slabovoljnosti potisnjeni na stran drugih držav; ne sme priti tako, da bi vsa-ko čunjo dežela, ki je bodo odtrgali od Turčije, smatrali za darilo, za katero morajo biti hvaležni ruski veliki kodašnosti in katero so dosegli proti naši volji. Ti štirje kralji so tudi ljudje in jih gotovo ne veseli, položiti svoje, z lovorici ovite meče, čarju pred noge, kakor se je včasih zgodilo, ter v Petrogradu prositi in beračiti. Kakor papež Martin, se bodo iz svoje sključenosti vzravnali in držali glavo nekoliko višje. Kak tehten vzrok ima avstro-ogrsko monarhijo, gledati ta znamenja večje neodvisnosti z nevoljo, ko vendar ne more nič boljšega želeti, kakor da stopijo na mesto razbite Turčije države, ki znajo svojo svobodo varovati. Na Balkanu porajajoče življenje ne škoduje nobenemu interesu monarhije.

Mnogo se govori o nevarnosti vojne in francoski ministrski predsednik je celo trdil, da je možnost vojne ceniti na 50 proti 50 procentom. Če bi le že kak pameten človek hotel povedati, iz kakih vzrokov naj ta evropska vojska nastane... Kakšen namen naj ima vojna. Mobilizirali bomo dva milijona vojakov, izdali dve milijardi kron, spravili finančne v nered, pokvarili vrednost denarja, 50 milijonov ljudi, ki žive v tej monarhiji, spravili v nesrečo in izzvali resne nevarnosti poraza, če bi se nas drzna roka dotaknila, ali če bi hrepenenje po naši posesti postalo kako očitnejše. A brezmiselnost bi bilo, zadeti vse blagostanje in spraviti monarhijo v veliko nesrečo, samo, da bi ta ali ona balkanska država ne utešila popolnoma svoje lakote ali dobila kos zemlje manj. Vojna iz pomislekov pred neprijetnostmi prihodnosti, vojna, izvirajoča iz napačnih političnih idej, vojna, ki bi nas za večne čase napravila za dedne sovražnike balkanskih narodov in iz katere bi tudi v slučaju zmage ne imeli moč države trajno pomnožujočega dobička, vojna z Rusijo in morada še kje, samo da bi srbska porcija

tem se jima seveda odkrito pridružujem. Le nekaj bi še rad dodal. Kakor veste, mora imeti vsak odbor svojega blagajnika in tako ga mora dobiti tudi naš odbor. Gotovo je pa tudi, da blagajnik ne more zastoni tega dela opravljati. Predlagam vsled tega, da naj se blagajniku že vnaprej določi pavšalna plača tisoč kron in sem v svoji skromnosti kar jaz pripravljen prevzeti to blagajniško mesto, če me smatrate vrednim tega bremena.

»Ima še kdo kaj pripomniti,« vprašal je nato stolni kanonik Zvitokljun člane tiskovnega odseka. Ker se nihče ni oglasil, dal je predlog stolnega kanonika Debeloglava z obema dodatoma kaplana Nadutega in gospoda Zabarja na glasovanje, nakar se je stavljeni predlog z obema dodatoma soglasno sprejel.

Predsedujoči stolni kanonik Zvitokljun je pa takoj na to nadaljeval: »Z veseljem ugotovim, da vlada v taboru S. L. S. vedno in povsod največja edinstvo. Ti naši vzorni edinstvo se moramo tudi zahvaliti, da smo s svojim današnjim sklepom tudi prav pošteno pomandrali neumne liberalce, ki so mislili, da so nas s svojim pomožnim odborom spravili v največjo zadrego. Ta stvar je torej za našo S. L. S. ne samo častno, temveč naravnost imenitno rešena. Sedaj pa preidimo takoj k drugi točki današnjega posvetovanja. Znano vam je, da prinašajo vsi slovenski listi brez izjeme iz bojišča prav zani-

postala malo manjša, taka vojna bi bila že v začetku poraz pameti. Avstro-ogrsko monarhijo naj zavzame ves Balkan; gospodarski naj ga zavzame...«

Gotovo je to veleznimivo, kar piše »N. fr. Presse«. To kaže, kako odločno so postali nasprotniki vojne tisti, ki so doslej najbolj vplivali na avstrijsko politiko proti Balkanu. »N. fr. Presse« dela za zdaj mir — a drugi so na delu v nasprotnem zmislu. Kake solze pretaka »Tagespost«, da naša monarhija leta 1908. ni zasedla in anektirala Srbije. In klerikalna »Reichspost« se kar ne more sprilazniti z mislijo, da bi Srbija razširila svoje meje čez Staro Srbijo do morja.

Na Balkanu se gode za kulisami velike stvar. Tam se bijejo med seboj različni vplivi; eni hočejo ohraniti mir in se sporazumeti s Srbijo, drugi silijo, naj se razširjenje Srbije ne dovoli za nobeno ceno. To stoji: zaradi gospodarskih interesov ne groze z vojno. Uzadovoljitev avstrijskih gospodarskih interesov sploh ni združena z nobeno težavo. Toda na Dunaju le govore o gospodarskih interesih, mislijo pa na politično teritorialne, in v tem tiči nevarnost.

Vojna na Balkanu.

V srbskem glavnem stanu.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Vranja, 26. oktobra.

Po lepem večerjajšem dnevu se spušča danes droben dež, na ulicah je blato in vsi sedimo v hotelu »Vranja« in beračimo eden od drugega — cigarete.

Stvar je namreč naslednja: Čez Vranjo je prošla ogromna vojska, ki je odnesla sabo vse cigarete in tudi vžigalice in ker železnica od Niša do Vranje — in tudi še daleč notri v nekdanje turško ozemlje — služi še vedno skoraj izključno vojaškim namenom, ni bilo mogoče dobiti niti tobaka niti vžigalic. Večarj tega se s nismo tako težko čutili, ker smo se s cigaretami po večini preskrbeli še v Nišu in ako kdo ni imel cigaret, je dobil od drugega, danes je pa že prav hudo, na vse strani se čuti pomanjkanje — odpomoči pa nikjer in nobene! Vprašanje tobaka je postalo zelo važno in pereče, danes se je pri kosilu govorilo skoraj samo o tem.

Sicer pa pravijo, da je tobak že na železniški postaji in da ga že razkladajo. Je pa tudi že skrajni čas, ker s cigaretami se že varčuje kot v oblegani trdnjavi s hrano.

Drugeče ima pa življenje v glavnem stanu precej spremembe, zanimivosti in veseljih zgodb. N. pr. današnje kosilo v hotelu »Vranja«. Kaj takega še nisem videl, niti doživel in tudi v hotelu bodo še dolgo pomnili današnji opoldan! Tukaj so navajeni imeti par ljudi pri kosilu, danes nas je pa bilo okoli sto, vsi lačni, ker cel dopoldan ni bilo ničesar dobiti in k temu še po večini ljudje, ki srbsko ne znajo in so morali tolikokrat intervenirati tolmači — natakarev pa veliko premalo. Počasi, veliko prepočasi je šlo in najprej se je slišalo tiho mrmljanje, potem glasno ropotanje in končno je vstajal eden za drugim izza mize, vzel sabo krožnik in hajd na kuhinjsko linico, kjer so vsi: Francozi, Angleži, Italijani, Danci in Nemci znali srbsko. Smeh se je razlegal pred linico in v kuh-

miva poročila svojih posebnih poročevalcev. Le naš list žalibog nima takih poročil, kar vpliva na naše »bravce« in na svojo javnost zelo slabo. Temu se mora odpomoči in je le vprašanje, kako? Da bi poslali resnično na bojnja polja svoje posebne poročevalce, je že vnaprej izključeno, ker bi to stalo strašno denarja. Znano vam je pa vsam, da smo z denarjem pri našem listu že sploh tako slabo založeni, da bi morali že jutri prenehati z izdajanjem lista, če ne bi bilo »Pijevega društva«, »Slovenske Straže« in še nekaterih dobrih drugih podpornikov. Tudi bi bilo skoro malo brezmiselnost in lahko mišljeno, če bi za take stvari metali ven naš denar. Izmisli si morate torej kako nadomestilo, ki naj bo takšno, da bomo imeli v našem listu vsaki dan izvirna poročila naših posebnih poročevalcev iz bojišča, ne da bi nam bilo potreba za to kaj posebnega žrtvovati. Prijatelj Debeloglav, povej nam zopet kakšno pametno kakoršno si povedal že pri prvem vprašanju.

»Tja, tja, to je pa preveč, kar od mene zahtevaš, da bi moral kar dvakrat na dan misliti,« odgovoril je stolni kanonik Debeloglav potem, ko je s svojim rdečim robcem opravičil se poprej dvakrat popisano delo pri nosu in na čelu. »Drugič pa moram še odkrito povedati, da se jaz na take stvari prav nič ne zastopim. Takrat, ko sem jaz hodil v semenišče, sino se pač učili mašo brati in druge take,

nji in s smehom se nas je polastila sopet dobra volja, neki Anglež je šel pa mirno in hladnokrvno naravnost v kuhinjo k štedilniku in si je sam vzel kar je hotel, pri tem se je pa tako resno držal, kakor bi pisal za svoj list telegram kakih 2000 besed.

Anglež je pač Anglež: flegmatičen, miren, hladnokrvnen, pravi antipod Nemcu, ki vedno godrnja, nikdar in z ničemer ni zadovoljen in zahteva v tej majhni Vranji — berolinski komfort, moral bi pa računati z razmerami in se zadovoljiti s tem, da doh jesti in čisto, četudi priprosto sobo.

Oderuhi niso Srbi, to jim se mora priznati. Cen niti za en vinar niso zvišali, danes sem kosil in pil tri desetinke dobrega vranjskega vina in črno kavo — za en dinar in 80 para, torej približno za eno krono in 70 vinarjev! Povsod drugje bi nas naravnost neusmiljeno odirali, tukaj so pa veseli, da imajo malo večji promet, kar zasluži, da se pohvalno omeni.

Danes smo imeli tukaj svoje vrste senzacija. Malo pred kosilom je vstopil v gostilniško sobo hotel »Vranja« postaven oficir z dolgo sivo brado in ko smo ga natančneje pogledali, smo prepoznali v njem — ministrskega predsednika Nikola Pašića, ki je rezervni oficir in se je oblekel v uniformo. Poskakali smo s svojih sedežev in pozdravili ministrskega predsednika, ta je bil pa najprej osupnjen, potem se je pa začel veselo smejati, kakor bi si mislil: na, hudiča, komaj sem se rešil beogradskih žurnalistov, pa pridem med celo legijo novih. No, pa to pot smo ga pustili na miru, da se je mogel nemoteno pogovarjati z naučnim ministrom, ki je tudi danes prišel v Vranje in z narodnimi poslanci ter drugimi odličnjaki iz tega do sedaj najjužnejšega okrožja Srbije, ker v kratkem bomo imeli še kako skopljansko, prizrensko, jadransko in pristinsko okrožje, ali kakor se bodo nova okrožja že imenovala.

Srbska armada prodira hitro, ali proketo težko delo ima. Knez Aleksij Karagjorgjevič nam je pravil, da Turki, posebno pa Arnavti, naravnost obupno branijo vsako ped zemlje in da se ne vmikajo s svojih postojank, dokler jih srbski vojaki ne preženejo naravnost z golimi bajonetmi, ali pa ne razorožijo in zajamejo. Vsaka pozicija se mora osvojiti z bajonetmi!

Težka je ta vojna, ali srbski vojaki so ji popolnoma dorasli, z velikim navdušenjem gredo v boj in ako so lahko ranjeni, zahtevajo sami z vso odločnostjo, ko jim rane zavžejo, da se jih pusti zonet v boj, kjer dobijo nove rane. Takih vojakov, ki so se — ko so jim bile povezane prve rane — zopet vrnili v boj in tam zadobili težje rane ali so pa celo ostali mrtvi, je zelo veliko.

Posebno izborna je srbska artilerija. Na njo so bili Srbi vedno ponosni in sedaj se vidi, da to ni bilo brez vzroka, ker artilerija res sijajno rešuje svojo nalogo.

Četasi (komite) storijo tudi svojo dolžnost v polni meri. Njihovo delo je najtežje in malo ostane živih, ali to so junaki, ki odhajajo na boj z veseljem in navdušenjem. Danes je od jutra tako četa, kakih deset mož. Med njimi je bil neki zelo mlad fant in od daleč se mi je zdelo, da je to moj mladi in pogumni Ljubljčan Gorec, ali zmotil sem se; sicer je pa on že pred nekimi petimi dnevi prestopil mejo in zvedel sem samo to, da je še vedno živ in zdrav.

za duhovnika potrebne stvari; kako se pa pišejo časniki, se pa nismo prav nič učili. Tja, tja, tedaj so bili še stari časi, sedaj so pa drugi časi in druge šole. Tja, tja, zato pa jaz tako mislim, da bode v tem kočljivem vprašanju gotovo pravo pogodil naš mladi kaplan Nadut, o katerem je znano, da se rad peča z una svetlim mečem. Tja, tja, zato pa glasujem jaz že sedaj za njegov predlog.

»Torej, amice Nadutus, pa nas vi rešite iz naše zadrege,« obrnil se je prijazen predsedujoči kanonik Zvitokljun do mladega kaplana.

Mlademu kaplanu je že mej pohvalnimi besedami prvega stolnega kanonika šinila rdečica po nosu v sicer blede obraz; ko je pa še slišal prijazen poziv drugega stolnega kanonika, imel je občutek, kakor če bi ga kdo mazal s fazanovim peresom po nekem gotovem delu človeškega telesa. S prvim po in zanosom je torej prišel:

»Predvsem naj izrečem obema prečastitima gospodoma stolinima kanonikom svojo srčno zahvalo na laskavem priznanju mojih skromnih zmožnosti. Preporno vprašanje je prav lahko rešiti, oziroma sem je jaz že rešil v ponedeljkovi številki našega lista. Stvar je pa prišla tak: Preteklo nedeljo popoldne obiskala me je neka daljna sorodnica, ki bi se rada posvetila vzvišenemu poklicu nune. Ker je bila šele enkrat, ko je šla na božjo pot na Brezje, v Ljub-

Z enakim zanimanjem kot operacije srbske armade se zasledujejo tudi operacije bolgarske armade, ki tudi uspešno prodira proti svojemu cilju in je že zavzela — kakor se je to danes tukaj govorilo — Kırkilise, zelo važno postojanko vzhodno od Jedrena. Manje se sliši o operacijah grške armade in tudi o črnogorskih operacijah se vsaj tukaj ne sliši veliko.

Danes se je med žurnalisti raznesla vest, da je padel v boju nadarjen književnik Branko Lazarevič, rezervni poročnik, ki smo ga imeli vsi, ki smo ga poznali, zelo radi. Mladenič je pred odhodom slutil, da pade na bojnem polju in se je od prijateljev temu primerno tudi poslovil, ali šel je z veseljem in dobre volje, ta izredno inteligentni mladi književnik, ki ni hotel zaostati za drugimi. Vest še ni potrjena, ali vse nas, ki smo Branka Lazareviča poznali in cenili, je ta vest zelo potrla, četudi je to nekaj čisto navadnega, saj še šel na vojno, kjer se umira in on je bil hraber, ni se čuval, temveč je dajal svojim vojakom lep zgled junaštva in preziranja smrti, o tem smo prepričani vsi, ki smo ga poznali.

V Vranjo je bilo pripeljanih tudi več muslimanskih kmetov iz osvobojenih krajev; vrhovna komanda je poslala vse nazaj v njihove vasi, kjer naj živijo mirno in brezskrbno pod zaščito srbskih zakonov.

Zvezdan.

Vranja, 27. oktobra.

Jutri se menda premakne glavni stan — in z njim tudi vojni poročevalci — proti Preševu v Stari, parodon, Novi Srbiji.

V Vranji nam postaja že dolgčas, posebno ker se je vreme močno spremenilo: najprej je padel močan dež, sedaj pa brije mrzel sever, da bi človek najraje sedel samo v gostilni, ali pa se našel naenkrat neke prav daleč, posebno ako se mora še lakota trpeti, kot jo trpim danes jaz.

Hotel »Vranja« absolutno ne zadostuje za toliko ljudi, kot jih prihaja tam, za drugo kako gostilno pa ne vem. Danes je človek mogel dobiti kosilo samo, ako se je pretepal z natakariji, ki jih je predvsem premalo in so vsi konfučni radi tolikega stesna gostov. Danes sem pri kosilu naimrež kričal kot so kričali drugi, ropotal kot so ropotali drugi in ko vse to ni nič pomagalo, sem se vdal v božjo voljo, sedel resignirano pri praznih krožnikih in kahal jezo v sebi, ki je izbruhnila iz mene, ko mi je prinesel natakara po dolgem, dolgem času prestano juho; s prav težkim trdom sem se premagal, da ga nisem udaril, ali posrečilo se mi je vendar premagati se in rekel sem mu samo: naj nosi juho hudiču v peklo, ki ima dosti ognja in si juho lahko segreje, potem sem pa vzel suknjo in klobuk in sem odšel — na sprehod. Moja sreča je, da imam vsaj cigaret, ki mi jih je dal kolega Very od »Az Esta« iz Budimpešte, ki ima še celo zalogo cigaret, ker v Vranji se še vedno ne more dobiti niti ene cigarete.

To pomanjkanje čuti tudi simpatični knez Aleksij Karagjorgjevič, ki nam je danes izjavil, da je začel s cigaretami varčevati. Prijazen človek je to. Ko pride v hotel »Vranja«, se kar sam pomeša med žurnaliste in nam pravi posameznosti o bojih, ki se jih prav pridno udeležuje. Knez Aleksij govori perfektno ruski, francoski, angleški, nemški, italijanski in

ke pozna že vse žurnaliste po narodnosti, se kar obrača od enega do drugega v njegovem jeziku. Vsi ga imamo radi, on pa tudi nas menda, ker v Vranji ujetnike samo sprejmejo, še išče nas in odgovarja neprislilno, živahno, na vsako vprašanje.

Danes sem obiskal v mestni hiši turške ujetnike. Bilo jih je samo nekoliko, ki so jih ravnokar pripeljali, ker v Vranji ujetnike samo sprejmejo in zapišejo, potem jih pa pošljejo po železnici v Niš, kjer bodo čakali konca vojne, potem se pa vrnejo v svojo domovino.

Na hodniku v prvem nadstropju je stalo kakih deset turških redifov, ki so kadili cigarete in čakali, da pridejo na vrsto, t. j. pred poveljnika postaje, ki jih zasliši in vpiše. Vsi ti vojaki govorijo čisto lep srbski jezik, ki je njihov materinski jezik in čisto nič »hudo« ne gledajo. Pogovarjal sem se z njimi in vsi so hvalili srbske vojske kot »dobre junake«.

Z vjetniki se zelo lepo postopa. Srbski vojaki jim dajejo tobak in na svoja ušesa sem slišal, ko je neki olje zabičeval straži, da ne sme nikomur dovoliti, da bi se norčeval iz vjetnikov, ali celo zmerjal jih, vaki, ki stražijo vjetnike, jih pa tolažijo, da se jim bo pod zaščito srbskih zakonov bolje godilo, kot se jim je godilo pod Turčijo; v verskem oziru bodo živeli popolno prostost in živeli bodo v miru, ker Srbija bo vpeljala v osvojenih krajih red, ki ga v Turčiji nikdar ni bilo. In vjetniki so izjavljali eden za drugim, da priznavajo srbsko državljanstvo.

Največja pokora so neregularne arnavtske tolpe, s katerimi ima največ opraviti general Živković v severno-zapadnem delu novopazarkega sandžaka. Arnavti so čudni narod: delati absolutno nočejo, vojaki nočejo biti in davkov tudi ne plačujejo in se preživljajo samo — z ropanjem in tatvino. Vse turške vlade so bile nasproti njim vedno do skrajnosti odjenljive in so jih na vse mogoče načine favorizirale, da bi jih vedne mogle uporabljati proti Srbom. Ti Arnavti sedaj vidijo, da se približuje konec njihovim zlatim časom in se borijo naravnost obupno in se ne umaknejo s svojih postojank, dokler tih srbski topovi ne pobijejo ali pa srbski vojaki ne raznesejo na bajonetih. Redne turške čete se niti na polovico tako trdovratno ne ustavljajo, četudi se niti njim nikakor ne more odrečiti izredne hrabrosti in požrtvovalnosti. Seveda, turški vojaki se bojijo samo tulega gospodarstva, Arnavti se pa borijo naravnost za svoje eksistenčne pogoje, oni se bojijo reda in naravne konsekvence reda: dela, ker ropati ne bodo več mogli, ko vpelje Srbija red in zakone.

Turki se umikajo pred srbskimi četami, da, oni naravnost bežijo. Od Kumanova naprej proti Ovčjemu polju — h Srbi naravnost podijo in lovijo — zajeli so jim že polovico vseh torov, poslanih proti Srbiji in Turki imajo sedaj prav slabo artilerijo. Na Ovčjem polju se razvije gotovo velika bitka, pred katero se izvrši združenje dveh srbskih armad, armada prestolonaslednika Aleksandra, ki prodira proti Ovčjemu polju iz Vranje čez Kumanovo in armada generala Stjepanovića, ki prodira proti ravno temu cilju od Čustendila na Bolgarskem. Ta velika bitka, v kateri se odloči usoda Skoplja, se pričakuje te dni.

Zvezdan.

ljani, sem ji seveda moral malo Ljubljano razkazati. Ker sva pa precej okrog hodila, postala je pa moja sorodnica lačna. Poželela si je skodelico bele kave. Ker se take reči dobe za denar v ljubljanskih kavarnah, peljal sem jo v »Evropo«. Med tem, ko je moja sorodnica s pomočjo desetih rožičkov posrebla svojo belo kavico, sem pa jaz vrgel nekoliko svoje oči v časnike, ki jih je mlad fant prišel in zložil na najino mizo. Bili so večinoma dunajski časniki, katere so ravnokar iz pošte prinesli. Med njimi je bil tudi posebno debel časek, ki je imel naslov: »Neues Wiener Tagblatt«. Ker sem mislil, da izhaja ta časek samo enkrat na mesec in da je zato tako obilnega obsega, sem si ga ogledal natančneje. Ko ga začnem prelistovati, pa najdem notri vse polno poročil iz bojišča od posebnih poročevalcev. Začel sem ta poročila brati in moram vam povedati, da so mi izredno ugajala. Takrat mi šine v glavo ženjalna misel, da bi se iz teh poročil dalo kovati kapital za naš list. V tistem hipu me je pa prišla neka potreba in ker nisem vedel, če so v kavarni na gotovem skritek kraju preskrbljeni s papirjem, sem pa nevede vzel s seboj svoj debeli časek. Ko sem dospel na prejemni kraj, sem v prvem trenutku iztrgal iz časnika nekaj listov, katerih pa pozneje nisem potreboval, ker je bil na razpolago drug papir. V svoji raztresenosti sem pa iztrgane liste

utaknil v svoj žep, kjer sem jih slučajno našel drugo jutro, ko sem vstal in spremil na kolodvor svojo sorodnico, ki se je že prejšnji večer odpeljala domov. Te iztrgane liste sem zjutraj še enkrat prečital, se vsedel k mizi in spisal za naš list skoro dobesedno enako »izvirno« poročilo posebnega poročevalca. Znano vam je, da je to posebno poročilo izredno ugajalo našim »bravcem«, ne da bi list moral za to kaj plačati. Enako, kakor sem storil jaz, naj se pa postopa od strani naših urednikov odlej pri našem listu. Eden naših urednikov naj se v duhu preseli pred Skader, drugi pred Skoplje, tretji pred Jedrenje, četrti v Carigrad — vsi pa naj imajo pred seboj razne večje dunajske in druge časnike in naj kujejo iz njih »izvirna« poročila naših posebnih poročevalcev. Tako bode prišel naš list prav po ceni do izvirnih poročil in tako bomo na prav lahek način posekali svoje liberalne konkurente, ki morajo za svoja izvirna poročila šteti svojim poročevalcem prav drage nagrade poleg drugih velikih izdatkov. To je moj ponižni nasvet.

»Dobro, izborna, nedosežno,« zaklical je ves vzradoščen predsedujoči kanonik Zvitokljun. »Čestitam vam, amice Nadutus in vam za trujem, da vaša iznajdljiva glavica najde še na tem svetu zaslužno priznanje. Predno dam vaš predlog na glasovanje, prosim še gospoda Zabarja, da se izjavi k stvari.«

Črnogorci v vojni.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 28. okt.

Taraboš.

Danes je sedmi dan bombardiranja Taraboša, a trdnjava še vedno ni padla, akoravno se je trdno pričakovalo, da se ne bo mogla braniti več kot dva dni. Turki se branijo obupno, a ne omejujejo se samo na obrambo, nego skušajo zopet si osvojiti Širočko goro, ki dominira nad Tarabošem. Artilerijski dvoboj dveh vojsk, dvoboj najmodernejših topov, je bil včeraj strašen. Prišel se je ob pol 8. a končal popoldne. Turki so streljali neprestano na črnogorske pozicije, toda okoli poldneva je njihov ogenj jako oslabil. S črnogorske strani pripisujejo to uspešnemu zadevanju črnogorskih topov, ki so turške prisilili, da deloma obmolknijo. Največjo važnost polagajo Turki na pozicije na Širočki gori, ki so jo včeraj že drugič, kar je v črnogorskih rokah, poskusili iztrgati. Napadli so črnogorske oddelke na višinah Širočke gore, a to pot ne več samo s šrapneli, nego tudi s pehoto. Boj moža z nožem je bil za Turke neugoden in brezuspešen: turški napad je bil sijajno odbit. Turki so se morali umakniti. Njihove izgube so neznane, črnogorske neznatne. Črnogorske pozicije se okoli Taraboša vedno bolj zožujejo in približujejo trdnjavi, polagoma sicer, toda sistematično. Stanje črnogorske vojske je izborno. Z veliko nestrpljivostjo pričakujejo glavnega napada, juriša, akoravno nudi neprijatelj tako močan odpor in je vreme prej nego ugodno za juriš. Toda gotovo je, da tudi v najugodnejšem slučaju ne pride do juriša, ki lahko ugonobi mnogo napadalcev, a pri vsem tem morda brezuspešen. Tudi so nam še v spominu kraljeve besede, da naj se kolikor mogoče štedi življenje Črnogorcev, a tem manj topove, ki se dajo nadomestiti. — Turški vojniki, ki so pobegnili k črnogorski vojski, pripovedujejo, da je prvi dan obleganja Taraboša, na turški strani padel en polkovnik, dva oficirja in 70 vojakov.

Obkoljenje Skadra?

Črnogorski ranjenci, ki so jih včeraj privedli na Cetinje preko Rijeke in jih nastanili v bolnici v vojnem stanu, trdijo, da je črnogorska vojska zavzela več sel severno od Skadra na Vrakl. Dognana stvar je, da na take vesti ni polagati mnogo važnosti, ker mnogokrat pripisati vajo niti ne ve, kje se nahaja, zlasti ako je v krajih, ki jih živ dan ni videl. To je brezdvomno tudi v našem slučaju, kajti črnogorska vojska je zavzela, še predno se je približala Skadru, vse važnejše kraje in vasi severno od Skadra. Toda gotovo tiči v tem pripovedovanju jedro, ki ga je treba izluščiti. Zelo verjetno je, da je del črnogorske vojske, ki je bombardiral Skader, prekorčil Kiri in Drinaso in zavzel višine Brdica, ki dominirajo od juga nad Skadrom. Če je to resnično, je Skader od vseh strani obkrojen. Obkoljenje Skadra bi utegnilo potrjevati popolno molčanje o operacijah na tem bojišču, ki je že ves čas pokrito z meglo prikrivanja. Morda vam je v domovini o operacijah pred Skadrom več znano, nego nam tu, ki nismo daleč od bojišča.

Zavzetje Rožaja.

Desno krilo generala Vukotića je, kot poroča malobesedna brzojavka, ki je prispela danes iz Berana, zavzelo Rožaj. Rožaj leži severno od Peči (Ipek) in južno od Sijenice. Pozicije okoli Rožaja so jako važne, ker dominirajo nad gosto obljudoeno po-

»Prečastiti gospod kanonik,« odvrnil je pohlevno gospod Žabar, »jaz se pridružujem popolnoma predlogu prečastitega gospoda Nadutega. Le toliko bi še želel, da bi se v duhu pred Skader. Skopljene in Jendrenje in v Carigrad postavljeni naši uredniki kot posebni poročevalci ozirali tudi na svetovna poročila naših »Dolenjskih Novic«, ki posebej dobro in vestno zasledujejo vse svetovne dogodke in jih opisujejo v svojih predalih, kar vem iz lastne izkušnje, ker sem na nje naročen.«

»Če nima nihče več kaj pripomniti, dam predlog našega ženja Nadutega z dodatkom gospoda Žabarja na glasovanje,« zaključil je stolni kanonik Zvitokljun duhovito debato in takoj na to konstatiral, da je bil predlog kaplana Nadutega z dodatkom gospoda Žabarja soglasno sprejet. S ponovno opozoritvijo na naravnost občudovanja vredno edinstvo, ki vsepovsod vlada v taboru S. L. S., se je na to predsedujoči stolni kanonik Zvitokljun zahvalil vsem članom tiskovnega odseka za njihovo domoljubno delo in potem tudi zaključil to za zgodovino našega dobrega in vernega ljudstva velevažno sejo.

krajino. V Rožaju so se Turki prostovoljno vdali. Redovita turška vojska je pobegnila. Vse podrobnosti doslej manjkajo.

Bombardiranje Skadra.

»Cetinjski Vestnik«, ki je izšel danes zvečer, poroča, da je včeraj cel dan črnogorska artilerija bombardirala Skader s severne strani in da se to obstreljevanje danes nadaljuje.

Plevlje zavzeto. — Vukotić blizu Peči.

Danes (28. t. m.), malo pred 10. uro zvečer došla brzojavka, obsega joča samo dva, a zelo zanimiva stavka, poroča: »Plevlje zavzeto. — General Vukotić se nahaja z vojsko v neposredni bližini Peči.« — Plevlje je zavzelo levo krilo Vukotićevega odreda. Proti Peči pa operira desno krilo, na čelu mu general sam.

Cetinje, 29. okt.

Bombardiranje Taraboša se nadaljuje. — Artilerijski napad na Brdica južno od Skadra.

Predvčerajšnjem, t. j. 27. t. m., se je končalo, kot smo poročali, obstreljevanje Taraboša že popoldne, toda boj ni bil za dan končan, nego samo prekinjen, kajti ponoči je črnogorska artilerija zopet pričela bombardirati trdnjavo znova. Ko je bila vsa pozornost Turkov obrnjena na obrambo Taraboša, je pričela črnogorska artilerija bombardirati višine južno od Skadra, zelo važno pozicijo Brdica. Ta topniški napad se je pričel ob trideset na 8. zjutraj. O pomenu Brdic za usodo Taraboša govoriti, bi bilo odveč. Vsak kdor pogleda v zemljevid, vidi, da je z zavzetjem Brdic zapečaten usoda Skadra, ki je popolnoma obkrojen, ako padejo Brdica v sovražnikove roke. Na zahodu od Skadra groze s Širočke gore, Oblika in drugih pozicij črnogorski topovi, na severu v nižini Vrakla stoji črnogorska vojska, na vzhodni strani teče široka reka Kiri, a na jugu, tam kjer se Drina izliva v Bojano, se dvigajo v lepi ravni Brdica. Važnost Brdic za Skader smo že včeraj poudarjali in smo na podlagi ranjencev sklepali, da se bije boj za posest Brdic. Naše izvajanje je bilo torej za nekoliko ur prenapetost! Brdica pa so radi bližine Taraboša: ne samo radi bližine Taraboša, nego tudi ker so takorekoč vrata ceste, ki vodi iz Skadra v Leš (Alesio), kar se v uradni brzojavki posebej poudarja. Ista brzojavka javlja, da se je višina Brdica branila popolnoma brezuspešno, turški topovi z Brdic niso zadevali in da je bil poseben šrapnelski ogenj slab, a ne pove, ali so Črnogorci zavzeli Brdica ali ne. — Na izvajanje črnogorskih baterij ni turška artilerija na Tarabošu celo dopoldne odgovarjala. Šele okoli 2. popoldne je otvoril sovražnik artilerijski ogenj na črnogorsko pehoto. Toda črnogorska artilerija ga je takoj napadla in tako obrnila pozornost Turkov na sebe. Razvil se je artilerijski dvoboj, ki je trajal do mraka. Turki so slabo streljali, tako da na črnogorski strani ni nikakih izgub.

Komandant južne divizije je prejel veselo vest, da se vrača iz Amerike preko 3000 Črnogorcev v domovino, da krenejo na bojno polje. Razven iz Amerike prihajajo črnogorski izseljenci iz vseh krajev sveta. Vračajo se tudi častniki, ki so v inozemstvu ostavili stalno službo in se stavijo domovini na razpolago. Vesti o zmagah zavezniških vojsk izjavljajo na južnem bojišču veliko navdušenje; sploh je razpoloženje vojske v vsakem oziru odlično.

Prodiranje.

Komandant iztočnega odreda, brigadir Janko Vukotić, javlja včeraj, 28. t. m. ob 10. uri 30 minut ponoči iz Indrijevice:

Včeraj, t. j. 26. t. m., se je okoli Stare Rugije bil precej hud boj ali tako na naši kot na turški strani večinoma samo s topovi. Mi smo ona sela (t. j. okoli Rugore) zavzeli; imeli smo samo tri ranjence. Včeraj sem prenočil v selu Pepiči, a prejšno noč glavni del vojske, ki sem ga vodil od Čafe-Aje. Danes zjutraj sem z dvema bataljonoma in brdsko artilerijo napadel višine v smeri proti Paklenu in Štedinu. Vse višine so zavzete prav do iznad izvira Sušice. Naše današnje izgube so: 1 mrtev in 2 ranjena, izmed katerih dveh eden opazen. Avro Cemović me sedaj obvešča, da se je včeraj predala vsa Rožajska nahija na levi strani Ibra in istotako tudi mesto Rožaj. Ko je z vojsko neposredno pred nočjo korakal v mesto, je turška redovna vojska, katere je bilo — kot se misli — tri tabore z eno baterijo topov, pozdravila našo vojsko z ognjem in sicer iz pozicije na desnem bregu Ibra.

V poročilu o borbi na Mokri in Čakom, 22. t. m., sem pozabil poročati, da je bil lahko ranjen hrabri in večji komandir nikšičko-brdске baterije, kapetan Džoko Perović. Tu je posebno danes zelo mrzlo, toda — hvala bogu — imamo na razpolago velike šume. Iz Berana in Gusinja prihajajo vesti, da je v mestih in okolici mirno.

Nadalje javlja Janko Vukotić iz Andrijevice sledeče (dne 28. oktobra): »Sedaj je došla kolona Avro Cemovića na višine od Štedine, zdrava in zadovoljna, potem ko so Rožajci na tem potu ponudili jim hleba in soli. Moji ogledni oddelki in predstraže so zavzele višine Paklena. Danes se mislim pri Peči malo pogreti in nesti topove na solnce, na pozicije, in malo poropotati pred Pečjo, da vidim, kaj (v Peči) mislijo.« (Brzojavka je stilizirana v šalivem tonu, ki ga je v slovenščini težko zdeti.)

Z Muričanov se danes (29. t. m.) ob 5. uradno javlja:

Danes zjutraj ob zori so črnogorske čete desnega krila zavzele zelo važno pozicijo iznad višine Oblika. Ta novoosvojena pozicija ima veliko važnost za črnogorske operacije, ker dominira nad vsemi višinami izpod Taraboša. Črnogorski topovi nadaljujejo bombardiranje Taraboša in Brdic s hitrejšim tempom.

Krdžaliji.*)

Piše prof. Anton Bezenšek.

Sofija, 28. oktobra.

Komu ni znan znameniti roman slavnega poljskega pisatelja Čajkovskega pod imenom »Krdžaliji«, kateri je bil prestavljen na razne jezike in tudi poslovenjen že pred kakimi 35 leti.

Krvoločnost te pasmine Turkov je znana po širokem svetu, a največ so trpeli od njihove strani Bolgari. Zanimivo je torej, kako so se že masčevali bolgarski junaki četrtega dne po objavljanju vojske za prelito nedolžno kri svojih očetov in pradedov nad temi zverinami v človeški podobi.

O tem piše mlad (komaj 20leten) poročnik iz Krdžalij dne 22. oktobra pismo svojim staršem v Sofijo. Iz njega posnemam sledeče:

»Včeraj, četrtega dne, smo imeli glavno bitko pri Krdžaliju. Prevzeli smo ga sokraj brez žrtve. Nam nasproti je bilo okoli 4000 Turkov. Kaka slika! Kako sramotno bežanje! Verujte mi, da jaz ničesar ne poveljujem. Prestrašeni nasprotniki so pregazili reko Ardo v popolnem begu, spremljani od naših točnih krogelj in šrapnelov. Arda je bila rdeča pobarvana vsled sovražnikove krvi. Mnogo sovražnikov, sprevidel, da jim grozi smrtna nevarnost, se nam je predalo brez brambe. A pušk in telečnjakov je padlo na tisoče v naše roke. Turki so jih namreč da bi laglje bežali — pometali od sebe. Resnično! Jaz sem že vzel eno turško puško na ramo. Ljudstvo v cellem Krdžalijem okraju nikakor ni ostalo, vse je zbežalo. V mestu Krdžaliju tudi ni človeka. — Vojaki se bijejo odlično... Da vidite, dragi starši, kaj je bojno polje! Cela poezija! Mi vsi smo že pri prvi bitki popolnoma otrpeli. Naš polk napreduje izredno brzo. Naj bi Bog dal, da bi bilo tako povsod! Bog nam pomaga, ker delo je sveto. Svoboda namo Kristjanom mi osvoboditelji. — Al bežijo pred nami prokleti Turki. Naš polkovnik nam je dal priimek »Krdžalijci«.

Tako so izginili iz svojih bivališč grozoviti Krdžalijci. Prav takšen pogin so zaslužili vekovni krvniki kristjanov.

Prej pa, ko so zbežali, so storili Bolgarom še to hudobijo, da so skri-li po svojih vseh turških vojake, a bližujočim se bolgarskim vojakom so šli nasproti prijazno z naznanilom, da svobodno gredo naprej, ker ni tam turških vojakov, a od Pomakov bodo prijazno sprejeti. Čim so se pa bolgarski vojaki približali do prvih pomaskih vasi, bili so zavratno napadeni ne samo od skritih mnogobrojnih turških vojakov, ampak tudi

* V gornjem tečenju reke Arde v Iztočnih Rodopih je okraj Ah-Čelebi, naseljen z Bolgari ovčarji, suknarji itd. Središče je vas Pašmakli. Po srednjem tečenju reke Arde in ob njenih levih in desnih pritokih so planinski kraji, imenovani Krdžaliji in Sultan-deré, naseljeni precej gosto s Turki in z Bolgari-Pomaki. Glavno središče je velika vas Krdžaliji na reki Arda. Pomaki govorijo bolgarski jezik (po svojem narečju), a sicer so mohamedanske vere. Njih vseh je blizu četrtil milijona. Bili so nekdanji kristjani (baje katoliki), pa so izgubili vero ter sprejeli mohamedanstvo baje največ zavoljo množičnega, ki se jim je dopadlo in zaradi raznih olajšav, katere imajo na Turškem mohamedanci, a kristjani ne.

od samih Pomakov. Evo spet dokaz za resnico pregovora: »Poturica je gorji od Turčina.«

A pozneje jih je dal nakazati bolgarski vojaški poveljnik z vso strogostjo, kakor so zaslužili.

Bolgarski vojaški oddelki napredujejo zdaj hitro in uspešno po cellem Krdžalijem. Sprednji oddelki so prodrli že daleč na jug, tako da so turške armade v Makedoniji že odrezane od Carigrada.

S prevzetjem Krdžalijevih in Temruških krajev so namreč bolgarski vojaški oddelki v takih pozicijah, da morejo vladati nad trdnjavami, katere so bili Turki postavili v obrambo Mastanli-Gjumardžina in Dedeagaša; ob enem se tudi olajšuje gibanje glavne armade proti Odrinu.

Prevzete najvažnejše fortov pred Odrinom jamči bolgarski armadi srečno izpolnitev njene zadače. In prej ko bodo te vrste tiskane, bo že morebiti Odrin v bolgarskih rokah.

Velikanska bolgarska zmaga pri Lile Burgasu in Vizi.

Največjo pozornost vzbuja v zadnjih dneh velikanska zmaga bolgarske vzhodne armade pri Lile Burgasu in Vizi.

Izpočetka se je zdelo, da se Turki pri Lile Burgasu še ne bodo postavili zmagovitim Bolgarom v bran in da se bodo tam vršili šele boji med sprednjimi kolonami med tem, ko se pripravljala glavna turška armada na boj za velikim rimskim zidom pri Čorlu in ob reki Ergeni. Toda turško vojno vodstvo je razpostavilo svojo ogromno armado pred Lile Burgasom in do Črne morja preko Vize. Teren je bil za Turke ugoden in hojevali so se na lastni zemlji, tam, kjer so imeli nešteto izveštaj svoje vojaštvo na manevrih. Vse je bilo ugodno za turško armado, samo eno ne, to je demoralizacija tepenega vojaštva, ki je prešla tu ni na one čete, ki so ravnokar prispeli iz Azije. Strah se je polasčeval onih, ki so slišali kako neusmiljeno tepeni so bili Turki pri Lozengradu.

Velikansko delo so izvršili Bolgari. Zasledujoč bežeče Turke so se pomikali proti jugu za njimi pa so velikanske kolone pionirjev popravljale ceste in mostove za glavni del bolgarske armade, ki je bil namenjen za odločilno bitko. Kakor vihar so drli Bolgari naprej, in vsa Evropa se danes čudi, kako se je moglo Bolgarom posrečiti pri naravnost škandaloznih razmerah tamošnjih cest v tako kratkem času in poleg tega vedno v boju prodrati tako daleč na jug. Toda hrabrost in skrajno samozatajevanje so jim omogočili, kar imenuje danes vsa Evropa čudež.

Komaj so dospeli v Lile Burgas prvi oddelki bežečih Turkov, že je privihrala za njimi bolgarska konjenica. Vnel se je obupen boj. Brez dvoma je, da zasledujoči Bolgari sami niso mogli izvojevati tako velikanskega uspeha. Te sprednje kolone so pač razdrle železniško zvezo med Carigradom in Odrinom, da se je pa mogel vršiti odločilni boj, je bilo treba počakati, da dospe glavna bolgarska armada. Zato je nastopila po zavzetju Lozengrada pavza v bojih. Vršili so se pač manjši in strahovito krvavi boji tudi med tem časom, toda vsi ti posamezni boji, dasiravno so zahtevali skoro nadčloveškega napora, zatonejo pred velikanskim klanjem na glavnem bojišču.

Prihod Bolgarov je bil za turško armado nenaden, tako pravijo sedaj v Carigradu, ker ne marajo priznati, da jim je poslal Alah svojo šibo. Prej so slepi ljudstvo, kako dobro pripravljena je turška armada, ki prodira proti Lozengradu in da se tej armadi Bolgari ne bodo mogli ustavljati. In sedaj naenkrat najdejo izgovor, da so jih Bolgari iznenadili. To naj verjame, kdor hoče. Brez dvoma je, da so postavili pred Carigrad najbolj izvežbano in najbolj vztrajno vojaštvo, kar ga premore Turčija. Tu so bili oni vojaki, ki so jim vtepali nemški oficirji alfa in omega vse strategije, tu so bili oni vojaki, na katere se je mogla turška vojna uprava najbolj zanesti, rekel bi biser turške armade. In vendar je bila ta armada, grozna že vsled svoje številnosti, ker je nadkriljevala za najmanj 60.000 mož bolgarsko armado, tepena. To pravijo, da je čudež. Kar so morali Bolgari z velikim naporom sto in sto kilometrov daleč spraviti na bojno polje, to so imeli Turki iz neposredne bližine. Bolgari so se borili proti premoči onega vojaštva, kateremu je življenje in smrt kismet: usoda božja, kateri se ni mogoče izogniti. Turki so imeli mnogo za sebe, Bolgari so si ustvarili vse sami. In vendar je bila glavna turška armada tepena, kakor se je to zgodilo le redkokdaj v zgodovini. Dva dni je trajala odločilna bitka na črti Lile Burgas-Saraj. Prve uspehe so dosegli Bolgari pri Lile Burgasu, tedaj na skrajnem levem krilu turške armade. Na levem bolgarskem krilu so stale čete ki so operirale prej od obali Čr-

nega morja sem proti Lozengradu. Dva dni je trajalo strahovito klanje okrog Lile Burgasa ter se je končalo s tem, da so Bolgari potisnili nazaj Turke proti Čorlu. Zmaga Bolgarov pri Lile Burgasu je bila tako velika, da Turki na svojem divjem begu niso mogli s seboj vzeti niti svojih ranjencev, kaj še da bi prikrili svoje izgube na mrtvih. Strahovita panika se je polastila turških čet na begu, da so bežeče sprednje vrste potegnile, kakor smo že poročali, s seboj tudi rezerve. Domneva se, da so prišli Bolgari turško levo krilo od boka. Gotovo pa je to, da je bil boj pri Lile Burgasu zelo krvav in ljut. Levjo hrabrost bolgarskih čet je podžigalo tudi dejstvo, da so zažgali Turki na svojem begu vse vasi in masakrirali krščansko prebivalstvo. Tako so zažgali vasi Aivali in Maraš in vse vasi okrog Melnika.

Dva dni in eno noč je trajalo klanje na vsi črti. Skoro istočasno, ko so Bolgari potisnili Turke pri Lile Burgasu nazaj, pa so tudi začeli na vzhodnem krilu zmagovati Bolgari. Vzhodno turško krilo, zlasti pri Vizi se je moglo iz početka še držati, vendar pa nasproti s poročili, ki jih je pošiljal Nazim paša sultanu, ni doseglo nobenega pravega uspeha. Skoro istočasno, ko se je začelo levo turško krilo izpred Lile Burgasa umikati proti Čorlu, se je začelo umikati tudi desno turško krilo proti Istrandži. Turške rezerve, ki so stale pri Jenikeju, so porabili Turki, da so ojačili srednji del svoje armade, ki je tudi že začel omahovati. Bilo je to 9 divizij. Toda tudi te nove čete niso mogle ustaviti bolgarskega prodiranja, tudi je bilo brezplodno izpostavljati srednji del armade obkoljevanju, ko sta se že oba krila umaknila. Vendar se je razvil tu strahovito ljut boj, v katerem so Turki končno tudi podlegli. V divjem begu so se umaknili Turki z bojišča. Levo krilo je zasedlo Lile Burgas ter streljalo izza hiš in zidov na prodirajoče Bolgare. Če dan in celo noč so se borili Bolgari, ko pa je napočilo jutro tretjega dne, so se morali Turki umakniti tudi iz Lile Burgasa. Začel se je beg proti Čorlu, o katerem smo že višje gori poročali. Med tem časom so Bolgari zavzeli tudi Dimotiko, izhodišče železnice proti Odrinu. S tem je Odrin popolnoma odrezan od ostale Turčije. Pravijo, da je Odrin prenapolnjen beguncev iz Lozengrada in da je sedaj tam nad 100.000 Turkov. Padec Odrina je sedaj samo vprašanje par dni, ker baje Turkom že danes primanjkuje živil in municije, kar je spoznati zlasti iz tega, da turške trdnjave že samo redko odgovarjajo na streljanje Bolgarov.

Turške čete so se bile na celi črti močno utrdile, znak kako dobro so se bile pripravile na odločilno bitko, vendar so morale zapustiti vse te svoje utrjene pozicije. Bolgarska armada pa je kljub nadčloveškemu naporu takoj začela zasledovati v divjem begu bežeče Turke. Kljub temu, da so bile bolgarske čete skoro brez odpočitka tri dni v boju, se ne strahijo še nadaljnjih žrtve, ki bi ga kak omehkužen zapadnoevropski vojak ne mogel vzdržati.

Bolgari so pri tej svoji velikanski zmagi zaplenili mnogo turškega orožja, zlasti tudi veliko število turških topov in več turških zastav.

Turki so se umaknili proti Čorlu, reki Ergeni in proti Istrandži. Turški vojaški krogi pravijo, da je to prava fronta turške armade, ker nočejo pripoznati svojega velikanskega poraza. Sploh pravijo, da so bolgarska poročila pretirana in da ni mogoče govoriti o katastrofalnem porazu turške vojske. Pravijo tudi nadalje, da gre črta glavnega bojišča čez Muradli, Čorlu, Čerkeskej do Istrandže. Prazni izgovori, ker dostavljajo v isti sapi, da bi se turška armada umaknila, če jo tudi od tu preženejo, v Cataldžo, ki bi s svojimi velikanskimi trdnjavami mogla kljubovati Bolgarom.

Pesek v oči razburjenemu ljudstvu je tudi, če razglajajo v Carigradu, da so Turki pri Bunar Hisarju popolnoma uničili večji bolgarski oddelek, ker vendar nikdo ne dvomi o tem, da so imeli tudi Bolgari velike izgube. Poročati o posameznih fazah tega velikega boja pa je sedaj še nemogoče.

Kako strahoviti vojski pa so stali Bolgari nasproti, si moremo misliti šele, če izvedemo iz carigradskih virov, da so Turki še predno se je končala bitka, izkrcali v Midijo regularno divizijo iz Trapezunta in divizije iz Malatije in Burtu. Bolgarom za hrbotom pa so izkrcali ob črnogorski obali 3000 mož pod poveljstvom Mahmud Šefket paše. Kaj se je zgodilo s tem turškim oddelkom še ni znano.

Kakor poroča zaupno avstroogrski veleposlanik v Carigradu, grof Pallavicini, dunajskemu zunanjemu ministrstvu, je izvedel od nekake turške generala, da so turške pozicije pri Čorlu za Turke nevydržljive.

Kakor poročajo naknadno iz Sofije, je trajala bitka neprenehoma tri dni in tri noči. Nasproti si je stalo 170.000 Bolgarov in 250.000 Turkov. Sedaj ima general Dimitrijevič odprto pot do Carigrada.

Kakor znano, obdaja turško stolno mesto na razdalji 30 km cela vrsta najmodernejših utrd. Med njimi pa je tudi še mnogo starih utrd, ki pa so jih svoj čas že Rusi razdejali ko so prodrli do San Stefana. Zdi se, da se bo Bolgarom to še hitreje posrečilo.

O operacijah samih varujejo Bolgari najstrožjo tajnost. Vojaški krogi se skrbno varujejo govoriti o bolgarskem vojnem načrtu, o pozicijah bolgarskih čet, o njih sestavi in o njih moči. Tudi o številu mrtvih in ranjenih ni mogoče izvedeti ničesar. Ranjenci tudi ne smejo povedati, kje so bili v bitki in na kak način so dobili svoje rane.

Govori se, da bodo imeli Bolgari pri Čataldži ugodnejši teren za obstreljevanje turških fortov ker so tam zelo razsežni gozdovi, ki omogočajo Bolgarom približanje. Turki baje tam stavijo majhne utrdbne in kopljejo jarke za strelce, dokaz, da pričakujejo pri Čataldži hudih bojev.

Med tem nadaljujejo čete generala Ivanova obleganje Odrina. Kaka dva dneva sem je stopilo obleganje v odločilno fazo, ker se je posrečilo Bolgarom spraviti pred trdnjavo velike oblegalne topove, ki sedaj z velikansko preciznostjo obstreljujejo trdnjave in mesto. Mesto se baje ne bo moglo več dolgo držati, dasi ravno ima kakih 55.000 dobro izvežbanih vojakov. Govori se, da je obleganje Odrina v primeri s prodiranjem proti Carigradu sekundarnega pomena, kar je tudi popolnoma jasno.

Z Dunaja poročajo o odločilni bitki še sledeče: Kakor pri Lozengradu, se je pokazalo tudi pri sedanjih odločilnih bitki, da so Turki izpočetka ljuto prodirali, potem pa so izgubili vsako medsebojno zvezo, tako da so jih mogli Bolgari posamezno obkoliti in uničiti. Bolgari so uničili in razkropili štiri turške divizije. Tako je bilo na vzhodnem krilu, na zahodnem krilu pa so stali Turki v utrjenih pozicijah. Tu je storila poglavito delo izborna bolgarska artilerija, ki je z boka obstreljevala turške pozicije. Pa tudi pehota se je borila s hrabrostjo ki ji ni primere v zgodovini. Poraz turške armade je popolna katastrofa. Na Dunaju že računajo s tem, da se Turki tudi v utrdbah pri Čataldži ne bodo mogli držati.

Iz Sofije poročajo k tej bitki še sledeče: Bolgarsko zmago v dolini reke Erkene je smatrati za odločilno. Primerjajo to zmago z zmago pri Liacjangu v rusko-japonski vojni. Središče turških čet, obstoječe iz čet iz Lozengrada, Midije, Rodosta in Čataldže, nad 200.000 mož, je stalo pod poveljništvom turškega vojnega ministra Nasim paše. Bolgari so imeli 150.000 mož, dočim je bilo na turški strani nad 200.000 mož. Opetovano se je posrečilo Bolgarom pogati prodirajoče Turke nazaj. Zaman so poskusili Turki ustavljati se pri Čorlu, vendar pa so se morali umakniti v divjem begu proti Čataldži. Bolgari so zaplenili vojaški vlak z 8 vagoni vojnega materiala in več topovi. »Mir« piše: Na turški strani je bilo nepopisno mnogo žrtev. Dobili smo veliko, historično bitko.

V Sofiji in na celem Bolgarskem vlada nepopisno navdušenje, iz Carigrada pa poročajo, da vlada med turškimi četami pri Čataldži strašna apatija. Vojski leže popolnoma mirno na zemlji in se niti ne zmenijo, če zaslišijo grmenje topov. Turki se tolažijo, da imajo tam velikanske utrde. Vreme ni slabo, pač pa so vse ceste pod vodo. (Tu je že pripravljen izgovor za slučaj neuspeha.) Med Čataldžo in Carigradom beže žene, otroci in starci v Carigrad ter nosijo s seboj svoje bore imetje. Sovražnik je blizu. V nepreglednih vrstah beže ubežniki z bojišč v stolno mesto.

Stanje turških vojakov v Carigradu je naravnost obupno. Rezervisti iz Erzeruma in Kavkaza so sami starci, — zadnji poziv. Vojski iz Male Azije imajo komaj polovico potrebnih častnikov in eno tretjino podčastnikov. Moštvo je popolnoma resignirano in gre v boj brez upa na zmago. V Carigradu dolže vojno vodstvo, da je krivo vseh neuspehov. Generale so vojni vsilili iz političnih ozirov in če se zasleduje njih kariero je treba konstatirati:

Nezmožni Abdulah paša, ki je pred par dnevi izgubil vrhovno poveljništvo, je načelnik vojaške politične zveze, general Zekki paša, ki beži na vrat na nos pred Srbi, je bil drugi poveljnik revolucionarnih čet, ki so leta 1908 pod Mahmud Šefket pašo korakali v San Stefano. In tako gre naprej pri generalih in častnikih, prava korupcija, ki izključuje zmožne ljudi zaradi njih političnega mišljenja. (Op. ur. Kakor pri nas na

Slovenskem klerikalno - turški politični bojko.)

Prodiranje Srbov.

Iz Belgrada poročajo poročevalci nekaterih avstrijskih listov, da vedo iz zanesljivega vira, da nameravajo države Balkanske zveze skupno udariti na Solun.

Privatne brzgojavke iz Belgrada poročajo, da je Prilep, na potu iz Velese v Bitolj, že v srbskih rokah.

Povodom kraljevega prihoda k armadi bo imenovan polkovnik Bojović, ki je ob enem tudi srbski vojni minister, za generala, vendar se to najbrže izvrši na bojnem polju in ne v Skoplju, ker hočejo sprejeti v Skoplju kralja Petra izredno slovesno, kar pa sedaj še ni mogoče. Pač se je preselilo glavno taborišče že v Skoplje, kralj pa se je vrnil v Vranjsko Banjo.

Kakor poročajo iz Belgrada, namerava sklicati vlada prihodnjio srbsko skupščino k slavnostnemu zasedanju v Skoplje, kjer je svoj čas dal car Dušan Srbom prve postave.

Iz Belgrada prihajajo nadalje še poročila, da prodirajo močne srbske kolone čez Kosovo polje proti jugu. Tetovo so Srbi definitivno zasedli ter uradujejo tam že srbski uradi. Kakor poročajo iz Straže, so Srbi zavzeli naskokom tudi Prizren, pri čemer so zaplenili veliko množino živil, pušk in municije ter vjeli 750 Arnavtovo.

Po porazih pri Novem Pazaru in Prištini v gore pobegli Albanci se vračajo v svoje vasi ter prostovoljno oddajajo orožje. V znak, da so se vdali, nosijo Albanci sedaj srbsko trikolono na roki. V krajih, ki so jih Srbi zavzeli, vlada najlepši red in mir. Srbsko vojaštvo kaže naravnost neverjetno vzorno disciplino, kakršne doslej še v nobeni vojni ni bilo opaziti. Niti najmanjši akt nasilnosti se ne izvrši, kar pridobiva Srbom občudovanje in ugleda tudi pri podjarmljenih mohamedancih.

Prodiranje Grkov.

Iz Aten poročajo, da so Grki zasedli Greveno, zapadno od Servije, ne da bi bili zadelni na odpor.

Grki imajo iz Verije skoro isto pot do Bitolje, kakor Srbi iz Velese.

Drug oddelek grške armade prodira zmagovalno proti Solunu.

V zavzetih provincijah so Grki postavili svoje komisarje. Sekcijski šef v notranjem ministrstvu Khomati-anos je bil imenovan za generalnega gubernatorja v Serviji. V novih upravnih okrajih je imenovana cela vrsta finančnih upravnih uradnikov. Viceadmiral Kunduriotis, poveljnik eskadre v Egejskem morju, brzojavlja mornariškemu ministru: Zasedli smo otoka Thasos in Imbros ter razobesili grške zastave. Križarka »Canaris« je odplula včeraj zjutraj s torpedovkami, da zasede mali otok Strati. Torpedna rušilca »Lion« in »Panther« sta pristala na otoku Lemnosu. Kakor poročajo od druge grške eskadre, je ta že začela bombardirati pristanišče Prevezo, ta vest pa še ni potrjena.

Iz Aten poročajo, da je grška torpedovka št. 11 prodrla v pristanišče pri Solunu ter uspešno lansirala s torpedi turško oklopnico »Feth-i-bulent«. Posrečilo se je grški torpedovki poškodovati turško oklopnico tako, da se je potopila, naker se je grška torpedovka vrnila v Catarino. O tem junaškem činu poročajo še sledeče: Torpedovka je priplula ponoči pod poveljništvom kapitana Votsisa v solunsko pristanišče ter se neopazno približala turški oklopnici križarki. Torpedovka je izstrelila proti oklopnici torpedo, ki je ladjo zadel v dolžini ter napravil strahovito luknjo. Čez malo časa se je ladja pogreznila. Utopil se je velik del posadke. Nato se je torpedovka nemotena povrnila v Katerino. V solunskem pristanišču se nahaja še ena turška torpedovka.

S črnogorskega bojišča.

Kakor poročajo časopisu »Kölnische Zeitg.«, se operacije črnogorske armade šele razvijajo. Glavne bitke pri Skadru baje ni pričakovati pred 10 do 14 dnevi. Pri Puleju, ob izlivu reke Bojane v Jadransko morje, tik ob avstrijski meji, se je vršil predvčerajšnjem boj med južno črnogorsko kolono in Turki. Turki so bili tepeni in so imeli veliko število mrtvih in ranjenih. Umaknili so se v divjem begu proti Svetemu Ivanu Medui. Črnogorci niso imeli nobenih izgub in so zaplenili en top.

Povodom brezprimerno podle zlorabe bele zastave od strani mohamedanskih Srbov, o čemer smo že poročali v predvčerajšnji številki, je bil tudi bataljonski poveljnik Ruganović zajet in umorjen. Šele ko so Črnogorci pognali sovražnika nazaj, je bilo mogoče najti truplo bataljonskega komandanta.

V Rijek se govori, da hočejo Turki v Skadru masakrirati kristjane, vsled česar se je podal nadškof Seregi pod zaščito avstro - ogrskega konzulata, kjer so našli tudi drugi kristjani zaščito.

Predvčerajšnjim so Turki zaman poskušali dobiti nazaj Široko. Vodja plemena Škerlijev se je vdal s svojo četo generalu Martinoviću. Zveza med Skadrom in Sv. Ivanom Meduo je pretrgana.

Lile - Burgas.

Bolgarsko zmago v Lile - Burgasu je ministrskemu predsedniku v Sofijo prvi sporočil general Dimitrijevič, ki je lakonično telegrafiral »silajno«. Kralj Ferdinand je v Stari Zagori naletel na kapucinskega patra Salvatorja. Vprašal ga je, če je v Odrinu kaka katoliška cerkev. Ko je pater to potrdil, mu je kralj rekel: Pripravite se, da boste v nedeljo v Odrinu maševali.

Sultanova častna sablja.

Turški sultan je bil poslal Mukhtar paši častno sabljo, bogato okrašeno z dragimi kamni. Obenem mu je pisal, naj se mu zahvali za ta dar, kadar bo zavzel in porušil Sofijo in uničil Bolgare. Na to zahvalo bo sultan pač čakal do sodnega dne, kajti Bolgari so v Lozengradu dobili to sabljo in pismo, no in da Turki ne bodo Sofije nikoli več videli, o tem pač ni dvoma.

Bolgarsko junaštvo.

Poročevalec dunajske »Zeit« poroča, da je v Stari Zagori govoril z nekim turškim oficijem. Ta kar ni mogel popisati, kako besni in neustrašeni so Bolgari. Rekel je: Videl sem sam, ko je neki Bolgar z roko zagrabil brušeni bajonet turškega vojaka in ga zvil. In pri tem se ti ljudje že smejejo.

Veselje v Vranji.

»Neue Freie Presse« poroča, da je zavzetje Skoplja vzbudilo v Vranji, kjer se nahaja srbski kralj, nepopisno veselje. Gardna kapela je svirala srbske in slovenske pesmi ter priredila obhod in podoknico kralju.

Nemške skomine.

Komaj je postalo gotovo, da vlesile ne bodo mogle vzdržati na Balkanu statusa quo, že si belijo gotovi razdiralni elementi, ki vedno radi v kalnem ribariju, glave, da bi našli modus, kako zopet razdreti slogo balkanskih narodov. Če se že ne zgodi, da bi mogli sami uživati sadove tuje krvi in tujeja napora, pa naj še drugi nimajo nobenega uspeha. Tako so ti ljudje kalkulirali in lansirajo sedaj v svet, da se je vršilo v Bocnu zborovanje »makedonskih velikašev«, ki so se posvetovali o ustanovitvi kneževine Makedonije. Ti »makedonski velikaši« so baje sprejeli predlog, da bodo izvolili nemškega kneza Alfreda Bönningheima za kneza kneževine Makedonije. Kar je pravih Makedoncev, so sedaj vsi na bojnem polju in naj so že na strani balkanske zveze ali Turčije. Če so v Bocnu res kake polomljene makedonske eksistence, te gotovo pri odločevanju usode Makedonije ne pridejo v poštev, balkanske države pa se tudi ne bodo ozirale na skomine nemških izstradancev.

Razporeženje v Carigradu.

Kakor poročajo iz Carigrada, turško časopisje še vedno nastopa proti intervenciji, to pa na pritisk vlade, ki hoče natresti občinstvu peska v oči. Listi pravijo strahovito naivno, da ni mogoče sprejeti intervencije tako dolgo, dokler turške vojske še niso prodrele v sovražne dežele. Treba je, da Turčija ali zmaga, ali pa je popolnoma premagana in še potem se je treba vprašati, če bodo države balkanske zveze tako intervencijo sprejele. Dolžnost vlade pa je, da prehití intervencijo vevsil. Ne verujemo, da bo Evropa poverila Rusiji nalogo, da nam stori silo. (Ne bo treba!) Med tem pa bomo lahko izvršili še mnogo vojaških transportov. (Mislijo morda nazaj v Azijo?)

V Carigradu se je razširila večeraj vest o padcu Soluna, vsled česar se je med kristjani povečal strah pred masakrijem.

Turški oficijozni pa še vedno nadaljujejo slepiti ljudstvo, ter oficijalno razlašajo, da so Turki dosegli veliko zmago pri Conguri, zaradi česar je sultan turški vojski že čestital. Na te zmage pa že nikdo ne veruje več, nasprotno se boje, da bodo Bolgari pri nadaljnjem prodiranju zasedli Derko in odrezali Carigradu vodovod, vsled česar bi trpel Carigrad, ki je že prenapolnjen od 10.000 beguncev, na občutnem pomanjkanju vode. Že več dni prha vsak dan na sto in sto ra-

njenecv v Carigrad. Ker zadržujejo Orki riž, žito in fižol kot konterbando, primanjkuje v Solunu in drugih turških pristaniščih živil. V Carigradu samem vlada velika draginja. V Solunu baje že vlada lakota. Turki so obljubljali na sto in sto vletih Bolgarov, v Solun pa so pripeljali samo 4 vjete bolgarske kmete, ki jih vodi sedaj po mestu in jih kažejo rado vednemu ljudstvu kakor divjo zverino.

Malo zaupanja uživa tudi novi veliki vezir Kiamil paša. Iz Belgrada poročajo, da je

v Carigradu izbruhnila revolucija. Turška armada je popolnoma obupana in brezglava.

Posebno pozornost vzbuja v Carigradu dejstvo, da je bila odposlana nemška ladja »Lorelei«, da pripelje eksultana Abdul Hamida iz Soluna v Carigrad. Ladjo pričakujejo vsak čas ob pomolu Čuragan, od koder odpeljejo bivšega sultana takoj v malo palačo ob morju. Policijske odredbe pri štabnem kolodvoru imajo samo namen, da bi slepile ljudstvo, češ, da je železniška proga v Solun še v turških rokah in da bi zvalili občinstvo tja. Kakor se govori, bodo poslali bivšega sultana v Angoro.

Solun je sedaj prvo veliko mesto, ki utegne že v kratkem pasti. Zato so evropske države sklenile, poslati tja svoje voje ladje. Tako je odposlala Avstro - Ogrska v varstvo svojega generalnega konzula v Solunu svojo ladjo »Kraljica Marija Terezija« v Solun, in tudi angleški štacionar v Kaneji je odplul tja. Iz Toulona so odplule proti Syri oklopne križarke »Leon Gambetta«, »Jules Ferri« in »Viktor Hugo« pod poveljništvom admirala Dardiga du Four-neta.

Velevlasti.

Z Dunaja poročajo, da je francoski zunanji minister Poincaré že stopil v zvezo z velevlastmi zaradi mediacije. Dunajskim krogom se tudi dozdeva, da so se države tripelentente že združile o tozadevnih predlogih, ki jih bodo zdaj predložile trozvezi.

Poslaniki velevlasti v Carigradu so imeli predvčerajšnjim skupno konferenco, v kateri so se dogovorili glede potrebnih korakov v varstvo Evropejcev. Obrnili so se brzgojavno na svoje vlade, naj odpošljejo ladje v Carigrad, da ščitijo inozemce. Turško vlado so pa prosili, naj za slučaj nevarnosti dovolí tem ladjam, da smejo skozi Dardanele. Sovražna gibanja proti inozemcem od dne do dne naraščajo.

»Berliner Tagblatt« poroča iz Rima, da se bo ministrski predsednik najbrže podal iz Berolina direktno na Dunaj. Gotovi krogi zagotavljajo, da je med kabineti trozveze popolno soglasje v balkanskem vprašanju.

Grški zunanji minister Koromilos je govoril z nekim časnikarjem. Na vprašanje, bo - li kmalu mir, je odgovoril: Danes ni v Makedoniji več turške poljske armade. In ker more Turčija iz Male Azije dnevno dobiti le 10.000 rezervistov, tedaj je ustvaritev nove, močne vojske nemogoča. Če bo pa Turčija iz Carigrada ven vršila zadnji upor, tedaj bodo združene balkanske armade ta upor zlo-mile. Časnikar je nadalje vprašal: Kaj pa potem, če bodo velevlasti intervenirale v prosep Turčije? Velevlasti so preveč praktične in realno-politične, je odgovoril ministrski predsednik, da bi ignorirale, da so se v evropski Turčiji zgodili velikanski prevrti. Velevlasti tudi vedo, da bo od turškega jarma osvobojeni Balkan za evropsko industrijo in evropski kapital desetkrat boljši trg, nego prej. Velevlasti pa tudi vedo, da so dosedanje turške province obljubene od enakih narodnosti, kakor štiri majhna balkanska kraljevstva in da so ti narodi za Balkan nositelji kulture in civilizacije. V Londonu se je večeraj oficijalno naznanilo, da je poraz Turčije v Traciji privedel velevlasti do tega, da bodo skupno intervenirale. Obenem bodo posredovale v Carigradu in v prestolnih mestih združenih balkanskih držav, na kar se bo končalo prelivane krvi. Kakor poročajo iz Carigrada, je turški zunanji minister odgovoril na tozadevno vprašanje diplomatov, da je turška vlada pripravljena, takoj sprejeti posredovanje velevlasti, vendar pa le tedaj, če so velevlasti edine. Turčija je pripravljena za razne reforme, če se ji zajamči njeno posestno stanje v Evropi; drugače je pa Turčija pripravljena, boriti se do konca.

V četrtek se je odpeljal poslanik Cambon iz Londona v Pariz, ker ga je Poincaré povabil, da posreduje zaradi intervencije velevlasti. Tudi srbski ministrski predsednik je na potu v Pariz.

»Neues Wiener Tagblatt« je dobil od poučene strani sledeče poročilo: Italijansko časopisje je v zadnjem času svojo posebno pazljivost posvetilo vprašanju, kakšne interese ima Italija na Balkanu varovati in katerih

načel se mora pod vsakim pogojem držati, če pride do radikalne izpremembe v bližnjem Orijentu. Važno vlogo v teh razmotiranih igrah balkansko vprašanje in kot načelo, po katerem se naj to vprašanje rešuje, razglasa javno mnenje italijanskega v nenavadnem soglasju nedotakljivost Albanije. Glasnejše, nego kdaj prej se naglašalo načelo: »Balkan balkanskim narodom« ter se, skoro gotovo kakor samo ob sebi razumljivo posledico — označuje nadaljni obstoj Albanije kot potreben. V zadnjih tednih je avstrijsko in ogrsko časopisje večkrat poudarjalo, da je za politiko, ki naj jo vodita monarhija in Italija napram balkanski krizi, merodajna enaka smer in to naziranje se je posebno naglašalo od obeh strani povodom sestanka v San Rossore. Nadalje pravi omenjeni list, da obstoji med Avstro - Ogrsko in Italijo glede Albanije že dalj časa sporazumljenje.

Romunska.

»Berliner Tageblatt« priobčuje sledeče poročilo iz Belgrada: Da bi imela Romunska kak mandat od Evrope, ni govora. Na tem poročilu ni niti ena beseda resnična. Ni niti države, ki bi dala tak ukaz, še manj pa cilja, ki bi ga imel tak ukaz. Romunska tudi ne vodi take brezuspešne politike. Trgovinski minister je imel v četrtek v trgovinski zbornici političen in gospodarski govor, v katerem je zatrjeval, da Romunska ni ukazala mobilizacije. Romunska deluje skupno z velevlastmi, da se ohrani mir, seveda je pa pripravljena, v pripravnem času, kakor vsaka druga država, varovati svoje lastne interese. Za vznemirjenje ni vzroka. Tudi gospodarski položaj ne nudi vzroka za kako krizo. Žetev brez kruzne je dala za 600 milijonov lejev produktov. Zdaj imajo v zalozah še za 200 milijonov lejev žita. Tudi rezerv je dovolj. Državni kredit je izvrsten: čez 40 milijonov je naloženih v inozemstvu, čez 50 milijonov pa pri domačih bankah. 110 milijonov preostanka je še od lanskega leta v blaginji in 26 milijonov preostanka od letošnjega prvega četrtletja, tedaj je na razpolaganje več nego 200 milijonov kron. Kje je torej kriza? Seveda je izvoz nekoliko zastal, toda le vsled nedostajanja ladij. Toda to je le mimogrede. Ker je strah pred vojno neopravičen, tedaj tudi ni vzroka dvigati vloge. Položaj trgovine je trenutno težaven, toda trgovinski in finančni minister stoji edina v tem, da bo državna banka pomagala. Minister je povabil trgovinsko zbornico, naj izvoli komite, ki bo s pomočjo vlade in državne banke organizirala pomoč.

Napol oficiozna romunska »Epoca« priobčuje uvodnik, v katerem pravi: Kraljev govor so napačno tolmačili, da Romunska mobilizira. To ni res. S tem pa še ni rečeno, da se ne pripravlja. Ne more se vedeti, kaj prinese bodoči dnevi. Najboljši diplomat so topovi. Romunska noče nobenemu narodu braniti, da doseže svoje opravičene zahteve. Kdor pa misli, da bo Romunska iz sedanjega balkanskega konflikta izšla oslajljena, se moti. Če bo neizogibno, tedaj bo svet videl, česa je miroljubno romunsko ljudstvo zmožno. List pa upa, da ne bo do tega prišlo.

Romunska vlada je sporočila ruskemu zunanjemu ministrstvu, da je poslala dva polka v Dobrudžo. To odredbo opravičuje s tem, da je romunsko prebivalstvo razburjeno, ker beže bolgari čez romunsko mejo.

Kot drugi govornik na velikem shodu pri »Zlatorogu« je govoril občinski svetnik gospod

Shod pri „Zlatorogu“.
Velika manifestacija za balkanske Slované.
(Konec.)

Pustoslemšek,

ki se je uvodom svojega govora dotaknil članka, ki ga je bil napisal v soboto »Slovenec«.

V sedanjih trenutkih ni Slovenca in ne Slovana, ki bi iz dna duše ne žele blagoslova in uspeha orožju naših hrabrih bratov.

Danes se je pa zgodil tudi velik čudež. Dosedaj je proglašala S. L. S. vedno vse, kar so naprednjaki hvallili, kot škodljivo. Danes pa so klerikalci z nami ene misli. To je najnovjši čudež, ki je star šele par dni. Ni namreč še dolgo, ko je izražal »Slovenec« svoje simpatije onim, ki so 500 let tlačili balkanske Slované. V soboto pa je prinesel »Slovenec« plamteč članek ter klical božji blagoslov na združene balkanske države. Istotako plamteč je tudi članek »Nočemo rožljanja s sabljami«.

Kri ni voda. Morda se je zdaj tudi pri klerikalcih voda, ki se je pretakala po nji žilah, spremenila v kri. Jaz bi bil med prvimi, ki bi to z ve-

seljem pozdravil. Toda ozrmo se nazaj.

Se pred kratkim je isti »Slovenec« denunciral narodno-napredno stranko kot veleizdajniško ter pravil, da škilijo naprednjaki čez črno-žolte mejnike v Srbijo in Rusijo. Pri vsaki priložnosti so nas denuncirali, da nimamo avstrijskega patriotizma. Če bi pa bili klerikalci vedno v resnici mislili tako, kakor so sedaj pisali, bi ne bilo naprednjaka, ki bi z veseljem ne sedel z njimi za eno mizo. Toda manjka mi vere v resničnost tega, kar danes pišejo v svoje časopise.

Na Balkanu divja vihar boja. Bi-jejo se bitke, kakršnih v zadnjem času nismo doživeli. Bojujejo se združeni balkanski krščanski kralji proti Turku. **Osvobodilna vojna na Balkanu znači za vso Evropo prevrat, znači peripetijo v zgodovini. Slovan gre na dan, na potu je lepša slovan-ska bodočnost. To so prvi žarki svobode, ki ima v bližnji bodočnosti zasijati vsem Jugoslovanom.**

In kdo je oče te osvobodilne vojne, komu se imamo zahvaliti za to veliko osvobodilno delo? Morda veliki državniki teh držav? Ne! Pač pa je vse to povzročila Avstrija s svojo diplomacijo.

Leta 1885. so dvignili Srbi meč in ga hoteli zabosti v srce bratom Bolgarom. Spoprijeli so se na poljih Slivnice in Birota. Takrat se je ves kulturni svet zgražal nad bratom-mornim ubojstvom. Le malo jih je bilo, ki so vedeli, da se Srbi in Bolgari niso klali iz lastne inicijative, in da je stopila tu vmes tretja sila, ki je potisnila obema orožje v roke. Desetletja so prešla od tega časa in ni prišlo do soglasja med obema bratom. Sovražstvo zaradi Makedonije je po-jilo tla s krvjo. Oba sta naglašala svojo zgodovinsko pravico do te nesrečne zemlje. In morda bi bilo prišlo med obema zopet do krvavega boja, da ni stopila vmes v zadnjem trenutku zopet tretja sila, ki je gro-zel z orožjem doseglja, da sta si oba brata segla v roke in ustvarila zvezo, ki je rodila vojno na Balkanu.

Leta 1906. so sklenili Srbi pod sedanjim ministrskim predsednikom Pasićem carinsko unijo z Bolgarsko. Toda tu je posegla Avstrija vmes ter zarožljala z orožjem, vsled česar se je morala ta carinska unija preklicati. Pričela se je carinska vojna. Mislim, da takrat ne bi bila mogla Avstrija škodovati carinska unija s Srbijo. S tem pa je Avstrija prisilila Srbijo na gospodarsko osamosvojitve. Namesto pa, da bi bili naši diplomati zadovoljni, da so dosegli, kar so hoteli, so se pričeli zaganjati proti Srbiji, ki je morala sedaj misliti na samo-obrambo. In to se ji je tudi posre-čilo.

Aneksija Bosne in Hercegovine nam je prinesla le formalno posest teh dežela ter je ta kriza povzročila, da se je Srbska začela z vso žilavostjo oboroževati. Vedela pa je tudi, da se ne more bojevati proti močni sosedu, marveč da mora vse svoje sile koncentrirati proti jugu. Zato so se začeli tudi Srbi približevati Bolgarom, iz česar se je izcinila danes Balkanska zveza.

Če bi bili naši diplomati zasledovali drugo, Slovanom bolj prijazno politiko, če bi bila Avstrija veliko-dušna sosedna med državam, bi bila danes gospodarska situacija na Balkanu edino naša Avstrija. Toda žal, odločujejo sedaj pri nas samo močje, ki vidijo preko plota samo do Budimpešte, ter so mislili, da je na korist monarhije, če zatirajo na jugu vsako svobodno stremenje ter po-magajo s tem Turkom. Tako je na-stala neopaženo od teh diplomatov posledica te politike, Balkanska zveza.

Se letos ne bi bil mislil nihče, da je mogoče bolgarsko-srbsko sporazumljenje, sedaj pa imamo bolgar-sko-srbsko-grški-črnogorski sporazum, ki je rodil končno vojno s Turčijo, ki je vojna za osvoboditev in civilizacijo. Posledica te vojne bo razdelitev Turčije ter dobi tudi Srbska svoj prostor na solncu. Se pred tremi tedni so govorili diplomati o status quo na Balkanu. Ko pa je padel Lozengrad in ko so Srbi strli turško armado, je začel ta velikan status quo lezti v zemljo. Svetovno časopis-je zlezlo pod klop ter pravi danes, da je nemogoče najti na svetu silo, ki bi te krščanske armade prepodila s te zemlje, ki si jih je priborila s kr-vjo in železom. Gotovo je tedaj, da stojimo pred dejstvom, da se Turčija razdeli. Gotovo pa je tudi, da bodo nove balkanske države vplivale na razvoj tudi pri nas. Odprlo se bo široko polje ter bo nedostajalo rok, ki bi to polje obdelovale. Treba bo tudi uradništva, sploh zmognih in podjetnih sil. Tu bo tudi za marsikatero Slovenca kruh. Zato moramo vojno pozdraviti iz idealnih in praktičnih razlogov ter izjavljamo:

Bodi blagoslovljeno bratsko orožje, ki se bori za civilizacijo, slava jugoslovanskim junakom, ki

prelivajo srčno svojo kri za tlačane svoje brate, večer spomina, večna pamlat herojem, ki so darovali svoje življenje na žrtvenik skupne naše jugoslovanske domovine! Slava!

Med mogočnimi klici Slava! je zadonela himna: »Sumi Marica!« ki so jo peli zborovalci s spremljanjem godbe, ki jo je dal na razpolago gostilničar gosp. Krapež. Nato je govoril še deželni poslanec gospod

Ribnikar,

naglašajoč, da bi bilo pozdraviti iz srca, če bi se bili našli s klerikalci na humanitarnem polju, da mu pa nedostaja vere v tak čudež.

Žal, da nam ni mogoče zaradi preobilnega gradiva prinesiti njegovega temperamentnega govora, upamo pa, da bomo imeli v kratkem za to priliko.

Zopet poskušen atentat na komisarja Cuvaja.

V Zagrebu, 1. novembra.

Snoči se je bliskoma raznesla po mestu vest, da je bil zopet poskušen na komisarja Cuvaja atentat.

Sprva se ni vedelo ničesar gotovega, potem pa se je izvedelo to-le: Ob 8. zvečer je streljal pravnik Planinščak na okno banske palače na Markovem trgu. Na oknu je namreč opazil silhueto neke osebe, misleč da je to kraljevski komisar Cuvaj, je izpalil proti oknu tri strele iz browninga. Zadel ni baje nikogar. Nato je Planinščak izpalil četrti strel sebi v sence ter se zrušil oblit s krvjo na tla. Prenesli so ga v bolnico, kjer je izdihnil, še predno so mu mogli nuditi prvo pomoč.

Dognalo se je, da je atentator 24letni pravnik Planinščak, ki je bil uslužben v statističnem uradu.

Hrvatskemu časopisju je prepovedano, pisati karkoli o tem atentatu, dočim se je dunajskim in peštanskim listom sporočilo, da je Planinščak izvršil enostaven samomor.

Da pa ta vest, poslana na Dunaj in v Pešto ni resnična, dokazuje dejstvo, da se je policija takoj razpršila po vsem mestu ter jela izsledovati sokrivce.

Dejansko je bilo takoj po atentatu aretiranih več mladih ljudi, ker so na sumu, da so bili v zvezi s Planinščakom.

Dasi policija izjavlja, da še ni dognana identiteta »samomorilčeva«, vendar je izven vsakega dvoma, da ni atentator nikče drugi kakor pravnik Planinščak, nameščen v statističnem uradu, saj ga je kot takega pripoznal sam ravnatelj tega zavoda. Stefan Planinščak je doma iz Zagorja in je bil znan kot oduševljen rodoljub. Opetovano se je izrazil, da je škoda, da se ni posrečil Jukićev atentat, ter izražal svoje prepričanje, da se bo še našel kdo, ki bo izvršil to, kar se Jukiću ni posrečilo. Domneva se, da je Planinščaka prepoved, zbirati darove za balkanske ranjence tako ogorčila, da je posegel po morilnem orožju. Stefan Planinščak je bil jurist v III. letniku in je bil, kakor smo že omenili nameščen kot diurnist v statističnem uradu.

Ker je Cuvaj opetovano izjavil, da vlada na Hrvatskem absoluten mir, je jasno, da se vlada trudi na vse načine, da bi dogodek na zunaj naslikala kot navaden samomor. Zato razglašajo, da se je Planinščak ustrelil zato, ker je izgubil službo v statističnem uradu in ker ni mogel napraviti izpita.

Vse to pa je navadna laž, ker je dokazan, da Planinščak ni izgubil službe v statističnem uradu, izpitol pa sploh ni mogel delati, ker v III. letu juridičnih študijskih predmetov ni izpita.

Da pa se ne gre pri Planinščakovi aferi za navaden samomor, dokazuje tudi dejstvo, da je takoj po poskušnem atentatu zasedla policija Markov trg in da še danes tamkaj kar mrgoli stražnikov.

Najjasnejši dokaz, da je Planinščak res streljal v okna banske palače, pa je to, da je zid ob oknu banske palače v I. nadstropju, kamor je krogla zadela, razbit in porušen in da se čisto natanko vidi, kam so zadela krogla iz Planinščakovega browninga — — —

V klasičnih deželah atentatov v Makedoniji in Stari Srbiji bodo sedaj, ko je tamkaj napravljen konec turškemu gospodstvu in ko so se povsodi vzpostavljali mir in red, prenehali atentati, zdi pa se, da bo nesrečna Hrvatska v danih razmerah prevzela vlogo nekdanje Makedonije na smrtno civilizacije in prosvetljene avstro-ogrske monarhije.

Jugoslavlani — „Gesindel“.

(Dopis iz Varaždina.)

Pri nas je zabranjena vsaka svobodna beseda, za to se zatekam k vam, da spravim v javnost dogodek, ki razburja v največji meri vse varaždinsko mesto.

Kakor na vseh srednjih šolah, tako imajo tudi pri nas dijaki VII. in VIII. gimnazijskega razreda strelne vaje. Vaje v streljanju imajo po enkrat na teden in jih vodi oficir ali podčastnik, s strani gimnazijskega vodstva pa jim prisostvuje eden izmed profesorjev.

Pred kratkim je imel pri eni takih vaj domobranski stotnik Skender Seifert na dijake političen govor, v katerem je med drugim rekel tudi to-le:

»Srbi, Črnogorci in Bolgari se ne bore za svobodo, marveč gre se jim samo za rop in za to, da bi posilili (on je rabil najbolj prostaški izraz, ki ga ima hrvaški jezik) mohamedanske ženske. To niso junaki, to so navaden „ksindel“!

Pripominjamo, da je Seifert Madžar iz Banata, katerega mati je Burjevka, torej Hrvatica.

Dijaki so morali na to impertinentno inamijmo molčati, ker je na Hrvatskem danes tujcem dano na svobodo, da smejo žaliti naš narod. V Varaždinu je radi tega nesramnega nastopa stotnika Seiferta vse ogorčeno, zlasti pa so razburjeni roditelji dijakov, ki obiskujejo gimnazijo, toda nihče si ne upa odpreti ust in protestirati proti temu, da častniki sami uvajajo politiko v šolo, dasi bi prav častniki morali biti daleč od vsake politike.

Nadejamo se, da bodo hrvaški ali slovenski poslanci spravili stvar ter državni zbor ali pred delegacije ter vprašali skupnega vojnega ministra, ako je častnikom dovoljeno politizirati in žaliti pred dijaki v šoli Jugoslovane?

Štajersko.

Iz Celja. O vzorni vzgoji slovenskih okoliških otrok na nemških ljudskih šolah v Celju pričajo najlepše vsposodbljivi prizori, ki se odigravajo pri Rakuschevem skladišču in v bližnji okolici skoro vsak dan po zaključku šole. Fantje se prepeajo, psujejo in preklinjajo, zasledujejo s palicami dekleta in rabijo pri tem izraze, za katere bi jih zavidali kakšni hiapci. Kako bi bili tudi otroci drugačni, če včasih že doma pri starših ne slišijo, v šoli pa ne razumejo nobene dobre besede? In še govorijo nekateri nemški Celjani o »kulturi« in izobraženosti, ki jo širijo nemške šole med slovenskim ljudstvom! Nekaterim uglednim in slovenskim rodbinam v okolici častitamo, da pošiljajo svojo deco v tako vzorne zavode, kakor so nemške ljudske šole v Celju.

Celjsko gimnazijsko vprašanje. Iz Celja nam poročajo: Izvrševalni odbor Narodne stranke se je bavil v svoji seji dne 30. oktobra med drugim tudi s celjskim gimnazijskim vprašanjem in sklenil soglasno sledečo resolucijo: Kakor že glavni zbor Narodne stranke dne 6. oktobra, poudarja stranki izvrševalni odbor znova opravičeno kulturno zahtevo spodnještajerskih Slovencev po samostojni višji gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Celju. Sedanje stanje slovenskih gimnazijskih razredov v Celju je nevdržljivo in z ozirom na učni red za srednje šole naravnost nepostavno. Štajerski slovenski državni poslanci so naprošeni, da naj pod nobenim pogojem ne pripuste nobene enostranske rešitve celjskega gimnazijskega vprašanja in naj prisilijo vlado z vsemi parlamentarnimi sredstvi, da ustreže ob času, ko hoče potrositi pol milijona kron za stavbo nemške višje gimnazije v Celju, tudi mnogo bolj upravičenim slovenskim zahtevam.

Iz Celja. Glavni odbor Narodne stranke ima v nedeljo dne 1. decembra . I. v celjskem Narodnem domu sejo z dnevnim redom, ki se bo vsem članom pravočasno pismeno doposlal.

Iz St. Jurja ob J. ž. nam pišejo: V trgu in okolici se bodo vršile prihodnje tedne občinske volitve. Klerikalci se za iste že z vsemi dovoljenimi in še bolj nedovoljenimi sredstvi pripravljajo. Znani Zgank, ki je postal za neznane zasluge častni občan okoliške občine, je na dopustu in agitira kar more. Gospod škof dr. Napotnik je torej že začel dajati kaplanom dopuste, da lahko tirajo politično hujskarijo. To je lep napredek in upamo, da se bode gosp. škof s taki dejanji svojim sovražnikom okoli dr. Korosca, dr. Hohnjeca in dr. Medveda primerno prikupil. Razume se, da tudi šentjurški narodnjaki ne bodemo rok križem držali. Videli bomo, ali bode mogoče prodreti naše načelo, da v občinski odbore ne spada politična hujskarija, temveč pamteno go-

spodarstvo in sodelovanje najbolj uglednih in najbolj skusenih mož v občini.

Iz Celja. Kakor slišimo, skliče politično društvo »Naprej« v Celju društveno zborovanje, na katerem se bode razpravljalo o aktualnih krajevnih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Ustanavljanje narodnih političnih društev na Spod. Štajerskem. Misel, organizirati somišljenike Narodne stranke v krajevna in okrajna politična društva, postaja počasi meso. Prihodnje tedne se vrše ustanovni občni zbori narodno-naprednih političnih društev v Rajhenburgu, Brežicah, St. Jurju ob J. ž., Zalcu in pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah. Enaka društva že imamo v Mariboru, Šmarju in Škofji vasi. Dobro bi bilo, ako bi šli somišljeniki tudi po drugih okrajih energično na delo, saj morda ni več daleč čas, ko bomo rabili moralno in gmotno moč teh organizacij za deželnozborske volitve. Zato idimo pravočasno na delo, da nas dogodki ne prehitijo. Kdor bi rabil kako navodilo, naj se obrne na tajništvo Narodne stranke v Celju.

Iz Maribora. (Kje je denar?) Pred leti se je za sedaj klerikalno »Slovensko društvo« od vseh strani nabiralo in za društvo prispevalo. Tedanji odbornik gosp. J. V. je sam nabral na neko polo čez 57 K, ki jih je izročil predsedniku in ta blagajniku. Dokler se klerikalci niso društva polastili, se je vedelo kod in kam z denarjem. Kako je sedaj, ne vemo. Dr. Verstovšek se menda še spominja na neke novice v »Slovenskem Narodu«, ali ne? Pričakujemo, da bo dal odbor »Slovenskega društva« primerno pojasnilo. Ko ga dobimo, se bomo pa bavili še z neko drugo afero, ki se suče okoli klerikalnega doneska za lanske državnozborske volitve v Mariboru.

Pri Sv. Barbari v Haložah bo 10. novembra t. l. minuendo licitacija za oddajo dozidave pri šolskem poslopiju.

Iz Maribora. (Kaznovani štajercijanski župan.) Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je imel zaradi uradnega poverjenja zagovarjati 32letni župan Franc Gselman iz Podove pri Račah. Tekom leta 1911. si je prisvojil in za se porabil 448 K 27 v občinskega premoženja. Od tega denarja je sicer 330 K vrnil, a še le tedaj, ko je bil že obtožen. Gselman je bil obsojen na tri mesece težke ječe. Pričakujemo, da bo o tem slučaju priobčil »Štajerc«, ki je svoje somišljenike v Podovi toliko slavil, obširno poročilo. Enake razmere, ki v Podovi, vladajo boja že v marsikateri štajercijanski občini na Dravskem polju.

Iz Vuhreda. Vinska trgatev, katero je priredila tukajšnja Ciril-Metodova podružnica v gostilni gospoda Fran Sgerma dne 13. oktobra t. l., znaša čistega dobička 136 K 48 vin, kar je za naše razmere jako veliko. Pa tudi moralni uspeh prireditve je lep, kajti domačini so se udeležili tokrat v neprimerno velikem številu, kar kaže veliko zanimanje za narodno stvar. Toda tudi gostov iz okolice — bližnje in daljne — ni manjkalo; pred vsemi je treba omeniti vrle Vuzečane in Mutnečane, ki so prišli v tako znatnem številu, med tem ko sosedov Ribničanov ni bilo preveč. Omeniti moram tudi Mariboržane in drage nam brate Korosce, ki se niso ustrašili dolgega pota ter nas počastili v tako znatnem številu. Našemu povabilu pa se niso odzvali šentlovenrenčani in Ruščanci, ki v bodoče Vuhredčanov ne bodo mogli šteti med obiskovalce svojih prireditev.

Dramatično društvo v Mariboru opozarja tem potom slavno občinstvo, da znaša z ozirom na prosto garderobo takratna vstopnina za prihodnjo predstavo »Mat« dne 3. novembra t. l. za foteljske sedeže 2 K 30 v, za sedeže v I. vrsti 2 K 10 v, v II. vrsti 1 K 60 v, v III. vrsti 1 K 10 vin., za dijakke 44 v, za sedeže na galeriji 80 v, za stojišča 40 v in za stojišča v dvorani 84 v, kar blagovoli cenjeno občinstvo vzeti na znanje.

Iz Maribora. (Občinske volitve.) O razpoloženju, ki vlada med našimi socialisti glede občinskih volitev, smo poročali že zadnjič. Odslej se to cincavo razpoloženje ni nič spremenilo in s kako udeležbo socialistov pri tokratnih občinskih volitvah ni računati. Nemški klerikalci se takorekoč edini nekaj gibljejo in aktivno udeležujejo volilnega »boja«. To pa ne toliko radi stvari same kakor iz agitatoričnih in reklamnih namenov. Nemških klerikalcev je v Mariboru malo in ako jih ne bi podpirala slovenska duhovščina, bi pomenili še manj. Povrh tega jim nikdo prav ne zaupa; enkrat gredo v boj za Wastiana, drugič ga napadajo in v svojem boju zelo je-tičnem glasilu »Untersteirische Volkszeitung« v nič devljevo. Sedaj se imenovani list torej zaganja v nemške nacionalce. Očita jim, da so ubogali maloštevilno kliko okrog »Volksrata«, ki je spletkarila proti obrtniški raz-

stavi v Mariboru in jo tudi onemogočila. S tem fiaskom so mariborski nemški obrtniki blamirani do kosti. Cel svet se jim smeje, najbolj pa graški Einspinner, katerega Mariborčani sicer ne morejo, a ne opravijo pa brez njega in brez — Slovencev tudi ničesar. »Unterst. Volkszeit.« prinaša ostre kritike obč. gospodarstva. Nam je ta boj sicer zelo dobrodošel, ali da bi na njega stavili kake nade, to absolutno ne kaže.

V Slovenjem Gradcu se vrši občni zbor »Narodne čitalnice« dne 4. novembra 1912 ob pol 8. uri zvečer v Narodnem domu.

Drobne novice. Iz Gradca. Cesar je izvolil pl. Fleischhackerja za graškega župana že potrdil. Slavnostna zaprirega bi se imela vršiti že v ponedeljek dne 4. nov., a je bila vsled odpotovanja namestnika Claryja odložena. — Iz Ptujja poročajo: 29. okt. je zgorela skoro cela vas Sv. Kungota nad Hajdinom. Vsega skupaj je zgorelo 17 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Ostale so le 4 hiše z vaško cerkvico. Ogenj je nastal na zgornjem koncu vasi okoli 3. ure popoldne in se je vsled hudega vetra z neverjetno naglico razširil. Zgoreli so seveda vsi poljski pridečki, mnogo orodja, perotine in svinj. Vse oseb je dobilo opekline. — Iz Slovenj-gradca. Tu so ustanovili nemškutarji podružnico zveze nemških delavcev »Germania«. Načeljuje ji iz Celja dobroznani Balogh. Novemu »delavskemu« društvu lahko prero-kujemo — sijajno blamažo. — Iz Ptujja poročajo, da je kmečki fant Čeh, ki je bil pri pretepu v Špuhlji z revolverjem ranjen, že vsled rane umrl.

Izkaz posredovalnice občeslovenskega obrtnega društva v Celju. Iščejo se: 3 učenci za mizarstvo obrt, 1 učenec za kleparsko obrt, 5 učenec za pekovo obrt, 1 učenec za kolarsko obrt, 3 učenci za kovaško obrt. — Nadalje išče: 1 učenec mehanikarskega mojstra, 3 učenci pa ključavničarskega mojstra. — Naša posredovalnica je sicer že marsikateremu učencu preskrbela mojstra, vendar pa bi bili njeni uspehi lahko veliko večji, ako bi našla dovolj podpore pri različnih slojih. Dolžnost vsakega Slovenca je, da obvaruje naše šoli odrasle dečke, ki imajo veselje do kake obrti, na ta način pred potujčenjem, da nam naznani njih naslove ter navede obrt, katere se želijo priučiti. Kajti vsak ve pač dobro, da je ravno obrtniški naraščaj najbolj izpostavljen potujčenju, kar nam dovolj dokazujejo popolnoma slovenska imena najzagrizenejših obrtnikov po naših mestih in trgih.

Koroško.

Svojega brata napadel. Iz St. Vida ob Glini poročajo: Nekega posestnika je napadel njegov gluhonemi brat ter ga sunil z dolgim nožem v desno stran prsi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Vlak povozil. Iz Beljaka poročajo: 28. oktobra ob sedmih zjutraj je pri neki čuvajnici povozil vlak neko siromasno oblečeno žensko ter jo popolnoma razmesaril.

Moža okradla in pobegnila. Iz Beljaka poročajo: Žena kamnoseškega pomočnika Ana Dežman je ukradla svojemu možu 400 kron ter pobegnila s svojo rejenko Nežo Trolle. Najbrže je pobegnila v Pulj, kjer ima sestro.

Primorsko.

Peskušen umor v Žavljah. Kakor smo poročali, so našli blizu Žavelj krojača Miklavca težko ranjenega. Miklavc je predvčerajšnjim v tržaški bolnišnici umrl.

Otrok je zgorel. Pred par dnevi se je vnela obleka 4letnemu otroku nekega posestnika v Ušjah nad Rubijani. Otrok je drugi dan umrl.

Egiptovski kedive. Iz Trsta poročajo: Egiptovski kedive se je včeraj s svojim spremstvom na parniku »Helun« Avstrijskega Lloyda odpeljal v Egipt.

Puška se je razpočila v roki 24letnega Antona Sirka iz Biljane. Pri tem si je zelo poškodoval levo roko. V goriški bolnišnici so mu odrezali sredinec, vendar pa je nevarnost, da mu celo roko odrežejo.

Velika avtomobilska nesreča. Iz Trsta poročajo: V sredo zvečer se je zgodila v ulici Giulia velika avtomobilska nesreča. Na mestni avtomobil, s katerim se brizga po cestah, se je obesil 33letni sluga Janez del Tesco. Ta je po nesreči padel z avtomobila, česar pa šofer ni zapazil. In tako ga je avtomobil povozil ter ga tako poškodoval, da je še med transportom v bolnišnico umrl. Ponesrečenec je zapustil vdovo in šest otrok.

Slovinci in Slovenke!
Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda.

Dnevne vesti.

+ Prihodnja seja občinskega sveta ljubljanskega bo v torek dne 12. novembra ob 6. zvečer v mestni zborovalnici.

+ V zadnji seji poslanske zbornice se je po dolgem času oglasil polanec Grafenauer in je popisal neznozne razmere, v katerih žive koroški Slovenci. Te razmere so še slabše od onih v katerih žive „gajuri“ v turških pokrajinah. Grafenauerjev govor se ni objavljal in zato ne vemo, s kakimi detaili je nastopil, zakaj nemški listi so njegova izvajanja kratkoma zamočali. Evropa vendar ne sme izvedeti, da vladajo v kulturni Avstriji še slabše razmere kakor na Turškem in da Avstrija Slovencev na Koroškem še tega ne da, kar je grof Berchtold zahteval od Turčije za — Albance, ki so vendar samo napol ljudje, napol pa še zverine. Zdi se pa, da je Grafenauer koroške nasilnike v živo zadel, zakaj Wastian in drugi nemški kričarji so hrupno nastopili in z burnimi medletki opravičevali brutalno zatiranje koroških Slovencev. Upamo, da ne bo ostalo samo pri platoničnih pritožbah zoper koroške razmere, nego da je Grafenauerjev govor začetek večje akcije, ki so jo klerikalni poslanci dolžni napraviti, če nečje zaposti sumu, da varajo vso slovensko javnost. Klerikalci so obljubili boj, da izvojujejo koroškim in štajerskim Slovencev kar jim gre — torej ne sme ostati le pri pritožbah, nego je iz pritožb izvajati konsekvence.

+ Prav ponižen odgovor je nam posvetil „Slovenec“ na našo konstatcijo, da se je klerikalno časopisje vzprijelo vojne na Balkanu prilagodilo politiki, ki jo je naš list od nekdanj zastopal nasproti balkanskim državam. „Slovenec“ pravi, da je vsikdar, odkar izhaja, simpatiziral z balkanskimi Slovani in ni nikoli nastopal zoper idejo oživiljenja srbskega in bolgarskega velikega kraljestva na jugu. Res, drzno čelo morajo imeti „Slovenčevi“ uredniki, da si upajo trditi kaj takega, ko ve vsa slovenska in tudi slovska javnost, da ni bilo časopisa na slovenskem jugu, ki bi bil tako cinično ščuval Avstrijo na vojno proti balkanskim slovenskim slovenskim državam, zlasti proti Srbiji, kakor „Slovenec“. In kdo je bil v času aneksijske krize proti temu, naj bi se Srbiji v kompenzacijo za aneksije Bosne in Hercegovine priznal Sandžak. „Slovenec“ je bil takrat med glasnimi najglasnejši! In vendar je gotovo, da bi ne prišlo nikdar do sedanjih zapletov na Balkanu, ako bi pred 4. leti dobili Srbi sandžak Novipazar. Zakar smo se zavzemali, bodi odkrito povedano, tudi mi. Ako pa je bilo to naše stališče takrat naperjeno „proti monarhiji kot taki“, kar sedaj „Slovenec“ v prozorni denuncijantski obliki zopet poudarja, o tem prepustimo sodbo pošteni slovenski in avstrijski javnosti.

+ Zadnji listi padajo. Ko se je pričela vojna na Balkanu, so naši nemški listi zavzemali stališče, da je Avstro-Ogrska svojem položaju kot vesilela dolžna, da se vsema v zapletaje na Balkanu in da pred vsem gleda na to, da se po končani vojni ne bo narušil sloveč „status quo“. Čim pa so si balkanski zavezniki na vseh koncih in krajih izvojevali sijajne zmage, so nemški listi jeli polagoma retirirati ter se prilagajevati novemu položaju. Prva je bila „Neue Freie Presse“, za njo pa sta kmalu pricapljala „Fremdenblatt“ in „Reichspost“. Nazadnje je o turških „zmagah“ pisal samo še krščansko-ščansko-socialni list je kar gorel za je za Bauchingerjem in s slovenskim Trebušnikom vred najdlje razreševal nganko, ali so mu bližje mohamedanci ali kristjani na Balkanu. Ta krščansko-socialni list je kar gorel za to, naj bi Avstrija pričela vojno ter hitela na pomoč Turčiji, samo da bi s tem preprečila vsako teritorialno povenčanje balkanskih držav. Še do četrtka je „Deutsches Volksblatt“ na vse načine skušal naše merodajne kroge naščuvati na vojno proti balkanskim slovenskim državam, ko pa je ta dan prišla vest o zopetni sijajni bolgarski zmagi pri Lile Burgasu nad Turki, je končno tudi temu junaku padlo srce v hlače, da je jel obračati plašč po vetru, ki je zavel z Balkana. „Deutsches Volksblatt“ namreč piše v včerajšnji številki na uvodnem mestu to-le: „Če Turčija stoji ob robu groba, potem ima Bolgarska legitimne pravice do Carigrada in v tem slučaju je zahteva politične morale, da se boj, ki se vodi za to zemeljsko točko, izvaja do konca. Vsekakor pa nima Avstro-Ogrska nobenega poklica in nobene interesa posegati v tej smeri v tok sedanjih dogodkov in sicer to tem manj, ker se je vzdržala intervencije, ki bi bila lahko uspešna. Čeprav se je šlo za zapad Balkanskega polotoka, kjer so res interesirani naši interesi. Francija, Anglija in Rusija, da te imajo gotove interese v

Carigradu, toda potem je tudi njihova stvar, da se za nje sami zavzamejo. Te velesile niso intervenirale, ko so Srbi in Crnogorci preplavili Sandžak, čemu bi naj sedaj Avstro-Ogrska stopila na branik, če Bolgari groze Carigradu? Ne, Avstro-Ogrska ne more soglašati, ne morda v razjarjenem razpoloženju, marveč v dobro pojmovanem lastnem interesu z intervencijo Evrope, marveč mora vztrajati pri tem, da se stvar izvede do konca, ako se neče, da bi morala Avstrija sama plačati stroške balkanske vojne. Evropa je ob začetku vojne proglasila načelo neintervencije in zato mora sedaj solidarno jamčiti tudi za poravnato stroškov te politike... Turčija se bo razdelila in potem bomo tako mi, kakor Rusija in ostale velesile zaključili poglavje balkanske politike ter se zadovoljili z lepimi spomini na genijalne načrte princa Evgena... Tako padajo zadnji listi z drevesa, ki je šumelo za vojno intervencijo Avstro-Ogrske na Balkanu.

+ Žirovski klerikalci. Dne 13. oktobra je sklical žirovski župan, ki je po svoji „duhovitosti“ že precej daleč znan, izredno sejo. Na tej seji so dosedanjemu občinskemu tajniku odpovedali službo. Ker je pa bilo župana sram naravnost pripoznati, da hoče tajnika spraviti ob službo, ker je isti naprednega mišljenja, poslužil se je očitne laži. Župan je tajnika lažljivo obdolžil, da je dal 28. julija sokolskemu društvu godbeno licenco brez koleka in s tem dokazal, da ni zanesljiv v službi. Tajnik pa se je jako spretno branil in vse lažnjive trditve župana in nekaterih klerikalnih odbornikov sproti ovrgel, tako dobro in temeljito ovrgel, da so klerikalci začeli kar tuliti. Tajnik, ki je klerikalcem tako krepko užgal sramotni pečat lažnjivosti, morda seveda iti, saj je bilo že v naprej določeno, da liberalci na noben način ne sme biti v klerikalni službi. Zdal enkrat posesti škof občinsko hišo — kaj bi rekel, če bi videl takega občinskega uradnika. Vrh tega potrebuje župnik nov farovž in meznarijo — to se mora na tihem spraviti v proračun da ne bodo vaščani, vedeli kako jim bodo doklade zvišali. Ko bo imela občina klerikalnega tajnika, se klerikalcem ni ničesar več bati in vse pojde ko namazano v prid župnika.

— Pravda zoper družbo sv. Cirila in Metoda na priznanje neveljavnosti oporoke pokojnega Ivana Fabjančiča je končana. Kakor znano, je pokojni Ivan Fabjančič imenoval v svoji oporoki družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani svojim glavnim dedičem. To oporoko je skušala Fabjančičeva sestra Marija Furlan ometavati ter je po dr. Peganu vložila zoper družbo tožbo na priznanje neveljavnosti oporoke. Pri naroku dne 28. okt. t. l., ki se je vršil pri tukajšnjem deželnem sodišču in na katerem bi se morali zaslišati izvedenci in priče, je Marija Furlan, videč da je nemoogoče ugovarjati zoper veljavnost oporoke, svojo tožbo umaknila, odpovedši se tožbenemu zahtevku. Sedaj je zadeva definitivno končana.

— Obsojen župnik. Zadnji četrtek dne 30. pr. m. se je vršila pred okrajnim sodiščem v Idriji kazenska razprava zoper župnika Ivana Jelenca na Ledinah zaradi častikrjave. Meseca avgusta t. l. je umrla Julijana Slabe ter se je njenega pogreba udeležila tudi podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ledinah, ker je bila pokojnica njena članica. Dne 18. avg. t. l. pa je župnik Jelenec na prižnici javno oznanil, da se tacega pogreba, kot je bil zadnjič (pogreb Julijane Slabe) z oficijelno udeležbo s strani podružnice na Ledinah to je pogreba, katerega se udeležujejo protiverska, proticerkvena, svobodomi-selna in prostozidarska društva, v bodoče ne bo več udeležil. Zaradi teh lepih krščanskih besedij je bil župnik obsojen na denarno globo 300 K, odnosno za slučaj neizterljivosti na en mesec zapor.

— Umetniška razstava. Ker raste zanimanje za letošnjo slovensko umetniško razstavo od dne do dne, podaljša se rok zatvoritve za teden dni. Naknadno je še došlo večje število umetnin, od katerih bodo občinstvo gotovo zanimale slike F. Vesela in velik Vavpotičev portret dečka na konju.

Kranjski odbor za nabiranje prispevkov za balkanski rdeči križ ima sijajne uspehe. Nabral je doslej krog 1300 K in sklenil, da pošlje prihodnji teden 100 rajc, 100 ruh in 50 odev deloma v Cetinje, deloma v Niš. Svoje delovanje bo pa odbor razširil tudi na deželo, kjer vlada veliko zanimanje in sočustvanje za trpeče junake.

Litijski kolodvor. Piše se nam: Malo kje, rekli bi skoraj nikjer menda ni okrog kolodvora tako nesnažno, kakor v Litiji. To pa je samo ob sebi umevno, da ako je poln kolodvor perutnine (kokoši, rac in puranov), da prostori ne morejo biti poseben čisti. Pred vvhodom v kolodvorsko poslopje je vedno toliko te perutnine, da se človek komaj skozi prerine. Ravno na tem kraju pa je tudi tako ponesnažno, da bi se člo-

veku skoraj želedec zaobrnil, ko pride na kolodvor. Upamo, da se za to pobriga dotični gospod načelnik, da lastniku perutnine naroči, obdržati jo zaprto ali jo odstraniti, sicer se bomo obrnili na pristojno višjo oblast, da poskrbi za snago okrog in v kolodvoru. Čudno, da gospodje pri direkciji kaj takega trpe. — Več potnikov.

Ulomilec in samomor. V Beli Peči se je v zadnjem času izvršilo več tatvin. Pokradene so bile večinoma jestvine in pijače. Našim vrlim in ne-utrudnim gg. orožnikom se je posrečilo, dobiti nevarnega ulomilca. V sredo ponoči je bil nevarni tat, ki je bil oborožen z ostrim nožem, zasačen pri zopetnem ulomu in nato aretiran. V četrtek so peljali aretiranca, dva tovarniška uradnika in en orožnik, na grajski hlev, da pokaže svoje skrito ležišče in ukradeno zalogo. Bil je uklenjen na rokah. Ko ga dovedejo do skrivališča, skoči hipoma skozi malo odprto 7 in pol m v globočino. Padel je vzrak na trdi tla in je čez 2 uri umrl. Rodom je Oger in 26 let star, preje je kril tovarniška poslopja, zadnje tedne je bil brez dela.

Kinematograf Ideal. Spored za soboto 2., nedeljo 3. in ponedeljek 4. novembra 1912: 1. Atene. (Potovalna slika.) 2. Dijaški bumel. (Velekomično.) 3. Stud pred prehom. (Zanimiva italijanska drama.) 5. Pavlina je mutasta. (Amerikanska veseloigra.) 5. K balkanski vojni, III. serija. 1. Demonstracije za vojno v Carigradu. 2. Odhod čet iz Carigrada. 3. Odhod čet iz Sofije. 4. Turki v boju pred Tuzijem. 5. 6000 turških in albanskih ujetnikov v Podgorici. 6. Dovažanje živil za črnogorsko taborišče. 7. Ujetniki. 8. Crnogorci nasokotijo Tuzi. 6. Zenitev pp pameti. (Krasna veseloigra v dveh dejanjih tvrdke Nordiskfilm Co. s Caro Wieth v glavni vlogi. Senzacionalno.) — Samo zvečer. 7. Maks in njegov tekmeč. (Velekomična učinkovitost z Maks Linderjem.)

Kolo ukradeno je bilo v sredo v Gledališki ulici št. 7 dragonskemu poročniku g. Henrik Palmu. Kolo je tvrdke „Puch“, že precej obrabljeno, črno pleskano, na prednjem kolesu je pnevmatika pretrgana, na zadnjem pa še skoraj nova. Kolo je vredno 80 K. Prestavna plošča je cela in ima napis „Puch“.

S ceste. Ko je včeraj popoldne 12 letni Vilko Bevc s Frana Josipa ceste v Šelenburgovo ulico zavil z dvokolesnim vozičkom, je baš takrat pripeljal nasproti nek izvošček ter zadel v Bevca ter ga podere na hodnik, vsled česar je ta zadobil na obrazu lahko telesno poškodbo.

Dve kokoši ste bili ukradeni z dvorišča hiše št. 24 na Poljanski cesti posestnici ge. Kristini Bajerjevi. Oškodovanka ceni kokoši 12 kron.

Divjega zajca je na Grusupljem ujel Jožef Novak in ga prinesel v Ljubljano prodat, kjer ga je stražnik zsledil in aretoval.

V mestni klavnlci se je zaklalo od 13. do 20. oktobra 72 volov, 6 bikov, 9 krav, 361 prašičev, 145 telet, 39 koštrunov in 8 kozličev. Vpeljalo pa 371 kg mesa, 9 zaklanih prašičev, 27 zaklanih telet in 1 kozlič.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 10 Hrvatov in 7 Slovencev, nazaj je prišlo pa 30 Macedoncev. Iz Prusije je prišlo 80 Hrvatov, 200 Lahov se je povrnilo pa iz Budimpešte v svojo domovino.

Našla je delavka v tobačni tovarni Ivana Kobaltova denarnico s srednjo svoto denarja, katero dobi lastnik pri najditelji v Hrenovi ulici št. 77. — Trgovski zastavljenec Friderik Šerbec je našel palico in flauto. G. Rudolf Poljanec je izgubil denarnico z 18 K. — Ga. Kobetova je našla denarnico s srednjo vsoto denarja.

V kavarni „Central“ nastopi danes in naslednje dni kabaretna in glasbena družba „Original The Wehings Ensemble“.

Narodna obramba.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. dr. K. Slanc, odvetnik v Novem mestu, K 50 od sodne poravnave v zadevi žaljenja časti Jos. Zakrajškega ca. Jos. Senice.

Na trgatvi v vinogradu ge. Mar. Pahernikove na Laznici se je nabralo za C. M. družbo K 7-60.

Združeni C. M. podružnici v Črnomlju sta poslali K 106-18 čistega dohodka od zabavnega večera dne 20. okt. Iskrena hvala vsem cenjenim igralcam, igralcem in darežljivim udeležencem!

Društvena naznanila.

Odbor pol. društva „Vodnik“ v Spodnji Šiški ima v ponedeljek t. j. 4. t. m. pri „Raci“ svojo redno sejo.

Politično napredno društvo za Moste ima jutri sestanek ob 3. pop. „pri Joškotu“ na Selu, da se pogovori glede prihodnjega izrednega občnega zbora.

Narodna štaltarnica v Kamniku. V nedeljo 3. listopada 1912 v dvorani „Društvenega doma“ dramatična predstava „V Ljubljano jo dajmo!“ Veseloigra v treh dejanjih. Spisal Josip Ogrinec. Po predstavi ples in prosta zabava.

„Gledališko društvo“ na Jese-nicah naznanja, da ponovi jutri v nedeljo 3. novembra Grillparzerjevo „Prababico“ ob tretji uri popoldne. Posebno se opozarja vnanje udeležence, da jim je s tem omogočeno posetiti predstavo, ker večernih radi nerodne železniške zveze težko posečejo.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. Danes v soboto 2. t. m. (na Vernih duš dan) zvečer se (za abonente par) uprizorita Hauptmannova „Hanice pot v nebesa“ in Milčinskega izvirna enodejanska igra „Kjer ljubezen tam tudi Bog“, ki ji je snov posneta po Leva Tolstega povesti. Sodeluje orkester „Slovenske Filharmonije“ ki bo med velikim odmorom med prvo in drugo igro prednašal tele izbrane glasbene komade: 1. Schubert: „Ob morju“, 2. Paderewski: Melodija iz Chant du voyageur in 3. Čajkovski: Barkarola. Opozarjamo zlasti na Milčinskega enodejanko, ki je prva letošnja izvorno-slovenska dramska noviteta. — V nedeljo popoldan se izven abonementa, za lože nepar ob izdatno znižanih cenah ponovi žalozigra „Mlinar in njegova hči“ zvečer pa se izven abonementa, za lože par namesto prvotno naznanjene operne predstave, ponovi Molnarjeva veelefečna dramska noviteta „Vrag“, o kateri gre po vsej Ljubljani sodbda, da na slovenskem odru že dolgo ni bilo tako zabavne, skoz in skoz interesantne in izbornou uspele drame, kot je ta veleduhovita satira na človeško lažimoralo. — V torek prvič opereta „Boccaccio“.

Slovensko gledališče. Včeraj na Vseh Svetnikov večer so uprizorili na našem odru znano Raupachovo žalozigro „Mlinar in njegova hči“. Mlinarja je dobro igral g. Bratina, Konrada g. Bukšek. Gospa Bukšekova je posebeila nesrečno Marico jako čuvstveno. Ugajali so tudi vsi drugi igralci in igralk. Galerija, balkon, dijaško stojišče in cenejsi partnerni sedeži so bili zasedeni, lože so ostale prazne.

„Zveza dramatičnih društev“. Slovenci pridno gojimo dramatično umetnost. Skoraj v vseh večjih mestih imamo dramatična društva, ki vzdržujejo redno gledališča, po deželi so se ustanovili dramatični odseki in tudi večina naših prosvetnih društev prireja ob raznih prilikah gledališke predstave. Toda nečesa se ni bilo, nečesa, kar bi vezalo ta društva, jih z organiziralo v celoto, bilo nekaka centrala vsem tem društvom, na kar bi se zlasti obračala manjša društva po deželi za nasvete, navodila in podporo, bilo ni organizacije. In ta nujna potreba po organizaciji je rodila dne 20. oktobra t. l. ustanovljeno „Zvezo dramatičnih društev“, ki naj bi obsegala vsa društva, ki sistematično goje dramatično umetnost. Zveza bo centrala, na katero se bodo obračala v nji včlanjena društva med seboj. Glavna naloga Zveze pa bo zopetno izdajanje „Talič“, ki je zlasti sedaj nujno potrebna. Prvi zvezek bo obsegal navodila za vprižiranje predstav in natančen seznam izdanih in rokopisnih iger, slovenskih in prevedenih, ki leže sedaj v arhivih različnih društev. S tem bodo odpadli marsikateri nepotrebni stroški, dvojno prevajanje i. t. d. Naloga, ki si jo je postavila Zveza, je velika, in le od mnogobrojnega pristopa društev k Zvezi bo odvisno, da jo bo mogla Zveza vršiti; zato vabimo vsa tozadna društva k pristopu. Članarina znaša letnih 30 vinarjev od vsakega člana včlanjenega društva, nekateri drugi prispevki se bodo še določili. Obenem opozarjamo vsa društva na sklep občnega zbora Zveze, da prenehajo s 1. januarjem 1913. vsa v Zvezi včlanjena društva z izposojevanjem gledališkega materiala nečlanjenim društvom. Podrobnejše informacije daje in sprejema priprave zvezin tajnik prof. J. Berce v Ljubljani, Bleiweisova cesta 22. — Odbor.

Razne stvari.

*** Pasje meso.** V Halle ob Saali so vsled velike draginje odprli mesnico, v kateri prodajajo pasje meso. Že prvi dan so prodali veliko množino mesa.

*** Grozen požar.** Iz Novega Jorka poročajo: V San Antonio v Teksasu je v neki sirotišnici izbruhnil ogenj. Pet nunn, med temi predstojnica, je pri reševanju otrok zgorelo. Tudi dva otroka sta zgorela.

*** Čin zapuščenega ljubice.** Iz Bukarešte poročajo: Neka francoska guvernantka je na cesti s tremi streli ustrelila polkovnika Gainlescu. Morilko so prijeli in je priznala, da je ustrelila polkovnika, ker jo je zapustil.

*** Roosevelt zopet nastopa.** Iz Novega Jorka poročajo: V četrtek je

prišel Roosevelt prvič po napadu zopet na neki shod. Deset tisoč oseb se je udeležilo shoda ter prirejalo Rooseveltu entuziasmične manifestacije.

*** Prijeta tatica.** Iz Dunaja poročajo, da je policija prijela služkinjo Gerdo Dimerz, ki je 25. oktobra v nekem sanatoriju ukradla gospe Pavli Oser 2000 K in za 60.000 K dragocenosti. Večino dragocenosti so dobili. Aretiranka je 22 let stara in doma iz Kelmorajna.

*** Hrib se je odtrgal.** Iz Crnovic poročajo: Na hribu Dealni Mare se je vsled prevelikega dežja odtrgala zemlja ter zasula 56 hiš. Eno družino, obstoječo iz pet oseb, je podirujoča se hiša ubila. Mnogo oseb pogrešajo.

*** Častnik ustrelil častnika.** Iz Caslave poročajo: V neki tukajšnji gostilni sta se zaradi neke dame sprla poročnika 12. domobranskega pešpolka Jožef Gano in Emil Rhomberg. Bila sta nekoliko pijana. V prepiru je poročnik Gans ustrelil svojega tovariša. Gansa so izročili vojaškemu sodišču.

*** Kamen v mehuru povzroča** velike bolečine in težkoče. Sloviti spisalec učne knjige za učence medicine, dr. Kunze, pravi: „Izkušnja je dognala, da energično premikanje črevesa nemalokdaj prežene kamen. Ker naravna Franc. Jožefova grenčica v visoki meri povišuje delovanje črev, je svetovati, da se napravi poizkus s Franc. Jožefovo vodo.“ Zavžije se vsak dan na tešče vinsko kupico, nekoliko ugreto. Dobiva se po skoro vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Razpošiljalno ravnanje Franc. Jožefovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti.

*** Kras odlične pojedine je vino.** Šele po kakovosti in okusu izbrano vino daje pojedini obiležje in ji da fini izraz. Jamstva za pravilno, vedno enako zlahtno kakovost pa daje zbira vinske znamke prve vrste, ki združujejo v vsebi vse vrste prirodno pristne pijače. Taka znamka je v prvi vrsti altenburško grajsko vino (belo in rdeče) znane c. kr. priv. veletrgovine z vinom Chamrat & Luzatto, Dunaj-Nussdorf. Altenburško grajsko vino je danes vodilna znamka Avstrije in enakovredno najljepšim renskimi vinom. To vino je v resnici kras vsake odlične pojedine.

*** Debeli kocasti lambrekini** za propagando ceno 3 K 75 v! Nič več revmatizma, nič več prehlajenja. Svetovnoznana tvrdka za preproge in pohištvo S. Schein, c. in kr. dvor. ni komorni dobavitelj, Dunaj, I., Bauernmarkt 10, 12 in 14, razpošilja dokler bo kaj zaloge, samo ob sklicevanju na naš inserat, po povzetju mraz in preprih zapirajoče lambrekine iz debelih kocev, leordo ali divne z modernimi vzorci, kompletne velike za 3 K 75 vin. komad. Dalje se za reklamo prodajajo lambrekini bosenskega dela po 2 K komad, lambrekini prve vrste, koci, bordo ali olivni z efektnim umetnim vezanjem in zametastimi aplikacijami po 6 K komad. Lambrekini, umetniško suknjo, z debelim kocem podvlečeni, enako izvršeni 8 K 50v komad. Bogato ilustrovani specialni katalog je našim bralcem gratis in franko na razpolago. Zadostuje dopisnica z natančnim naslovom in sklicevanjem na naš inserat. (3704)

Darovi za „Rdeči križ balkanskih držav“.

Uredništvu našega lista so poslali za „Rdeči križ balkanskih držav“: Dva gospoda po južini v hotelu pri „Slonu“ dne 31. okt. 20 K. Slovenski „Hammeldieb“ 5 K. Trgovski sodnik I. C. Mayer v Ljubljani po g. I. Dacarju 33 K. V isto svrhu je nam izročil g. Aleksander Gjurd, hišni posestnik in brivski mojster v Ljubljani, 50 K, to je premijo, ki mu jo je priznal občinski svet v priznanje najlepših s cveticami okrašenih oken v Ljubljani.

G. dr. Oton Churain, okrožni zdravnik v Lukovici je nam poslal zavoj perila za ranjence. Tvrdka Franc Ksav. Souvan je darovala za ranjence 200 K in se to vsoto poračuni pri blagu, ki jo je odbor nakupil pri tej tvrdki.

Ljubljanske lekarne so darovale množino obvez za ranjence In sicer lekarna Levstek za 90 K, Piccoli 160 K, Bohinc 50 K, Sušnik 203 K 23 vin. in Trnkocvi 383 K 23 vin., skupaj za 886 K 46 vin.

Izrekamo vsem plemenitim darovalcem svojo iskreno zahvalo z željo, da bi našli mnogo posnemovalcev!

Za „Rdeči križ balkanskih držav“ prosimo prav nujno posluževati se le poštinih nakaznic, ker nakazovanje daril potom naših položnic povzroča le zamudo in nered. **Prosimo!**

Upravništvo.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NA BALKANU.

Odločilna bitka pri Lile Burgasu in Vizi.

Sofija, 2. novembra. Velika trodnevna odločilna bitka se je začela v ponedeljek s prvimi boji na desnem bolgarskem krilu pri Lile Burgasu. V torek zjutraj se je začela šele prava odločilna bitka, ko so Bolgari v strahoviti ofenzivi pri Bunar Hisarju začeli prodirati. Turki so dobili na tem krilu opetovano ojačenja, ter so opetovano prodirali v ofenzivi proti Bolgarom. Prišli so pri tem svojem prodiranju precej daleč naprej, ter so zlasti zastavljali svoje sile iz Saraja čez Vizo proti levemu bolgarskemu krilu. Že se jim je posrečilo potisniti levo bolgarsko krilo čez Bunar Hisar nazaj, ko je v torek zjutraj posegla vmes nova bolgarska kolona, zlasti iz Uskiba in Hadži Fakija. Vsled tega presenetljivega protinapada in brezprimerno hudega naskoka, so vrgli Bolgari Turke na kup ter so izgubili Turki vso moč. Vnel se je dolg in ljut boj, dokler se niso Turki strnili v gručo, ki ji ni bilo mogoče določiti, iz katerih oddelkov obstoja. Bili so tu konjeniki med pešci in artilerijo, polki, katerih mostvo drug drugega ni razumelo, in ves ta klopčič se je začel umikati. Istočasno so začeli prodirati Bolgari iz Babe Eski in Jenikela proti turškim pozicijam pri Lile Burgasu, ter so potisnili Turke nazaj do Lile Burgasa. Bolgarska pehota je zavzela Lile Burgas v bajonetnim naskokom. Celi polki Bolgarov so prodirali proti turškim pozicijam s klicem: »Na nož!« Prodirali so neovzdrženo v prve vrste in so vrgli sovražnika z nepremagljivo silo iz njegovih pozicij. Častniki niso mogli več brzdati vojakov in polki in bataljoni so drevili neovzdrženo naprej od pozicije do pozicije. Kljub temu je bila disciplina med vojaštvom naravnost vzorna in so častniki podlegli samo sami splošni navdušenosti.

Vzhodna turška armada se še vedno umika.

Sofija, 2. novembra. Tudi pri Čorlu se ni mogla ustaviti turška armada prodirajočim Bolgarom. Turki so se umaknili nazaj na črto pri Čataldži. Umikanje je zelo težavno, ker so se Turkom zmešali voji, zlasti na zapadnem krilu. Vzhodno turško krilo, ki se je prva dva dneva še držalo, je poskusilo zaščititi umikanje zahodnega krila, vendar pa so Bolgari to krilo potisnili po hudem naskoku čez Saraj, kar je imelo za posledico, da se je tudi centrum v pravi paniki začel umikati. Turški glavni kvartir je kmalu po odločilni bitki na levem krilu zapustil svoje stališče, ter se je umaknil v Čataldžo. Tu so mnjenja, da velik del turških čet sploh ne bo došel do črte Čataldže.

Sofija, 2. novembra. Krvavi boji od torka so prinesli Bolgarom pač velike izgube, ne pa odločilnih uspehov. Turki so poslali v boj vse svoje rezerve, ter so postavili do zadnjega moža vse na bojišče. Turki so se brnili z nepopisno hrabrostjo. Bolgarske čete so bile sestavljene deloma iz vojakov, ki so prišli izpred Lozengrada, in deloma iz vojaštva izpred Odrina. Dvakrat so poskusili prodreti skozi turški centrum. Prišlo je do ponovnih krvavih bojev, v katerih so prodirali Bolgari v bajoneti. Do srede popoldne se jim je posrečilo prodreti skozi turške pozicije, nakar se je pričelo turško levo krilo umikati proti Čorlu. Bolgari so takoj začeli zasledovati Turke, ter so jih zasledovali tudi ponoči tik za petami, kar je izpremenilo turški beg naravnost v divjo paniko. Celo turško levo krilo je bilo razbito. Bolgari so tudi na svojem levem krilu od severovzhoda sem proti Bunar Hisarju severovzhodno turško desno krilo popolnoma obkolili. V četrtek ob jutranjem svitu se je pričel odločilni naskok na turško desno krilo. Turki so pozabili umakniti se proti Saraju, ter so se začeli umikati vedno hitreje čez Congro in Topčikej proti Čorlu. Tudi tu so jih začeli Bolgari takoj zasledovati, ter so prodirali s tako hitrostjo, da se zdi, da bodo odrezali Turkom umikanje za pozicije pri Čataldži, ter jih popolnoma obkolili med Čorlu in Carigradom. Za to važno črto turških trdnjav pred Carigradom bodo prišli najbrže samo majhni deli turške glavne armade. V četrtek se je Bolgarom posrečilo popolnoma uničiti turško odporno silo. Na celi črti, kjer se umikajo Turki, leži orožje, municija, živila in druge potrebščine za vojno. Povsod so zažgane vasi in so Turki masakrirali prebivalstvo. — Bolgari imajo velikanski plen. V Stari Zagori vlada veliko navdušenje. Armadno vodstvo se vidi že pred Carigradom. In brez dvoma je, da bodo Bolgari tudi tja dospeli. V Mustafa Paši, kamor se je preselilo glavno taborišče, pravijo, da so začeli Turki v Odrinu vedno pogostejše izpadati. V noči od torka na sredo so pripeljali

Bolgari pred Odrin svoje velike oblegalne topove. V Kardlakeju so začeli z bombardiranjem severozahodnih trdnjav pred Odrinom. Te trdnjave tvorijo ključ k glavni trdnjavi. Bombardiranje je trajalo do srede popoldne. Opoldne so nadaljevali bombardiranje. Bolgarska pehota je prodirala z bajonetnim napadom proti Marasu. Istočasno so napadli Turki iz Odrina Karagač. V Odrinu imajo Turki kakih 40.000 mož. V sredo se je razvil strahovit boj na obeh straneh mostu čez Marico pri Marasu. Turki so z nenavadno besnostjo naskakovali bolgarske pozicije. Ta boj je bil pred Odrinom najbolj krvav boj, kar so jih bolevali dosedaj Bolgari. Bolgari so imeli strahovito velike izgube. Zdi, ko je turška vzhodna armada takorekoč uničena, bodo Bolgari pritegnili od svoje glavne armade precej vojaštva k oblegovalni armadi. Tudi Srbi bodo poslali od svoje glavne armade nekaj oblegovalnih topov. S tem, da so zavzeli Bolgari Dimotiko, so tudi turški vojaški oddelki, ki so stali pri Uzum Kopri izolirani in je zveza vseh čet, ki stoje ob spodnji Marici, popolnoma pretrgana.

Bitke pri Plevlju.

Sarajevo, 2. novembra. Listi poročajo, da je bilo Plevlje dvakrat zavzeto. Prvič so zavzeli Plevlje Črnogorci, drugič pa Srbi. Že po prvem zavzetju je turško vojaštvo bežalo na avstrijska tla, pri drugem zavzetju pa je branilo mesto mohamedansko prebivalstvo.

Odrin.

Sofija, 2. nov. Obleganje Odrina traja naprej. V zadnjih dneh sta odšle dve srbski diviziji čez Sofijo proti Odrinu, ter imajo s seboj več oblegovalnih topov.

Pred Odrinom.

Dunaj, 2. novembra. Iz Sofije poročajo, da je Odrin na vseh krajih v plamenu. Od včeraj bombardirajo Bolgari odrinsko mesto z vso silo. Poveljnik bolgarske oblegovalne armade je sporočil poveljniku odrinske posadke, da dovoljuje civilnemu prebivalstvu svobodni odhod iz mesta. Nadalje se zatrjuje, da se med Bolgari in turško posadko že vrše pogajanja glede predaje trdnjave.

Odrin se je baje predal.

Praga, 2. novembra. Ravnokar so dobili češki listi obvestilo, da se je Odrin prostovoljno vdal Bolgarom.

Srbska civilna uprava v osvojenih krajih.

Belgrad, 2. novembra. Srbija je v osvojenih krajih uvedla srbsko civilno upravo. Uvedla je srbsko pošto, srbski brzojav in telefon. Poštni pečati nosijo označbo novih okrajev, ki so jih Srbi uvedli, spodaj pa nosijo ti pečati beležko kraljevina Srbija.

Bombardiranje Skadra.

Cetinje, 2. novembra. Bombardiranje Skadra se vrši z največjo intenzivnostjo. Včeraj je padla granata v cerkev v mestu samem, ter jo popolnoma razdejala.

Usmrčen princ.

London, 2. novembra. Listi poročajo, da je bil te dni ustreljen princ Aziz, češ, da je on zakrivil katastrofo pri Lozengradu. Turški listi to vest dementirajo.

Grška okupira egejske otoke.

Atene, 2. novembra. Grška vojna mornarica je okupirala otoke Takos, Imbros, Strati in Samotrake. S tem je onemogočen vsak turški vojaški transport iz Male Azije.

Razkritje bivšega srbskega poslanika v Londonu.

London, 2. novembra. V »Daily Telegraphu« priobčuje bivši srbski poslanik v Londonu, dr. Čeda Mijatović, članek, v katerem dokazuje, da je Avstro - Ogrska v posebni pogodbi l. 1881. priznala pravice Srbije do Kosovskega vilajeta in do doline reke Vardar. Mijatović nadalje zatrjuje, da je ta med Srbijo in Avstro - Ogrsko sklenjena pogodba še pred desetimi leti bila v veljavi.

Poslaniki velesil v varstvo krščanskega prebivalstva.

Carigrad, 2. novembra. Poslaniki velesil so imeli včeraj konferenco, na kateri so sklenili pozvati svoje vlade, naj store vse potrebno v varstvo krščanskega prebivalstva v evropski in azijski Turčiji.

Turška grozodejstva.

Sofija, 2. novembra. Oficiozno glasilo bolgarske vlade »Mir« javlja, da so Turki pred odhodom iz Demir Hisarja v Traki zaprli v ondotno vojašnico 200 Bolgarov ter nato vojašnico zažgali.

Mohamedanski Bolgari za svoje krščanske rojake.

Sofija, 2. novembra. Mohamedansko prebivalstvo v Sumliji, ki je oproščeno od bolgarske vojaške službe, je podalo izjavo, da bo opravilo vsa poljska dela za svojekrščanske v vojni se nahajajoče brate.

Položaj v Carigradu.

Carigrad, 2. novembra. V mestu vlada skrajno mučno razpoloženje, dasi ni prav nobenih vesti z bojišča.

Prebivalstvo sklepa samo, da se Turkom na bojišču godi slabo iz tega, ker prihaja dan za dnevom silno veliko beguncev in ranjenecov. Most preko Zlatega roga je vsako noč zaprt, ker se vlada boji, da bi ponoči turško prebivalstvo iz Štambula vdrla v Galato in Pero ter tamkaj masakriralo krščanske prebivalce.

Romunska in voljujoče se države.

Bukarešta, 2. novembra. Oficiozni listi zatrjujejo, da zasleduje Romunska povsem mirne tendence, samo ako bodo balkanske države hotele doseči teritorialna povečanja, bi jim romunska vlada naznanila svoje pogoje, pod katerimi je voljna priznati preureditev tedanjega razmerja med posameznimi državami na Balkanu.

Pri Čataldži.

Dunaj, 2. novembra. Po turških poročilih se je posrečilo trem turškim armadnim zborom pobegniti za črto pri Čataldži, kjer se bodo poskusili organizirati za odpor proti Bolgarom. V političnih krogih dvomijo, da se bo to posrečilo. Splošno se sodi, da bo Turčija prej začela prositi za mir. Od druge strani se zatrjuje, da se je Turčija že obrnila na dunajski kabinet s prošnjo, da naj posreduje.

Češki zdravniki za balkanske države.

Praga, 2. novembra. Češki zdravniki so na včerajšnjem svojem shodu sklenili, da morajo po vrsti vsi češki zdravniki na Balkan, da pomagajo bratom, in se postavijo v službo »Rdečega križa balkanskih držav«. Tudi so zopet odposlali dve novi ekspediciji, ki jih pošljejo v Srbijo in na Bolgarsko.

Aeroplani za srbsko armado.

Petrograd, 2. novembra. Srbska vojna uprava je nakupila v Moskvi več aeroplanov, ki jih hoče uporabiti pri vojnih operacijah.

V varstvo podanikov evropskih držav.

Solun, 2. novembra. Avstrijski in francoski konzul sta odredila, da ostanejo vse trgovske ladje v Solunu, da vzamejo eventualno na krov avstrijske in francoske podanike. Vsak hip pričakujejo križarke velesil, da ščitijo evropske podanike.

Francoski ministrski predsednik za evropsko intervencijo.

Dunaj, 2. novembra. Francoski ministrski predsednik Poincaré je aviziral velesile, da je sestavil predlog o končni ureditvi balkanskega vprašanja. Poincaré je naznanil, da je o svojem predlogu že obvestil tudi trojezve. Začela se je tudi že diplomatska akcija ter so balkanske države v principu že akceptirale predloge. O tem pa dvomijo diplomatski krogi ter pravijo, da velesilam ni znano, katere teritorije zahtevajo države Balkanske zveze.

Umikanje Turkov.

London, 2. novembra. Iz Carigrada poročajo, da so se Turki zaman poskušali ustavljati pri Čorlu bolgarskim četam. Bolgari so zavzeli Čorlu, Istrandžo in Rodosto.

Turki na Dunaju.

Dunaj, 2. novembra. Danes je prispelo na Dunaj 400 turških vojnih vjetnikov in 20 turških častnikov, ki so jih transportirali iz Bosne v Znojmo in Liberec. Turki so bili zelo slabi, ter se jim je poznalo trpljenje. Vzbujali so pomilovanje. Dunajčani so Turkom, oddeljenim v dve eskorti, delili cigarete in jedila.

Razpoloženje v Carigradu.

Carigrad, 2. novembra. Demonstracije v mestu se vedno ponavljajo. Po ulicah hodijo ljudje, ki imajo napisano na čepicah: »V Sofijo, ali smrt!« ter pozivljajo prebivalstvo na poboje kristjanov. Med kristjani je zavladala panika.

Grška bojišča.

Pariz, 2. novembra. Listi poročajo, da je grška epirska armada v ljutem boju z večjimi turškimi oddelki pri Anoni.

Skader.

Bar, 2. novembra. Bombardiranje Skadra se tudi danes nadaljuje. Več črnogorskih granat je padlo v mesto, ter napravilo veliko škodo. Prebivalstvo beži.

Turki v Avstriji.

Praga, 2. novembra. Listi poročajo, da pridejo oni Turki, ki so jih vjeli na avstrijskih tleh, deloma v Josefovo, Stolni Belgrad, Znojmo in Liberec, kjer bodo internirani do konca vojne. Vseh skupaj je baje 2300 Turkov.

Poročila o »turških zmagah«.

Carigrad, 2. nov. Turška poročila zatrjujejo, da prodira turška armada na vse črte zmagovito. Nazim paša je včeraj poročal, da njegova armada prodira proti Bunar Hisarju, da si je posrečilo obiti bolgarske voje in da so se pri Vizi in Bunar Hisarju združili turški voji. Nadalje poroča, da se je desno krilo turške armade zmagovito pomaknilo proti severozahodu in da je kolona Muktar-paše porazila bolgarsko armado. Turki so baje zavzeli Bunar Hisar, bolgarski voji pa se umikajo na vsi črti.

Masaker v Solunu.

Dunaj, 2. nov. Iz Soluna poročajo, da so se vršili snoči izgredi proti tujcem, zlasti proti kristjanom. Več kristjanov je bilo ubitih in več kot dvatisoč kristjanov ranjenih.

Nemški častnik pri Lozengradu.

Carigrad, 2. nov. Turški ubežniki iz bitke pri Lozengradu izjavljajo, da se je udeležil te bitke na turški strani tudi nemški major pl. Verth. Tega zdaj pogrešajo. Najbrže je padel.

Špionaža.

Sofija, 2. nov. Tu so obsodili na smrt in usmrtili vdovo stotnika Karageosova zaradi špionaže.

Sofija, 2. nov. V Harmanliji so obsodili na smrt in obesili devet turških špijonov.

Za srbsko vojsko.

Belgrad, 2. novembra. Glasom poročil tukajšnjih listov je neki srbski trgovec v Novem Sandecu daroval vladam v Belgradu in na Cetinju 150.000 K in 60 vagonov žita.

Amnestija.

Belgrad, 2. novembra. Časopisje apelira na kralja, da naj pomilosti one, ki so obsojeni na ječo do enega leta, da se morejo postaviti tudi ti v vrste boriteljev za domovino.

Solun.

Sofija 2. novembra. Turška armada v dolini Strume, ki se umika pred Srbi in Bolgari, ki prodirajo iz Kjustendila in Košane, se umika proti Solunu in je dospela baje že do Demir Kapa. V Solunu se bo skušala ta armada zbrati ter se postaviti v bran srbskemu in bolgarskemu prodiranju.

Grška vojna mornarica.

Atene 2. novembra. Grške vojne ladje so zasabile turško ladjo, ki je imela nalog, da dvigne od Grkov potopljeno ladjo v Solunu. Grki so to turško ladjo zaplenili in jo odpeljali v Pirej.

Dunajska ekspedicija avstrijskega »Rdečega križa«.

Dunaj, 2. novembra. Danes zjutraj je odšla ekspedicija avstrijskega »Rdečega križa« v Belgrad pod načelnštvom zdravnika dr. Grünfelda.

Ob hercegovinski meji.

Sarajevo, 2. novembra. Iz obmejnega mesta Unac so prišli sem trgovci, ki pripovedujejo, da se vrše tam ob meji veliki boji med srbskimi četami in nekim turškim oddelkom, ki se je na mostu zabarikadiral. Turki so bili potisnjeni iz Sandžaka ter se branijo sedaj na mostu, kjer jim Srbi ne morejo prav do živga, če ne prekoračijo meje med Sandžakom in Hercegovino. Od tega turškega oddelka je velik del že pobegnil na avstrijsko ozemlje, kjer so jih razorožili in odpeljali v Sarajevo.

Srbska in velesile.

Pariz, 2. novembra. Glede pogajanj med Srbijo in Avstro-Ogrsko se je izrazil srbski poslanik nasproti časnika, da ne bo storila Srbija brez sporazuma tripotentne nobenega odločilnega koraka.

Japonski vojni poročevalci.

Belgrad, 2. novembra. Iz Tokija je prispel včeraj sem japonski časnikar Kanadzi Use kot vojni poročevalec dveh največjih japonskih časopisov »Osaka Majnici« in »Tokio Adzaniesi«.

Turški ujetniki v Atenah.

Atene, 2. novembra. Včeraj je dospelo sem s posebnimi vlaki 500 turških ujetnikov, ki jih pošljejo prihodnje dni v Napuljo. Turki pripovedujejo, da je rekel stari njihov poveljnik Hasan paša, ki že komaj sedi na konju in ki je poveljeval 30.000 Turkom, da bo v 24 urah v Larisi in vjel grškega prestolonaslednika. V bitki pri Sarantoporonu so baje številni turški častniki ponoči in v deževju zapustili svoje vojaške in zbežali. Nato so baje tudi artileristi zabili topove in zbežali na konjih uprege v Servijo. Masaker v Serviji niso izvršili regularni vojniki, marveč Albanci.

Avdijenca.

Dunaj, 2. nov. Cesar je danes dopoldne sprejel v avdijenci vojnega ministra in nato ob enajstih ministrskega predsednika Stürgkha.

Skupni proračun.

Dunaj, 2. nov. Vlada je predložila delegatom skupni proračun, ki ga hoče predložiti delegacijam. Ta proračun izkazuje 503.974.188 K potrebščine, od katere odpade 295.696.153 K po ključu in je treba od Avstrije pokritja 188.062.753 K tedaj za leto 1913 za 22.477.000 več kakor za leto 1912. Vojno ministrstvo zahteva za izpopolnitev armade izrednega kredita 19 milijonov kron.

Demonstracija proti Tiszi.

Budimpešta, 2. nov. Grof Štefan Tisza je šel predvčerajšnjem po končani seji poslanske zbornice peš domov. V neki ulici se ga spoznali poulični postopači in ga sprejeli z žvižganjem ter so metali na njega kamenje. Detektivski so obvestili bližnjo policijsko postajo, ki je obranila grofa Tiszo nadaljnjih napadov.

Ogrski socialni demokrati in vojna na Balkanu.

Budimpešta, 2. novembra. Socialni demokrati proglašajo v ponedeljek splošno stavko in prirede veliko demonstracijo proti vmešavanju Avstro-Ogrske v balkanske zadeve.

Volitve v rusko gosudarstveno dumo.

Riga, 2. novembra. Pri volitvah v gosudarstveno dumo je propadel dosednji nemški poslanec in je bil izvoljen na njegovo mesto kandidat letskih socialnih demokratov.

Volilni boj v Ameriki.

New-York, 2. nov. Roosevelt je govoril svoj prvi govor po atentatu na shodu v mestu Madison Square kjer je žel entuziasmično priznanje.

New-York, 2. nov. Interes na volitvopredsednika Zedinjenih držav, ki se vrše 5. t. m., se zopet večja ker je rezultat dvomljiv. Doslej se je mislilo, da bo izvoljen Wilson, sedaj pa se je to zaupanje že omajalo. V New-Yorku se bo izrekel baje velik del delavstva za Roosevelta, vendar je mogoče, da ne dobi nobeden izmed kandidatov absolutne večine, tako da bo moral kongres sam odločiti, v katerem slučaju pač odpade večina glasov na Wilsona. Na Wilsona stavijo stave željni Amerikanci sedaj 4 : 1.

Načelstvo jezdnega odseka naznana bratom jezdecem, da se vrši odsekov sestanek danes 2. novembra ob polu 9. uri zvečer v restavraciji pri »Zlatorogu« (posebna soba.) Dnevni red: oddelitev jahalnih ur.
Na zdar. **Načelstvo.**

Današnji list obsega 18 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Za prebivalce mest, uradnike itd. Proti težkočam prebivanja in vsem nasledkom mnogega sedenja in naporega duševnega dela je uprav neobhodno potrebno domače zdravilo pristni »Moli-ov Seidlitz prašek«, ker vpliva na prebavljanje trajno in uravnavno ter ima olajševalen in topilen učinek. Skladnica velja 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar **A. MOLL**, c. in kr. dvomi zalagatelj na **DUNAJU, Tuchlauben 9.** V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati **MOLL-ov preparat**, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 3 19

Forman profi nahodu

Učinek presenetljiv! Pušica 40vin.

Brezprimerni učinek Formana je, kakor navadno vzpodbudil k ponarejanju. Zahtevajte izrecno **Forman!** 3965

Zahvala.

Za premnoge dokaze presrečnega sočutja ob prerani smrti predrage nam mamiče, gospe

Franje Krisch roj. Gril
soproge c. kr. domobr. ev. nadol.

kakor tudi za prekrasne vence in mnogobrojno spremstvo na zadnji poti izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo.

Posebej se zahvaljujemo c. kr. častnikom in uradnikom in vsem pripadajočim c. kr. dom. peh. polka št. 27, c. kr. državnim uradnikom, p. n. proforskemu in učiteljskemu kolegiju dekl. liceja, c. kr. orožnikom kakor tudi vsem posameznim udeležencem, vsakemu posebej za udeležbo in spremstvo k večnemu počitku.

Rožna dolina, 2. nov. 1912.

Globoko žalujoča rodbina

3980 **Anton Krisch.**

Tvorniške delavce sprejme

oljarnica v Zidanem mostu.
Plača : 2 K. na šibto, prosto stanovanje

J.C. MAYER

Zaloga vseh vrst sukna,
platna ter manufaktur-
:: nega blaga. ::

Manufakturna trgovina
na debelo in drobno.
Ljubljana, Stritarjeva ulica.

NEIGE DE FLEURS

(Cvetlični sneg)
nova znanstveno izdelana
krema za roke in obraz

higiensko najboljšo toaletno sredstvo sedanjosti. Dobiva se povsod! Lonček 80 h., škatlja K 1-60.
Zaloga: „Adria“, B. Cvančara v Ljubljani. Zaloga.

Vsakovrstno kurivo.

Mehka in trda drva, cela in razžagana.
Trboveljski kosovnik.

Posebno opozarjam na trboveljski kockovnik.

Češki briketi. 3824

Od 50 kg do celega vagona, na dom postavljeno.

Ivana Treo, Cesta na Rudolfovo železnico 10. Telefon 274

A. Hauptmann^a nasledniki

A. ZANKL SINOVI

LJUBLJANA.

Žvornica kemičnih barv, lakov in firnežev, priporoča:

Oljnate
barve

**Suhe
barve**

Emajlne
barve

Fasadne
barve

Marijin trg št. 1.

Vse vrste:
:: firnežev, ::
:: čopičev, ::
:: lakov, ::

**Mavec
(Gips)**

Olje za pode
in stroje

Karbolinej

Naslov zadostuje:

A. Zankl sinovi v Ljubljani.

Ceniki zastoj!

Ceniki zastoj!

**Maslo, malisno šupo,
suhe gobe, vinski kamen**

jabolka namizna in hruške za most, fižol,
oves, pšenica, ječmen, bučne peske, ko-
ruzno slamo, smrekove storže, želod,
krompir, sploh vse deželne pridelke, kakor
tudi petrolejske in oljnate sode, ter močnate
solne in otrobuje vreče kupi vsako množino
veletrgovina **ANTON KOLENC,**
Celje, Graška cesta 22. 3095

Strogo solidna najstarejša domača tvrdka.
**Juveli, zlatnina,
srebrnina ter razne ure.**

Popravila in
nova dela po
najnižji ceni.

Edina zaloga ur
z znamko

„TUP“

Lud. Černe,

juvelir, trgovec z urami ter zapri-
seženi sodni cenilec.

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Ceniki zastoj in poštno prešt.

Milijoni rabijo proti

kašlju

hripavosti, kataru in zasie-
zenju, krčnemu in oslovsko-
mu kašlju, nego slastne

**Kaiserjeve
prsne karamele**
s „trema jekami“.

6050 not. poverjenih
izprijeval od
zdravnikov in
zasebnikov za-
jamčuje gotov uspeh. Izredno prijetni
in slastni bonboni.

Zavitek 20 in 40 vin. škatlja

60 v. Prodaja jih v Ljubljani:

Ubal pl. Trnkoczy, lekarna. Rib. Sušnik, le-
karna. Dr. G. Piccoli, lekarna. Deželna le-
karna. Mr. Ph. And. Bohinc, lekarna pri kroni.
Mr. Ph. Jos. Čizmar, lekarna. Ant. Kanc, dro-
gerija. B. Cvančara, drogerija „Adria“.
Daniel Pirc, lekarna Idrja. J. Bergmann, le-
karna. Novo mesto. C. Andrijašič, lekarna.
Novo mesto. Jur. Hus, lekarna pri Mar. P. Vi-
pava. Mi. an. Wacha, lekarna. Metlika. A. Ro-
bič, lekarna. Radovljica. Hinko Brili, le-
karna. Litija. Karel Šavnik, lekarna pri „Sv.
Trojici“. Kranj. Fr. Baccarich, lek. Postojna.
Jos. Močnik, lekarna. Kamnik. E. Burdych,
lekarna v Sk. Loki. Mg. Ph. B. Lavicka, lekarna.
Trzin. Ph. Mr. E. Koželj, lekarna. Jesenice.
V. Arko, trgovec. Senožeče. Jos. Rudolf, drog.
Litija. J. Kandušar, trg Menges. Jos. Ancik, le-
karna v Ribnici. 1965

**Modni salon
Stuchly-Maschke**

3 ŽIDOVSKA ULICA 3

Priporoča cenjenim damam tu in na deželi svojo krasno
:: zalogo zimskih klobukov za dame in deklice. ::

Popravila točno.

Cene znano nizke.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

NAJODLICNEJŠA ZNAMKA

JAS. HENNESSY & CO. COGNAC

LE VIZVIRNI POLNITVI.

**Moët &
Chandon**

je šampanjec
najvišjega dvora
in aristokracije.

Izborna kava!

!! Najvljudnejša postrežba !!

Izborna kuhinja!

Grand hotel „UNION“ v Ljubljani.

Sobe v hotelu zaradi centralne
kurjave ob vsaki uri
— po zimi tople. —

Prenovljena najelegantnejša
kavarna z vsemi udobnostmi.

!! V vseh prostorih centralna kurjava !!

Ravnatelj:

Friderik Mayer.

Prenovljena najelegantnejša

:: restavracija. ::

Plzensko pivo „Prazdroj“ in
marčno pivo vedno sveže.

— Pristna vina. —

Slovinci in Hrvatje.

(Dalje.)

Lepa in prikupljiva je misel, da bi Slovenci in Hrvatje imeli skupno literaturo in sploh živeli skupno kulturno življenje. Mnogo bi nam bilo s tem pomagano. Toliko pa vendar ne, kakor misli dr. Ilesič.

Skupni književni jezik s Hrvati je ideal, ki se bo morda uresničil, če dosežemo politično združenje s Hrvati, prej pa gotovo ne. Hvalevredno je vsako prizadevanje, ki meri na to, da se Slovenci nauče hrvaškega jezika in se bavijo s hrvaško literaturo, v tem oziru se je tudi razmeroma že dosti doseglo, ali samo idealist, ki prezira vse dejanske razmere, bi verjel, da bo to imelo veliko praktične posledice.

Jezikovna asimilacija se s knjigami in časopisi ne da doseči. To je popolnoma izključeno. Pri nas je v šoli in v uradi postavno vpeljan slovenski jezik, v javnem življenju ima veljavo slovensčina in dokler bo pri tem ostalo in bo samo in edino od dobre volje posameznikov odvisno, da se nauče hrvaščine, je misel na jezikovno asimilacijo samo fantastična, in ne bo nikoli postala kri in meso. Le pogledimo Čehe in Slovake. Ti so si še bližji kakor Slovenci in Hrvatje, vrnite tega nima slovaški jezik niti v šoli, niti v uradi, niti v javnem življenju nikakih pravic in vendar se je še vsak poskus jezikovne asimilacije in skupnega literarnega jezika izjalovil.

Sploh se nam pa zdi, da je vsako forsiranje v tem vprašanju le skrajno škodljivo, ker vzbuja v našem narodu popolnoma neopravičen pesimizem in ker porablja čas in moči mnogih, ki bi sicer lahko mnogo storili za slovensko stvar.

Prva največja in najsvetejša naloga naša je vendar, ohraniti svojo narodnost, zagotoviti Slovincem narodno eksistenco in jim pridobiti in ustvariti vse pomočje za narodno življenje — makar če se pozneje enkrat, kadar bodo politično združeni s Hrvati, z njimi tudi jezikovno asimilirajo. Tisti motivi, ki so vodili Prešerna, da se je upri Vrazu, so tudi še danes merodajni, kajti če bi danes vpeljali pri nas hrvaški književni jezik, bi nastal odpor in nastala bi revolucija, ki bi naše narodno poslopje v najkrajšem času premenila v razvalino. Kdor tega ne uvideva, ta ne pozna naroda, ne pozna razmer in ni zmožen prepoznati moči faktorjev in vplivov, ki pridejo tu v poštev.

Lepa literatura je eden najvažnejših faktorjev v narodnem življenju. Če bi Slovenci opustili svojo lepo literaturo — ali res kdo misli, da bo na njeno mesto stopila hrvaška? Kaj še! Nemška literatura bi stopila na njeno mesto in zadobila nad Slovenci zopet tisti vpliv, kakor ga je nekaj imela in ki ga ima še dandanes dosti preveč.

Saj je še tako naša duševna odvisnost od Nemcev taka, da bi se človek razjokal.

Skupna znanost. To je tudi lep ideal. Slovenci in Hrvatje smo narod, ki ne stvarja kulture, ampak samo sprejema kulturne plode vsega človeštva in jih razširja med svojimi pripadniki. Tega nas ni treba prav nič sram biti. Nemci so danes eden prvih kulturnih narodov na svetu. A po tridesetletni vojski so bili nekako na tistem kulturnem nivoju, kakor so danes Makedonci. Ničesar niso imeli, niti svojega, za kulturno življenje sposobnega jezika. A zajemali so iz kulturnega bogastva Francozov in Angležev in si pomagali — pa še kako. Celo svoj jezik so si morali šele ustvariti in ker je bilo takrat jezikoslovje še v povojih, so si pomagali, kakor so vedeli in znali. Brez čuta za duh jezika, brez zmisla za narodni slog so pobrali pri Francozih in Angležih in v klasični literaturi kar so potrebovali. Ustvarili so nekaj groznega, pravo spako. Nemški jezik je sam na sebi grd in neblaglasen, Nemci so ga pa še popačili s francoskimi, angleškimi in latinskimi besedami, ki jih največkrat še niso prav razumeli. A vendar so s tem slabim instrumentom ustvarili velik in močan narod in velikansko kulturo.

Slovenci in Hrvatje smo že premagali jezikovne težave. Naš jezik je popolnoma sposoben, podajati našemu narodu vse rezultate tujih kultur — toda mi nimamo niti danes vseh potrebnih sredstev, da bi to storili. Kdor si hoče danes pridobiti popolno izobrazbo, ne more tega storiti ne v slovenskem, ne v hrvaškem jeziku, nego se mora naučiti še kakega drugega jezika. Časih smo bili popolnoma navezani na nemščino; danes nismo več tako odvisni od Nemcev, ker lahko vse dobimo pri Čehih.

Trdno upamo, da postanemo Jugoslovani enkrat v prihodnosti kulturo stvarjajoči narod, a zdaj to nismo in ima naša znanost samo namen, omogočiti, da postanemo deležni kulturnih sadov drugih narodov. Naša znanost ima torej — ne glede na tiste stroke, ki se tičejo spe-

cialno našega naroda (zgodovina, jezikoslovje itd.) — zgolj praktične namene, a dokler bo tako, bomo morali tudi Slovenci in Hrvatje gojiti znatno vsak v svojem jeziku. Tako bomo vsi napredovali in se krepili in to je vendar smoter vsega dela.

Kakor so torej novi Ilirci, z vedno navdušenim dr. Ilesičem na čelu, na eni strani ekstremni, tako ekstremni so zopet drugi, ki se branijo pohrvačenja na vse načine in so za politično združenje s Hrvati samo pod pogojem, da si Slovenci vsestransko zagotovimo svojo narodno in jezikovno individualnost. Na združenje s Hrvati, ki bi kar dekretiralo, da ne smemo biti več Slovenci in moramo postati Hrvatje in opustiti svoj jezik, pač noben razumen človek ne more misliti. Politično združenje bo čisto naravnim putem ustvarilo jezikovno asimilacijo, pa ne v desetih ali v dvajsetih letih. Počasi pojde, jako počasi, in sicer bo zmagal tisti element, ki bo imel v sebi večjo življenjsko in kulturno silo. No in če bi se Slovenci tako počasi asimilirali z Jugoslovani — ali bi to bila mar kaka nesreča? Kako silno počasi se vrše taki asimilacijski procesi, vidimo ravno na Hrvaškem. Srbi in Hrvatje so vendar en narod — samo vera in zgodovina sta ustvarila med njimi nekeke male etnične razlike; prave malenkosti so to, pa vendar ne izginejo vzlic stoletnemu prebivanju pod eno streho. In jezik. Srbi so govorili vedno štokavski, Hrvatje pa večinoma kajkavski in čakavski. Le tisti Hrvatje so znali štokavski, ki so stanovali med Srbi. Kdaj je že obveljala štokavščina kot književni jezik. V uradu se uraduje štokavski, v šoli je ves pouk štokavski — narod pa se jezikovno še vedno ni asimiliriral in če bi čakavci in kajkavci gojili svoj dialekt, bi imeli še danes lahko svojo literaturo.

Končno je pa treba omeniti, da je med Slovenci mnogo inteligentov, ki imajo drug ideal. Ti žele in upajo, da bo v monarhiji prej ali slej zmagal princip nacijske avtonomije in teritorialne razdelitve, da bodo pokopana vsa državna prava in da postane Avstrija enotno cesarstvo s slovensko večino...

Za politično združenje Slovinci s Hrvati so se zdaj, kakor znano, izrekli tudi slovenski klerikanci, dogovorno s hrvaško stranko prava, in sicer zahtevajo to združenje na podlagi hrvaškega državnega prava, oziroma pragmatične sankcije, ki jo je sprejel hrvaški sabor leta 1712.

Hrvatje prisegajo na svoje državno pravo. V imenu tega državnega prava reklamirajo zase tudi Bosno in Istro, v imenu tega državnega prava so prepustili svoje brate na Ogrskem kruti usodi pomadžarjenja. Slovenci, ki stojimo od nekaj edino na nacionalitetnem principu, nimamo nič smisla za državnopravne težnje. Večina Slovencev ve o češkem državnem pravu menda le to, kar je o njem nekoč rekel dr. Gregor, da namreč še pipe tobaka ni vredno in imamo to isto mnenje tudi o hrvaškem državnem pravu.

Slovenski klerikanci so slovesno proklamirali, da stoje na stališču hrvaške pragmatične sankcije iz leta 1712. In pravijo, da imamo Slovenci pravico, zahtevati na tej podlagi združenje s Hrvaško. Tudi dr. Mile Starčević tolmači to pragmatično sankcijo tako, da Hrvaška, Slavonija in Dalmacija ne smejo biti ločene od Štajerske, Koroške in Kranjske. So pa specialisti za državnopravne stvari, ki tolmačijo pragmatično sankcijo iz leta 1712. bistveno različno. Ti pravijo, da je po tej pragmatični sankciji zagotovljeno samo to, da imajo hrvaške kraljevine istega vladarja, kakor stari »Erblandi«; da torej ta pragmatična sankcija ne veže štajerske, koroške in kranjske dežele na Hrvaško; da ne določa skupnosti dežela, nego samo skupnost dinastije.

Nam se zdi to vprašanje preveč teoretičnega pomena, da bi poskušali je tukaj dognati. Zato ne bomo preiskovali, kako je treba pragmatično sankcijo iz leta 1712. pravilo tolmačiti, marveč hočemo raje slovenske klerikalce vprašati, kako mislijo državnopravno združenje Slovencev s Hrvati uresničiti.

(Dalje prih.)

Ustna voda

KALODONT

Zobna krema

SUKNA

in modno blago za gospode in gospe pripravi ročna kvazna hila: PROJEKCIJA SLOVENSKA IN SLOVENSKEGA V HANDELSKI NAČELNI VARNOSTI NA NARODNO TRGOVINO. Na hila se lahko kupi tudi oblačila za gospode.

ZEFIRE

Pri vsaki bliži se dogajajo pri različnih delih ranitve in je v takih slučajih previdno, varovati jih vnetja in onečiščenja. V ta namen je svetovati, da si izberemo taka sredstva, ki rane hlade in lajšajo bolečine, torej zaceljenje ugodno pospešujejo. Slavno znano in skoro v vsako domačo lekarno uvrščeno praško domače zdravilo iz lekarne B. Fragnerja, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi, je tak pomoček, ki ima vse gori imenovane lastnosti in se dobiva tudi v tukajšnjih lekarnah. — Glej inserat VII. b.

MOJA STARA

izkušnja je in ostane, da za preganje peg ter za pridobitev in ohranitev nežne, mehke polti ni boljšega mila nego svetovnoznano **liljsko mlečno milo s konjičkom**, znamka konjiček tvrdke Bergmann & Co., Dečim n. l. — Komad po 80 vinarjev se dobiva po lekarnah, drogerijah, parfumerijah in vseh enakih trgovinah. — Istotako se Bergmanova liljska krema „Manica“ čudovito obnaša za pridobitev nežnih, mehkih damskih rok. V puščah po : : 70 vin. se dobiva povsod. : :

Najfinejše vseh znamk

koeke za govejo juho

družbe Liebig

so koeke za izboljšanje kakovosti.

Njih fini, ne vsiljivi okus, ki izvira od uporabe najboljšega MESA IZVLEČKA, jih odlikuje pred vsemi drugimi izdelki.

Cena 5 v komad.

Odda se več voz

1993

konjskega gnoja

Vprašanja na: Oroslov Doleno, Ljubljana, Wolfova ulica šte. 10.

Vsi oni, ki trpijo na kašlju, bronhijalnem katarju ter na zastarelem in zanemarjenem revmatizmu, naj čitajo sledeče.

Z lahko vestjo spričujem, da je zdravilo od „Goudrona de Guyot“ uspešno sredstvo in deluje kar najbolje proti boleznim, za katere je bilo naročeno.

Ze več let me je napadal krvični kašelj, ki je začel redno v jeseni in je došel pozimi do take stopnje, da sem potreboval celo poletje, da sem se okrepčal, dasiravno me ta kašelj ni nikoli popolnoma zapustil.

No dobro: „Goudron de Guyot“ prekaša vse druge preparate, sirupe, pastilje itd. Potem ko sem zavzel samo nekaj, je tako močan kašelj, ki mi je večkrat lomljenje provzročal in me je prisilil, da sem moral cele noči sedeti prebdeci, ta popolnoma prenehal; in zato jaz na tem mestu izražam svojo hvaležnost. Vse moje zdraviljenje je trajalo deset dni in ono zdravilo mi je zadobilo popolno zdravje, za katero sem se boril prej več let. Vsi oni, ki so v istem stanu, naj se zatečejo k temu sredstvu, jaz sem gotov, da se bodo potem veselili z menoj, zadobili bodo zopet mirno spanje in dober tek, edina dva faktorja za pritožitev telesne moči.

Franc Bergheim.

Jaz sem pripravljen zgoraj omenjeno potrditi s prisego in izrekom še enkrat svojo hvaležnost izumitelju tega zdravila.

Naslov: Franc Bergheim, Kossliarm, Nemčija, 2. februarja 1896.

Zaporedno uživanje zdravila „Goudron-Guyot“ v vseh jedilih, v množini kavne žlice na kozarec vode ali kakršne si bode pijače, ki se navadno pije, zadostuje, da ozdravi najhujši revmatizem in najbolj zastarele bronhite. Večkrat se namerava ustaviti napredek bolezni in ozdraviti pri hudih obolenjih sopil. Preprosto, toda resnično.

Najmanjši zanemarjen revmatizem ima lahko za posledico bronhite in zato ne moremo nikoli zadostno priporočiti bolnikom, naj si v začetku pomagajo z zdravilom „Goudron - Guyot“.

Ako bi se Vam hotelo prodajati ta ali oni produkt namesto pravega „Goudron-Guyot“ ne zaupajte, ker se gre edino za dobiček. Je brezpogojno potrebno, če hoče kdo ozdraviti od bronhitov, katarjev, starih in zanemarenih revmatizmov, da zahteva pravi „Goudron - Guyot“. Dela se iz katrana, neke posebne vrste obrežne smreke, ki raste na Norveškem in je napravljeno od izumitelja raztopljivega katrana; in to zadostuje v dokaz, da je uspešnejše kot vsaka podobna sredstva. K zaključku, da prepričate vsake zmešnjave, pazite na znamko. Pravi „Goudron - Guyot“ ima ime Guyot natisnato v velikih črkah in podpis v treh barvah: v vijoličasti, zeleni in rdeči po črki za naslov: Maison Frère, 19, rue Jacob, Pariz.

Zdravljenje stane samo 10 vin. na dan in tudi ozdravi.

P. T. — Oni, ki se ne morejo privaditi okusa katrana, lahko nadomestijo „Goudron - Guyot“ s „kroglicami Guyot“ iz norveškega katrana obrežne smreke, vzemši po dve ali tri kroglice pri vsaki jedi. Na ta način si lahko pridobite iste zdravstvene učinke in tudi enako zdravje. Zavzete pred jedjo in tudi vmes, so te kroglice lahko prebavljive skupno z jedmi in delujejo kar najbolje na žlecode in telo sploh. Prave „kroglice Guyot“ so bele in podpis Guyot je črno natisnato na vsaki kroglici.

Glavna zaloga: Maison Frère, 19, rue Jakob, Pariz. Nadalje se še dobiva v lekarnah: Gabriel Piccoli, Sušnik, Ub. pl. Trnkočzy, Ph. Mr. Jos. Cizmar in v vseh boljših lekarnah.

Lepa družinska najemniška hiša

davka prosta, 6% čistega donosa, se ceno proda v Mariboru, imenovanem štajerski Meran. Vprašanja ustmeno ali pismeno na hišnega posestnika v Mariboru, Nagyova cesta šte. 19.

Prve vrste vzajemna zavarovalnica za življenje nudi 3802

vestnim in podjetnim gospodom

ki jamčijo za uspešno akvizitorno in organizatorično sodelovanje, priliko, doseči

dobro plačano mesto.

Natančne ponudbe samo resnih, zanesljivih reflektantov pod „Ausserst konkurrenzfähige Einrichtungen“ na anončno ekspedicijo Edvard Braun, Dunaj I, Rotenturmstr 9

Stavbne parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se poizve pri lastniku Jos. Tribuč, na Glincah 37. 2416

Stara trgovina

v večjem trgu na Štajerskem 3857

se takoj prodaja.

Proda se tudi, na zahtevo takoj,

mesarija in gostilna.

Naslov pove upravništvo »Sl. Naroda«.

3000 kupcev

ali deležnikov za vsake vrste tukajšnjih in zunanjih trgovin, hotelov, hiš, posestev itd. dobite takoj brez plačila provizije po

„Vermittlungs-Reform“

za varstvo interesov prometa z zemljišči itd.

Dunaj I., Fleischmarkt šte. 9.

Generalne agenture: Innsbruck, Praga, Monakovo.

Zahtevajte v pojasnitev brezplačni obisk našega generalnega zastopnika za vašo okolico. Istotako prosimo vse one, ki nameravajo kak objekt kupiti ali se kje udeležiti kot deležniki za natančno razložitev vseh želj, da zamoremo brez stroškov služiti, 3719

Modni salon Ivane Schiller

Sr. Petra cesta 31

priporoča

klobuke vseh vrst.

Izvršuje vsa 3613

popravila.

Žalni klobuki

vedno v zalogi.

M. DRENİK

Ljubljana

KONGRESNI TRG ST. 7

priporoča

ŽENSKA ROČNA DELA

in pripadajoči material v največji izbiri. — Predtiskarja. Tamburiranje. Piliranje itd.

Popolna zaloga

TELOVADSKIH OBLEK

Narečila se izvršujejo točno.

V bližini sodnijske palače je oddati za pisarno ali kot zdravniške ordinacijske prostore lepo pritlično 3978

stanovanje

Kje pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Skoro nova

3976

HIŠA

v Spodnji Šiški, z vrtom in praznim svetom, pripravna za večje podjetje,

se prodaja.

Več pove upravitelj Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 40, I. nadstropje.

Potovalne uradnike

in

3977

zastopnike

proti visoki proviziji, oziroma proti stalni plači in proviziji

sprejme banka „Slavija“.

Ponudbe na: Generalni zastop banke Slavije v Ljubljani.

Ženitna

ponudba.

Uradnik c. kr. užitnine, 37 let star, išče gospodično ali pa vdoto brez otrok za ženo. Gospodična ali gospa, katera ima primerno doto, dobra kuharica in razume nemški jezik, naj pošlje sliko, katera se na zahtevanje takoj nazaj pošlje pod „Št. 10.000 Hauptpostlagernd in Baden bei Wien“.

3973

Na pisma, katera s imenom niso podpisana, se ne bo oziralo.

Kras elegantne pojedine je

altenburško grajsko vino

(Altenburger Schlosswein).

Špecialna znamka c. kr. privilegirane vinske veletrgovine Chamrath & Luzatto, Dunaj-Nussdorf.

Najfinejše namizno belo in rdeče vino.

Dobiva se v vseh prvovrstnih delikatesnih trgovinah, hotelih in gostilnah.

Išče se stanovanje za 2 dijaka

s hrano ali brez nje. Ponudbe na pošto ležeče Ljubljana, glavna pošta št. 16.

KLAVIR

se radi preselitve ceno odda.

Več pove Marija Seydl pivovariteljeva soproga v Lescah na Goronškem.

3970

Lokal za trgovino

se takoj cenó odda v Sodnijski ulici št. 3.

Izve se tam v I. nadstropju. 3971

Voz na peresa

rabljen ali nov, za prevaženje sifona in temu primerne močne srednje starosti konje z označbo cene kupi

tovarna sodavice v Lukovici.

Najlepša prilika

je sedaj za resnomisleče reflektante z nekaj premoženjem ali pa z garancijo.

Dobi se takoj glavna

trgovina

s filialko skupaj ali posamezno, prometa preko 100.000 K, v velikem kraju na deželi. Stroka mešana trgovina; najlepša ugodnost. Vzrok oddaje je, ker se je prevzelo veliko podjetje najnovejše vrste. — Ponudbe s podatki premoženja itd. in čas prevzetja pod „Ugodnost 1913“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«.

3974

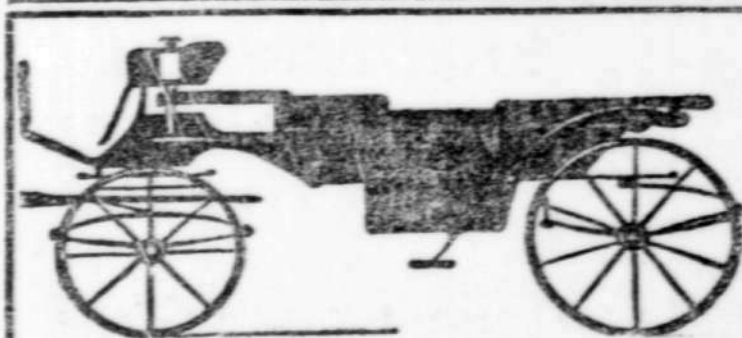
Velezanimiv

SLIKOZOR

z mehanično izmenjavo slik. Samo za gospode. Zraven 50 velepikantnih fotografskih posnetkov zastoj. Slike se spričo posebno ostrih okularjev vidijo posebno lepo in jako plastično in to panoramo z mehanično premeno slik zaradi pikantnosti radi kupujejo. Kompletna panorama s 50 fotografijami samo K 3.50. — Edina prodaja po povzetju:

M. Swoboda, Dunaj, III., Hiessgasse 13-23.

Izdelovatelj vozov

Franc Visjan

Ljubljana, Kolodvorska ulica 25

priporoča svojo bogato zalogo

novih in že rabljenih

VOZOV.

Greh in smeh...

Zabeljene in osoljene kratkočasnice.

Brez dovoljenja knezoškofjskega ordinarijata izdal

Tinček Hudaklin.

„Cena 1 krono, s pošto 1 krono 10 vinarjev.“

Narodna knjigarna v Ljubljani, Prešernova ul. 7.

20% do 30% znižane cene radi preogromne zaloge

3979

oblek, raglanov in zimskih sukenj za gospode in dečke, najmodernejših damskih kostumov, plaščev, paletotov, bluz in kril.

„Angleško skladišče oblek“ O. Bernatovič, Mestni trg št. 5.

Nova

3975

hiša

v Vodmatu (Ljubljana) z vrtom, pripravna za penzionista

se prodaja

Več se izve pri upravitelju Sv. Petra c. št. 40, I. nadstr.

G. Flux

Gospodsk. ulica 4,

I nadstropje, levo

3964

Uradno dovoljena, že 20 let obstoječa najstarejša ljubljanska

posredovalnica stanovanj in služeb

je v udobnost cenj. občinstva zopet v središču mesta.

„Priporočila in namočila le boljše“

službe iskajoče vsake vrste

kakor

privatno trgovsko in gostilniško osebje izbira različnih služeb, zlasti za tonske Vestne in kolikor možno hitra postrežba zagotovljena.

Pri vnanjih vprašanjih se prosil znakaza odgovor.

Zbirka

avstrijskih zakonov

v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1862 št. 117 dr. zak. z dodatnim

tihevnim zakonom

z dne 17. dec. 1862 št. d. z. ex 1863 in drugimi novjšimi zakoni kazensko-pravnega obsega.

V platno vezan 6 K; po pošti 6 K 30 vti.

Narodna knjigarna

v Ljubljani.

Akviziterji za informacijsko pisarno.

Iščemo stalne, dokazano jako spretno reprezentativne gospode za obiskovanje mestnih odjemalcev. Najboljše reference potrebne. — Ponudbe pod „Spreten“ na upravništvo „Slovenskega Naroda“.

12
16
HP

LAURIN & KREMENTZ

d. d.

3962

Mladá Boleslava.

AVTO

za 4 osebe za

8000 K.

CERESIT

dela mokre kleti, vlažna stanovanja zjamčeno suha

1. REFERENCE, AVSTR. PATENT ZASTON. ŠT. 36 PROSPEKT

Avstr. ceresitna družba zez Dunaj XIX. Eisenbahnstrasse N261. Tel. 22288.

DAMAM

naj bodo že v najrevnejši koči ali pa v najodličnejši palači, je strogo paziti na zdravje zakaj

neutrpljiv

v hiši in rodbini je njih trud. Zdravje žensk je v ozkem stiku s snaznostjo njih telesa in se torej

za

negovanje telesa ne more zadostiti priporočati desinfekcijsko sredstvo n. pr. lysoform. Vazno je, da dosežemo

vsakdanjo

čistost, da mlačni vodi, s katero naj umijemo vse, tudi najboljše dele telesa, pridenemo nekoliko lysoforma. Ako dame to takozvano intimno

toaletno

opravljajo vsak dan, se pogosto obvarujejo nalezljivih bolezni in njih posledic. Nujno je priporočati, naj imajo povsod v zalogi

lysoform

ki tudi neprijeten duh in pot hitro in zanesljivo odstrani — Poizkusite! — Originalne steklenice po 80 vin. v vsaki lekarni ali drogeriji. V manjših krajih, kjer takih trgovin ni, se obračajte na trgovine z mešanju blagom. Zanimivo knjigo »Kaj je higiena?« pošljem vsakomur na željo gratis in franko. Henrik Hubmann referent »Lysoformwerke«, Dunaj XX. Petraschg 4.

NOV 21 1966

Kiša z gostilno v Ljubljani

pripravna za vsako podjetje, se vsled gospodarjeve bolezni pod jako ugodnimi pogoji **proda ali pa da v najem.**

Vprašanja pismeno na „poštali predal 123“.

Automobil

16—18 HP Puch, Princ Heinrich Caresori, malo rabljen ter osobito dobro ohranjen, **se proda.** Vprašanja na: „S. V. 136“ poste restante Zagreb. 3929

Ni več beganja kadilcev cigaret „Ottoman“

ker so s sodbo upravnega sodišča na Dunaju od 9. marca 1912 vse imitacije izbrisane.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 101 vplačili.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi. Rezervni fond K 53.758.285-24. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 119.390.003-61.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa posojila daje:

čigar pisarne so v

lastnej bančni hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani

v Gosposki ulici šteč. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Skode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in obćenokoristne namene.

Nr. V. 204/12-1

3960

Dražbeni oklic.

Dne 5. novembra 1912 dop. ob 9. uri

prodado se v Spod. Šiški pri „Anžoku“ na javni dražbi sledeči predmeti:

65 raznih praznih vinskih sodov, 3 bale praznih vreč in drugih predmetov.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, oddelek V., dne 25. oktobra 1912.

Vsaka obitelj

naj pred nakupom jesenskih in zimskih potrebščin in sicer damskega in moškega blaga, barbotov, damskega in moškega perila, konfekcije, pletenja, roba, platna, zastorjev, preprog itd. nepogojno zahteva od tvrde

KASTNER & ÖHLER v Gradcu

bogato ilustrirani cenovnik gratis in franco, da se preprta o ogromni izbiri in posebno nizki ceni vsakega blaga.

Poziv nabornikom k zglasitvi.

Mestni magistrat glede rednega nabora leta 1913. razglašja:

1. Vsem v Ljubljani stanujočim leta 1890, 1891 in 1892 rojenim mladencem, ne glede na njih rojstni ali pristojni kraj, se je

tekem meseca novembra 1912

v mestnem vojaškem uradu, v Mestnem domu, I. nadstropje

k zabeleži osebno zglasiti.

2. Nabornikom, ki niso pristojni v Ljubljano je prinesiti s seboj izkazila o rojstvu in pristojnosti (rojstni in domovinski list).

3. Začasno odsotne ali bolne nabornike smejo zglasiti starši, varuhi ali pooblašćenci.

4. Nabornikom, ki hočejo uveljaviti eno ali drugo v §§ 29 (duhovni in kandidatje duhovskega stanu), 30 (posestniki podedovanih kmetij), 31 (vzdrževalci rodbin) in 82 (učitelji in učiteljski kandidatje v nadomestni rezervi), dalje v § 20 (osiguranje le dve letne aktivne službe) v. z. navedenih olajšav, je opremljene prošnje od meseca januarja 1913 dalje do glavnega nabora vlagati pri politični oblasti ali pa na dan glavnega nabora pri naborni komisiji (§ 45).

5. Za slučaj, da je pravica do olajšave po §§ 30 in 31 v. z. obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

6. Opremljene prošnje za nabor izven pristojnega nabornega okraja je vsekakor vlagati o priliki zglasitve in obenem se lahko dokaže in uveljavi pravica do ene ali druge v §§ 29, 30, 31 in 82, dalje v § 20 v. z. navedene olajšave.

7. Določila pod 4, 5 in 6 veljajo tudi za olajšila po § 82 v. z. za določeno prehodno dobo.

Opremljene prošnje za priznanje olajšave po § 32 v. z. (priznanje olajšila vzdrževalcem rodbin in kmetovalcem, ako nimajo polne postavne pravice po § 30 in 31 v. z.) je od meseca januarja 1913 dalje pa do nastopa aktivne službe vlagati pri pristojni politični oblasti. Za slučaj, da je pravica do olajšave obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

9. Kdor prezre dolžnost zglasitve ali sploh iz vojnega zakona izvirajoče dolžnosti, se ne more opravičevati s tem, da ni vedel za ta poziv ali dolžnosti, ki izvirajo iz vojnega zakona.

10. Nabornik, ki opusti zglasitev, ne da bi ga ovirala kaka nepremagljiva ovira, se kaznuje zaradi prestopka z denarno globo do 200 K, odnosno s temu primernim zaporom.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 15. oktobra 1912.

Župan: **dr. Ivan Tavčar l. r.**

Nadležne kocine

na obrazu ali na rokah odstrani v 5 minutah

Dr. A. Rixa od-
stranjevalec kocin.

Zaj. neškodljivo, gotov uspeh. Pušica za 4 K zadostuje. Raz-39*8 pošiljanje strogo diskretno.

Nos. dr. A. Rix, laboratorij, Dunaj IX., Bergasse 17/E.

Ljudevit Borovnik
puškar v Borovljah (Fer-
lach) na Koroškem.

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, sprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro vibriruje. Vse puške so na c. kr. preskuševalnici in od mene preizkušene. — Ilustrovani ceniki zašteni.

Kazensko-pravni red

z dne 23. maja 1873 šteč. 119 državnega zakonika z dodanim

zvršitvenim propisom

in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajajočimi.

Trdo vezan 5 K 60 v., po pošti 5 K 80 v.

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Najfinejši

špirit

**: iz žita, najboljša :
kakovost za žganje**

se dobi **edino** v množinah od 60 litrov naprej po nizki :: tovarniški ceni pri tvrdki ::

M. Rosner & Ko.

Ljubljana, poleg pivovarne „Union“.

Prava in neprava ljubezen.

Povest. — Spisal Blaž Pohlin.

Cena broš. 1 K 60 vin., vez. 2 K 50 vin., s pošto 20 vinarjev več.

Ti najnovejši zabavni in veseli knjigi priporoča najtopleje

Narodna knjigarna v Ljubljani.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1912.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-52 zjutraj. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.

7-32 zjutraj. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

9-09 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11-30 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1-31 popoldne. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

3-32 popoldne. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.

6-35 zvečer. Osební vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj.

7-44 zvečer. Osební vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.

10-00 po noči. Osební vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-23 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (London) Vlissingen, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka, Tržiča, Kranja.

8-59 zjutraj. Osební vlak iz Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9-51 dopoldne. Osební vlak iz Trbiža, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osební vlak iz Gorice Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka Tržiča, Kranja.

3-00 popoldne. Osební iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4-20 popoldne. Osební vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Linca, Celovca, Solnograda, Franzensfeste, Beljaka, Tržiča, Kranja.

7-00 zvečer. Osební vlak iz Jesenic z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfeste, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

8-15 zvečer. Osební vlak iz Trsta, Gorice Trbiža, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca Beljaka, Tržiča, Kranja.

9-13 po noči. Osební vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11-33 po noči. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Celovca, Beljaka, Kranja.

Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.

Odhod na Kamnik: 7-27, 11-50, 3-12, 7-15, (11-00 ob nedeljah in praznikih).

Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41, 6-15, (10-30 ob nedeljah in praznikih).

9. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Ponaredbe

so dokumenti dobrote originala

Drallejeva iluzija v svetilniku, prvi brezalkoholni parfum je vzor šteštetim ponaredbam. Zakaj vsled **slasne, neprimer-naravne istinitosti in največje izdatnosti** je iluzija na en udarec zavojevala ves svet.

Ena kaplja je že preveč. Zadostuje, da pomazete s stekleno konico.

Pazite, prosim, da dobite **original** in ime „Dralle“ na zavoju. Pri Drallejevi iluziji imate jamstvo, da zadostite zahtevam vsakega okusa.

Drallejeva iluzija

svetilniku

Smarnica, roža, španski bezeg, solnčnica K 4—vijolica K 5—

V parfumerijah, drogerijah in boljših brivnicah ter v lekarnah.

Juri Dralle, Podmetli n. L.

Brzojavke: Prometna banka Ljubljana.
Telefon šteč. 41.

C. kr. **priv.**

Stanje denarnih vlog na hran. knjižice 30. avg. 1912

K 74,985.480.—.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, preje J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 29 podružnic. Vogal Marijin trg-Sv. Petra cesta (v hiši „Assicurazioni Generali“).

Delniški kapital in reserve 52.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

Najkulantneje izvrševanje **borznih naročil** na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaj varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa zbranja. **Isplata in nakazila v Ameriko in iz Amerike.**

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsledar brezplačno.

Za nabavo vsakovrstne železnine se priporoča
veletrgov. z železnino Merkur

Peter Majdič :: Celje

VARAŽDINSKE TOPLICE (Hirvaško)

Železnika, poštna, telefonika, in hrupovna postaja,
Nov, zdraviliški hotel z električno razsvetljavo.

Staroslavne radiativne žveplene toplice plus 88.0 pri-
poročljivo proti

protinu, revmi, ischias l. t. d.

Pitno zdravljenje pri trdovratnih boleznih v vratu, jabolku, prahu,
na ledicah, v seledcu in črevesih.

Električ. masaža, lučne, oglikovokislinske in solne kopeli.

Vse leto odprto. Moderni konfort. Vojniška gošča.
Novi hoteli. Prekrasna okolica. Prospetni nastan.

Topliški zdravnik dr. J. Lechart.

„BLAUGAS“

je dosedaj najlepša luč na svetu,

gori navzdol kakor električna, ne zamrzne nikoli,
ni potreba nikoli snaziti kakor pri acetilenu (karbid),
nobene eksplozije, nobenega smrada, in je aparat
dober za zmeraj. Pripravno za cerkve, gradove,
vile, hotele, gostilne, šole, trge in mesta.

Pripraven za laboratorije za zobozdravnike in za avtoogeno varjenje.

Generalno zastopstvo Blaugas Celje, Zavodna 49.

Proračuni in načrti franco. 3884

Razsvetljavo z Blaugasom ima g. Jos. Jebačin v Ljubljani, Dolenjska cesta.

Za izdelovalno ceno 1058

prodajamo večje kakovosti preizkušenega dobrega češkega blaga n. pr.

6 rjuh izvrstne kakovosti 150/200	K 16—
6 rjuh izvrstne kakovosti 150/220	17-80
20 m rumenške tkanine, močnejša vrsta	11—
20 m Krejcarjeve tkanine, vefelina, izvrstna kakovost	18—
20 m šifona, primissima, vefelin	16—
20 m krizeta beljenega, močna, dobra vrsta, 120 cm šir.	26—
popolnoma platnena garnitura za 6 oseb 145/145, 65/65 cm	7-50
Tucat batistastih žepnih robcev	2-60
Tucat čisto platnenih finih z robom	6-50
3 pristno na roko vezene damske srajce	10-50
30 m najrazličnejših kolekcijstkih ostankov za perilo, bluze in obleke, vse pristnih barv	18—
30 m vefelinih	24—

Neugajajoče brez ugovora sprejememo nazaj. Vzorci različnih barbenov, flanel,
platnine, damasta, kanafasa, rjuh, itd. ter prekr. ilustr. katalog gratis in franco.

Bratje Krejcar, tkalnica za opremno perilo.

Dobruška, Češko.

Samo 5 dni! z brzoparniki francoske družbe.

Najkrajša vožnja iz **Havre v New York.**

Veljavne vozne liste (šifkarte) za vse
razrede dobiš edino pri 3439

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna
pisarna v

Ljubljani, Dunajska cesta 18

v hiši Kmetke posojilnice, nasproti
gostilni pri „Figovcu“.

Vozne listke iz Amerike v staro
domovino po najnižji ceni. Izdaja
vozne listke po vseh železnicah
za prirejanje zabavnih in romar-
skih vlakov. Vsa pojasnila istotam
brezplačno.

Pražská akciová strojirna

(dříve Rusten, Bromovský a Ringhoffer).

Centralna pisarna v **Pragi II., Marijina ulica šte. 36**
dobavlja

Precizijske vročeparne stroje z Doerfflovim ventilnim krmilom do naj-
večjih razsežnosti in največjim dosežnim hranjenjem pare,
Hitro idočne parne stroje postavljene ležeče ali stoječe z razdeljevalnim krmilom
in regulatorjem osi, zlasti pripravi za pogon dinamostrojov,
Parne turbine, patent Zoelly,
Parne kotle vseh vrst, zlasti vodnocevalne kotle z največjo tvorilnostjo,
Preparirane kovanoželezne konstrukcije,
Economiserje,
Vodočistilne aparate,
Motorje za surovo olje, izvršeni ležeče ali stoječe,
Brzokovne stiskalnice, sistem Astfalck,
Transmisije s kolustastimi ležišč za mazanje najnovejše in najbolj preizkušene
konstrukcije,
Frikcijske zvezave,
Popolne nove opreme ali rekonstrukcije pivovarov, hladilnih naprav,
klavnic, žgálnic in sladkornih tvarnic,
Rudniške in fužinske stroje, podzemne vodne naprave, prenosilne
stroje, parne cestne valje,
Kompletne premogove separacijske naprave,
Mostove vseh vrst građenj in velikosti,
Žrjave, ladijske žrjave, dvigalnike za tovore, vrtalnike, baggerje,
obračalne plošče, poljske železnice za različne namene itd.,
Naprave za centralno kurjavo in građenje za šole, javne zavode kurjave
tvarnic, sušilnih naprav itd., itd.

Zastopnik v Trstu: Nadinžener Karel Stromek, Via Lazzaretto vecchio 3. Telefon št. 1403.

Stampilije

vseh vrst za urade,
drništva, trgovce itd.

Anton Cerne

graveur in izdelovatelj
kavčkovskih stampilij

Ljubljana, Stari trg 28.
Gostilni franke. 235

Blaž Jesenko

Ljubljana, Stari trg 11
priporoča

klobuke, slamnike
cilindre, čepice itd.

najnovije fasane
po najnižji ceni.

Ilustrovan ceniki zastoj in poštnine prosto.

Popravi la in prebiete točno in cen.

dežnike in solnčnike

domačega izdelka priporoča

tvornica dežnikov in solnčnikov

Jos. Vidmar

Ljubljana

Pred Skofijo 19 — Prešernova ulica 4.

Najboljši in najcenejši nakup!

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 9.

Predno se obrnete drugam, oglejte si
mojo bogato zalogo pravih, najfinejših
švicarskih ur iz
zlata in srebra, ure
za dame z diamanti
in briljanti, zapest-
nice, uhane, vratne
veržice, poročne
in druge prstane,
krasne nastavke iz
kina srebra, na-
mizna orodja itd.

Zahtevajte cenik,
pošljem ga zastoj!

Vsa popravila izvršujem v svoji lastni,
delavnici točno in solidno.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalec streh in klepar, vpeljalet
strelododov, ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Priporoča se si občinstvu za izvrše-
vanje vsakršnih kleparskih del ter po-
krivanje z angleškim, francoskim in
tuzemskim škrliljem z

asbest-cementnim škrliljem (Eternit) patent Hartschek
z izbočno in ploščnato opeko, lesno-
cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kle-
parska dela v priznani solidni izvršitvi.

Ulica in kuhinjska oprema. Postavljanje posoda.

Poprave točno in cen.

Proračuni brezplačno in pošt. prosto.

Združeni čevljarji

v Ljubljani, Wolfova ulica št. 14

priporočajo svojo bogato zalogo obuval za poletno sezijo.

Vse vrste moških, damskih in otroških čevljev
lastnega in tujega izdelka.

Gumi za pote, vrvice, zaponke, čistila itd.
vedno v največji izbi.

Specialisti za prave gorske in lovške čevlje.

Izdelujejo se po meri v lastni delav-
nici, sprejemajo se tudi popravila.

Postrežba točna, cene solidne. — Zunanja
naročila proti povzetju. — Zahtevajte cenike.

Triumph

Štedilnike, peči,
trajnožreče vlože
(za uzidat v lončene peči)

varstvena znamka

ceniki zastoj!

Do bavnri nastavi se usakemu naznari jo

Triumph tovarna

Štedilnikov in peči z z.o.z. Wels

Gorenje Avstrijsko.

Osta-
novljeno
L 1842

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Telefon
številka
154.

Brata EBERL

črkoslikarja, lakirarja, stavbna in pohištvena pleskarja

Prodajalnica:
Miklošičeva ulica št. 6.
nasproti hotela „Union“.

Ljubljana

Delavnica:
Igriška ulica šte. 6.
Električna sila.

Najkrajša in najcenejša pot v Ameriko

z modernimi velikimi brzoparniki iz
Ljubljane čez Antwerpen v New-York

je proga

Red Star Line

Rdeča zvezda

Na naših parnikih Finland, Kroonland,
Vaderland, Zeeland, Lapland in Samland,
ki oskrbujejo vsak teden ob sobotah redne vožnje
med Antwerpenom in Novim Yorkom je snaznost,
izborna hrana, vjudna postrežba in spalnice po
novem urejene v kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega
potnika eminentnega pomena, ter traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldne

Naši parniki vozijo tudi na mesec po večkrat
čez Kanado v Severno Ameriko in je ta
vožnja izdatno cenejša kakor na Novi York.

Pojasnila daje vladno potrjen zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,

Kolodvorska ulica odslej **stev. 26,**
od južnega kolodvora na levo pred znano gostilno „pri Starem Tišlerju“

Anversa New York

Fr. Ševčik zidovska ul. 7.

puškar

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih

pušk in samokresov

lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, sulskih in čeških strogo
preizkušenih pušk, za katere jamčim za dober strel. Posebno pripo-
ročam lahke treceve in puške Beck s Kruppovimi cevmi za brez-
dimni smodnik. — Priporočam tudi

veliko zalogo vseh lovskih potrebščin

po najnižjih cenah.

Popravi la in nareče se izvršujejo točno in zanesljivo.
Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštnine prosto.

C. kr. priv. tovarna za cement

Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah

priloga svoj priznani izvrsten Portland-cement v vedno enakomerni, vse od avstrijskega društva inženirjev in arhitektov določene predpise glede tlakovne in podorne trdote daleč nadkriljujoči dobroti kakor tudi svoje priznani izvrstno apno.

Priporočila in izpričevala

2307

raznih uradov in najslovitejših tvrdk so na razpolago.

Centralni urad: Dunaj, I., Maximilianstrasse 9.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg. sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhastega 5-10 K; kg velečnega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; kg puha, sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 34 K; posamezne pernice 10 K, 18 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K, 3-50, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14 K 70, 17 K 80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12 K 80, 14 K 80. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko. S Benisch, Dešenice št. 767, Češko.

Anton Presker

krojač

40

Ljubljana, Sv. Petrac. 16

priloga svojo

veliko zalogo gotovih oblek za gospode in dečke, jopice in plaščev za gospe, nepremišljenih havelokov itd. itd.

Obleke po meri se po najnovejših vzorcih in najnižjih cenah izvršujejo.

Pekarija, slaščičarna in kavarna

Jak. Zalaznik

Stari trg šte. 21.

Filiale:

Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

G. Čadež

v Ljubljani

Mestni trg št. 14

poleg Urbančeve manu. trgovine

priloga

klobuke slamnike

čepice, razne meško perilo, kravate, ovrtnike itd. itd.

Blago imam solidno, cene zmerne. Postrežem točno.

L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priloga svojo veliko izbor

dežnikov in solčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Izboljšajte promet v svoji gostilni

2150

z izvrstnim cenim

plzenjskim pivom

iz Češke delniške pivovarne v Čeških Budejovicah.

Največja čisto slovanska pivovarna.

Zaloga v Ljubljani: V. H. Rohrmann.

Zaloga v Zagrebu, Trstu, Pulju, Zadru itd.

Poskusite to pivo v slovanskem grandhotelu „Balkan“ v Trstu, Via della Caserma in v slovanskem hotelu „Lacroma“ v Gradežu.

PRIHRANITE SI MNOGO DENARJA!

Se! : : Pišite po vzorce ostankov! : :

Danes! dobro znano tvrde sukna volnenega in modnega ostanki delena, pralne : blaga : svile i. t. d.

V. J. Havliček in brat, kopališče Poděbrady.

Vzorci franko samo kratek čas.

2994

Ravnatoko razpošiljamo tudi novo zbirko novih modnih barhentov, flanel in jesenskega blaga. — 1 zavoj 40 metrov krasno izbranih ostankov pralnega blaga za 18 kron franko po poštnem povzetju. Od teh ne pošiljamo vzorcev. — Samo pri nas pristni!

Mihael Kastner

Najcenejši¹⁸² nakup za:

špecerjsko blago, kuhinjsko in živinsko sol. Petrolej, tudi v originalnih pločevinastih kangljah, obdavčeni in neobdavčeni bencin (za motorje in avtomobile). Gasolin, ligroin (za razsvetljavo). Kurilno olje za Dieslove motorje. Vseh vrst strojna olja. Parafin. Vse mineralne vode in vsi proizvodi izvirkov vedno sveži v zalogi.

Ljubljana, Kongresni trg 10.

C. kr. priv. zavarovalna družba.

C. kr. priv. zavarov. družba za življenje.

„Avstrijski Feniks“ na Dunaju.

Vplačana delniška glavica K 8.000.000.

Družba zavaruje:

- proti škodam vsled ognja, strele in parne ali plinov razstrelbe, kakor tudi proti škodam vsled gašenja, podiranja poslopj in proti škodam vsled odnašanja premičnih stvari, nadalje proti požarnim škodam živine, zalogo vsakovrstnega blaga, kmetijsko orodje, prideleke itd.;
- proti požarnim škodam poljske prideleke in klajo v poslopjih in kopcih;
- proti škodam vsled slučajnega ubitja zrcalnega stekla;
- raznovrstno blago proti škodam, nastalim pri prevažanju po suhem in po vodi;
- proti škodam vsled tatinskega vloma in vsled tatvine iz zaprtih in odprtih prostorov;
- proti vsakovrstnim telesnim nezgodam, nadalje sprejema jamstvena zavarovanja obrtnih podjetij, občin, lekarnarjev, hišnih posestnikov, voznikov, lovcev itd.

Delniška glavica. K 6.000.000

Stanje zavarovanih svot . . . K 230.000.000

Premijske rezerve 60.000.000

Letni dohodki na premijah . . . 12.000.000

Družba zavaruje na človeško življenje po najraznovrstnejših kombinacijah, kakor:

- za slučaj smrti: da je glavica plačljiva takoj po zavarovanju smrti na njega zaostale ali kako drugo določeno osebo;
- za slučaj smrti in mešana zavarovanja z oprostitvijo plačila zavarovalnine, oziroma s priznanjem dosmrtnih rente ob nastali onemoglosti, nadalje sprejema
- zavarovanja za doživetje, preskrbljenost za starost, zavarovanja otroških dot, plačljivo pri dosegu določene starosti na zavarovanca samega;
- zavarovanje dosmrtnih rent, za preskrbo vdov in vzgojinskih rent po najnižjih premijah in pod najugodnejšimi pogoji, kakor nezavrnjenost in nezapadlost police, jamstvo tudi za slučaj vojske brez posebne premijske doklade itd

Natančnejša pojasnila daje radovoljno

Generalni zastop v Ljubljani

Sodnijska ulica šte. 1.

Vodja generalnega zastopa: Jos. Prosenc.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz

3411

Bremna

v

New York

s cesarskimi brzoparniki „KAISER WILHELM“, „KRONPRINZ WILHELM“, „KAISER WILHELM d. GROSSE“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodne družba kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU, Kolodvorska ulica šte. 35

nasproti obvezni gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor Colorado, Meksiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioning, Nevada, Oregon in Washington nudi naša družba posebn ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.

se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta kakor Braziljo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo, Singapore v Avstralijo, itd.

Pozor!!

ELEKTROTEHNIŠKA DELNIŠKA DRUŽBA

PREJE

KOLBEN IN DR. PRAGA-VYSOCANY

Dinamo stroji in električni motorji. : :
Naprave za električno razsvetljavo in prevajanje električne sile. : :
Električni obrat vseh vrst. : : Ventilatorji. : :
Turbogeneratorji, električne železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. : :
Obločnice in žarnice vseh vrst. : :
Vodne turbine vseh sestavov (Francis, Pelton). : :
Točna, cena in hitra popravila vseh električnih strojev drugih tvrdk. : :
Vse potrebe za instaliranje. : : : : :

P A T E N T E

vseh dežela izposluje inženir 20
M. GELHAUS, oblatveno avtor. in zapriseženi patentni odvetnik
 na Dunaju VI., Mariahilferstrasse št. 37.

Lepe prsi

dobe deklice in žene vsake starosti, ako rabijo moje najnovejšo
mazilo ali vodo za prsi, rabi se samo na rano, edino
 resnično učinkovito sredstvo, sajanečno neškodljivo. Cena K 3.—,
 8.— in 12.—. Zraven spušča milo 60 vinarjev.

Suhi

dobe lepe, polne telesne oblike s mojo redilno moko »Käthe«,
 sajanečno neškodljivo, mnogo zahvalnih pisma. Cena kartonu K
 2.20 po povzetju. Od 4 kartonov naprej post. prosto. — Pošiljatelj
 poste restant samo če se pošlje denar naprej. — Raspoložljiva ga

Käthe Menzel, Dunaj IX., Währingerstr. 55 I. P.

Prva kranjska mizarska zadruga v St. Vidu nad Ljubljano.

vpis. z. z. om. jamstvom — nasproti železniško postaji Vičmarje v lastni hiši
Mizarska delavnica s strojnim obratom na parno silo.

Velika zaloga spalnih, jedilnih in
 salonskih oprav, vseh vrst in slogov
 od preprostih do najnovejših, po
 najnižjih cenah, brez konkurence!
 Izdeluje vsa pohištvena in stavbna
 dela, oprave za hotele in sanatorije
 in druge javne zgradbe. — Zaloga
 v St. Vidu nad Ljubljano. — Pro-
 dajalna v Ljubljani, Dunajska cesta
 št. 18, hiša Kmetске posojilnice.
 Ceniki na razpolago. Preravnal in notri brezplačno.

Dr. V. Kukovec

odvetnik v Celju,

se je preselil

s svojo odvetniško pisarno
 iz Kolodvorske ulice št. 8

v Rotovsko ulico št. 3 v Ferjenovo hišo.

Proj dr. A. Brenčič

Kaj pripoveduje neki upravitelj.

Upravitelja pokrajine Poitiers, je napadla težka bolezen na želodcu. Izvrgel je vsako

hrano. Imel sem tudi (pravi) veliko kospicacijo ter se nekaterikrat 8 do 10 dni nisem moge

rešiti telesnega zaprtja. Bil sem bled in prpadel. Med tem, ko sem zdrav, imam lepo barvo

ter sem vedno dobro razpoložen. Ta moj položaj me je napravil

žalostnega ter me je najmanjša reč vznemirjala. Izgubil sem vsak

dan bolj potrpljenje in hladnokrvnost ter bil sem vedno bolj raz-

burjen. Imel sem priliko izvedeti, kako učinkuje uporaba prašnega

ogljja Belloc, šel sem nekega dne v Poitiers ter kupil steklenico tega

zdravila. Po preteku nekaj ur po uporabi sem takoj čutil neko zbolj-

šanje, kar se mi je zdelo nadnaravno. Bolezen, ki sem jo imel, je

bila huda. Vzel sem ogljje Belloc v večji množini od 3—4 žlic zjutraj

in zvečer. Použil sem ga s slastjo. Po prvih žlicah končalo je blju-

vanje in po štirih dneh popolnoma prenehalo. Od tistega časa sem

lahko prebavljal, spanje je bilo lahko, lahko sem čital ter se pri-

praviljal za nadaljnje pridige.

Nadaljeval sem s tem zdravljenjem mesec dni ter uporabil štiri

steklenice ogljja Belloc. Odshmal uživam to, kar mi ugaja, ter sem

veleč. župnik Adrian si popolnoma rešil zdravje, ne da bi bil še kdaj bolan po treh letih.

Dubois.

Adriano Dubois, dne 9. grudnia 1888.

V resnici zadostuje, da se uživa ogljje Belloc po vsakem kosilu po 2—3 žlice,

da se v nekoliko dneh ozdravijo želodčne bolezni, da, celo zastarele in take, ki se zoper-

stavljajo vsakemu drugemu zdravilu.

Ogljje Belloc proizvaja prijeten občutek v želodcu, daje tek pospešuje prebavo in

odstranjuje telesno zaprtje. Ogljje Belloc je neprekosljivo sredstvo proti težavam v že-

lodcu proti migreni, ki je posledica slabega prebavljanja, proti gorečici, proti vzpehavanju

kakor tudi proti vsem živčnim boleznim želodca in čreves.

Najpriprostejše sredstvo živati ogljje Belloc v prašku je, da se v kupici na čisti ali

poslajeni vodi pomeša in naenkrat ali v presledkih spiše.

Ogljje Belloc lahko samo koristi, škoditi pa ne more, v kakršnikoli množini ga rabimo

Dobiva se po vseh lekarnah.

Poskušali so ogljje Belloc ponarejati, ali so te ponaredbe brez učinka in ne ozdravijo

nič, ker so pač slabo pripravljene.

Da se izognete vsaki pomoti, pazite natančno na to, da je na vsaki steklenici ime

Belloc in naslov laboratorija: Maison L. Frère 19, rue Jacob, Paris.

Oni, ki se ne morejo privaditi ogljja Belloc požirati, naj vzamejo raje pastilje Belloc.

2—3 pastilje po vsaki jedi in kadar nastopijo želodčne bolezni, zavzeti zadostujejo

popolnoma, in imajo isti gotov učinek. Pastilje vsebujejo čisto ogljje Belloc. Zadostuje v usta jih

dati, in s slinami, ki jih raztopi, požreti.

Dobiva se v Ljubljani: Lekarna br. Piccoli, lekarna Sušnik, lekarna U. pl. Trnkoczy

A. Bohinc lekarna Ph. Mr. Jos. Čizmař.

Naznanilo!

Slavn. p. n. občinstvu si dovoljujem s tem najvljudneje

naznanjati, da sem prevzel z današnjim dnem

hotel „Tivoli“.

Najboljša in najsolidnejša postrežba

Češka in dunajska kuhinja.

Vsak čas sveža kava. Zmerne cene.

Mesečne sobe po zmernih cenah!

Slavnemu občinstvu se priporoča za mnogobrojni obisk

Aleksander Heger najemnik ho-

tela „Tivoli“.

Perje

za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

EMIL KRAJEC

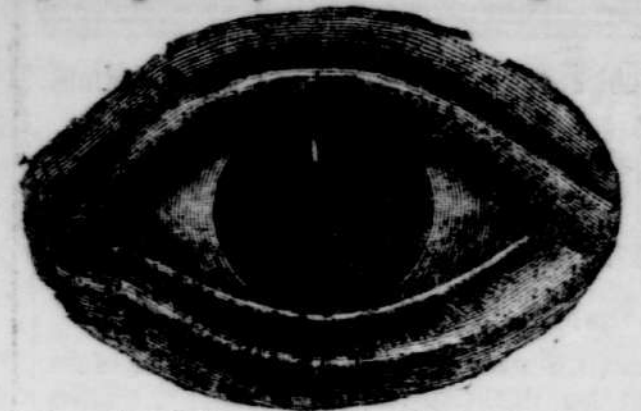
preje F. Hiti

Pred Skofijo šte. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 9.

Kot prvi edini slovenski oblatveno konce

sion. optik in strokovnjak priporoča svo

optični zavod

kakor vsakovrstna očala in ščipalnice,
 toplotere, zrakomere, hygrometre, dalj-
 nogleda vseh vrst, kakor „Zeiss, Busch,
 Goerz“ itd., ter vse v to stroko spada-
 joče predmete. Vsa popravila izvršujem
 točno in solidno v svoji s električnim
 obratom urejeni delavnici.

Zahtevajte cenik, pošljem ga zastonj.

Parno barvarstvo

ter kemično čiščenje in
 snaženje oblek.

Apretura sukna.

JOS. REICH

Pojlanski nasip - Ozka ulica št. 4.

Sprejemališče

Selenburgova ulica št. 3.

Postrežba točna. Solidne cene.

xx x x x

Avgust Agnola

Ljubljana,

Dunajska cesta 13

Izborna zaloga

namiznih in

nastropnih

svetilk

najnovejše

vrste

po nizkih cenah

F.K. Kaiser, puškar

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih
 pušk in samokresov
 lovskih potrebščin, vseh del koles (biciklov)

kakor tudi

umetnični ogenj po najnižjih cenah.

Popravila pušk, samokresov in biciklov

točno in solidno.

Cenovnik zastonj in poštne prosto.

Kadar hočete kupiti dobro blago, obrnite se na tvrdko

Katinka Widmayer

„pri SOLNCU“ za vodo,

ki ima v zalogi dobre in trpežne čevlje za dame, gospode in
 otroke. Izdelovanje suhih šopkov, nagrobnih vencev, trakov z
 napisi. Bluze, vrhnja in spodnja krila, nogavice, rokavice,
 vsakovrstno perilo itd. — Postrežba točna. — Cene najnižje.
 Prosim prepričajte se! 3440 Prosim, prepričajte se!

Vedno krasne novosti, dobro blago

in po že znano najnižjih cenah dobite

v modni trgovini Peter Šterk

Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek, I^a kako-
 vosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših
 moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice itd.
 ter velika izbira najmodernejše kožuhovine.

Veliki semenj za posodo

se prične 5. novembra in traja do 16. novembra.

Podpisanec prosi p. n. odjemalce, naj že sedaj nakupijo vse potrebne

karlovovarske posode, emajlirano pločevinaste in luksuzne predmete,

ker bo prihodnji semenj za posodo šele majnika leta 1913.

Obilega obiska prosi

3968

Ivan Kus.

Konfekcijska trgovina in zavod za
 izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih

zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Pozor! Na obroke! Berite!

Največja in najposobnejša tvrdka in izposojevalnica klavirjev in harmonijev na

jugu Avstrije. — Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij.

ALFONZ BREZNIK

sedno zapriseženi strokovnjak c. kr. dež. sodnije in učitelj Glasbene matice.

»Zvezda« nasproti : nunske cerkve : Ljubljana, Kongresni trg št. 15 »Zvezda« nasproti : nunske cerkve :

Na obroke od 10—15 K naprej
 klavirji, pianini in harmoniji
 : prvovrstnih svetovnih tvrdk :
 Bösendorfer, Steinhilber,
 (najboljši klavirji sedanosti)
 Mölz & Heltmann (neprekos-
 lji pianini), Laub & Gloss
 (koncertni harmoniji) in Hörögel
 (amer. harmoniji od 90 K naprej).
 Opozorjam, da imam klavirje
 gor. omenj. najboljše dvornih
 tvrdk izključno le jaz (nikdo
 drugi), edini generalni zastopnik za Kranjsko v velikanski
 izbiri (vedno 30 do 40 klavirjev). 10letna postavnoobvezna

garancija. Tudi preigrani klavirji v zalogi. Ugodna zamenjava. Najemnik postane lastnik

klavirja, dočim je dosegla najemnina višino kupnine. Ugaševanje in popravila točno in ceno.

Velikanska zaloga violon, citer, tamburic, kitar, strun itd.

Najnižje cene! Najboljše harmonike (zahtevajte cenik). Najnižje cene

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana, Turjaški trg šte. 7. 237

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke
 sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti
 čimnati modroci, otroški vozički itd.

Najsolidnejše blago.

Pohištvo

vseh vrst najsolidneje izvršeno in po najnižjih cenah dobavlja:
Stalna razstava in tržnica z obrtnimi izdelki v Brnu, reg. zadruga z omejenim jamstvom
podružnica na Dunaju, I., Adlergasse šteč. 12.
Popolne oprave za stanovanja, hotele, vile, restavracije, kavarne, pisarne itd. Izvoz pohištva.

1137

P. n. občinstvu se priporoča

3616

velika zaloga pohištva lastnega izdelka,
iz finega suhega lesa, najmodernejši izdelek za hotele in vile,
posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne oprave.
Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Proračuni na zahtevo brezplačno.

Leksikon občin za Kranjsko

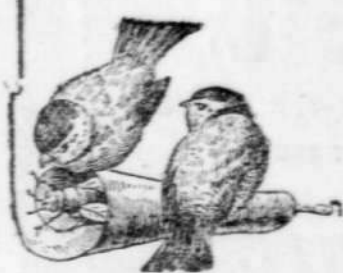
tiskala in založila c. kr. dvorna in državna tiskarna na Dunaju leta 1906 (po
rezultatih popisa ljudstva dne 31. grudna 1900)

3955

kupi O. Grebenc v Ljubljani,
Nova ulica št. 5, III. nadstr., vrata 11.

Anton Šarc

*Perilo, — Opreme za neveste.
Domači izdelek. Platno in pla-
tneno blago, švicarske vezanine.*

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Najceneje

3003

novi gibljivi brzoparilniki
vse vrste slamoreznic

in vse druge

poljedelske stroje

ter

železnino

ponujata

Karol Kavšek nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana

Dunajska cesta 16

Ljubljana

Ne zamudite zahtevati cenik!

Ne zamudite zahtevati cenik!

Izvrstno ohranjen

KLAVIR

od strokovnjaka preizkušen 3926
se po jako nizki ceni proda.

Poizkusi se ga lahko od 11—12
in od 3—4 ure. **Elizabetna c. št. 4.**

Ljubljana.

3872

Novi Vodmat.

Ivan Kacin

Prva slov. izdelovalnica harmonijev po amer. sistemu.
Izdeluje vsake vrste harmonije za šole,
pevska društva, privatne i. t. d. Spre-
jemajo se po najnižjih cenah popravila
vseh lesenih instrumentov.

Zahtevajte ilustrirani cenik!

No torej... To so ja prave

Jakobi antinikotinske
cigaretne stročnice. 1463—II

Na debelo: Adolf & Alexander Jacobi, Dunaj VIII.

Močni salon.

Častitim damam priporoča

klobuke

le najfinjšega črusa

Joa Skot-Vanek

26

Jod Franco.

Šatni klobuki vedno pri-
pravljem. Jaho tudi venci
s trakov in razne ovčnice
.. doma izdelovane ..

Ranitve

vseh vrst naj so skrbno varujejo vsakega

onočičenja.

ker se s tem lahko najmanjša ranitev razvije do
prav hudih, težko celjivih ran. Že 40 let se posliko
domače mazilo obnaša kot ometujoče obvezilno
sredstvo, ki vleče iz rane. Varuje rane, lajša vnetje
in bolečine, hladi in pospešuje zaraščanje in zacelitev.

Po pošti se pošilja vsak dan.

Cel lonček 70 hel. Kdor
pošlje po pošti naprej 3 k.
16 h dobi 4, kdor 7 k. pa
10 lončkov pošiljane pristo
na vsako postajo Avstro-
Ogrske.

Pozor na ime izdelka,
izdelovalca, ceno in var-
stveno znamko. Prišine samo po 70 h.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. k. dvorni dobavitelj.

lekarna pri „Graem Orta“, Praga, Malá strana

ogel Nerudova ul. št. 202.

Zaloga po vseh lekarnah Avstro-Ogrske.

V Ljubljani: lekarna Jos. Mayr, dr. G. Piccoli,

Jos. Cimatti.

4026

Žehnična pisarna.

Stavbno

Valentin Accetto

podjetje.

zapriseženi sodni izvedenec

3936

Ljubljana — Kolodvorska ulica šteč. 8.

Naprava vseh v stavbno stroko spadajočih načrtov. — Oblastveno konces.
zasebna posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč. —
Sploh se sprejemajo vsa v to stroko spadajoča naročila.

Priporoča se domača najnovejša
konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta 3.

Sprejemajo se naročila po meri,
er se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Priporočamo špeciálno

damsko in otroško konfekcijo

zelo solidne tvrdke

M. Kristofič-Bučar

Ljubljana, Stari trg šteč. 9. — Lastna hiša.

Velika izbira najmodernejših

kostumov, oblek, jop, plaščev, kril in pelerin
v vsaki velikosti in fazoni, tudi po meri.

Bluze, nočne halje, predpasnike, perilo, modno in športno blago,
nanovo vpeljana kožuhovina po najnižjih cenah.

Otroške obleke, plaščke, pelerince, čepice in klobučke.
Higienično perilo in druge potrebščine za novorojenčke.

Pošilja na izbiro tudi na deželo.

F. L. Popper čevlji

za gospode in gospe so nogam
najbolj priležni, lični in najboljše
kakovosti. Naprodaj samo pri

JULIJ STOR, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Goysserski čevlji za turiste, higijenični
čevlji za otroke in Lawn-tenis-čevlji.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica K 8.000.000.

Stritarjeva ulica šteč. 2.

Rezervni fond 800.000 kron.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in agencija v Gradežu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje

:: ter jih obrestuje od dne vloge po čistih ::

vseh vrst po dnevnem kurzu.

::